

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

VII. évfolyam 4. szám

2018. július – augusztus

Bizony, jószágod és szereteted kísér életem minden napján, és az ÚR házában lakom egész életemben. (Zsolt 23,6) Az igaz virul, mint a pálmafa, magasra nő, mint a libánoni cédrus. Az ÚR házában vannak elültetve, ott virulnak Istenünk udvarain. Öregkorban is sarját hajtának, dús lombúak és zöldök maradnak, és hirdetik: Igaz az ÚR, kösziklám ő, akiben nincs álnokság! (Zsolt 92,13-16)

Tartalom

- 1 Oswald Chambers: Kenyérré válni
- 2 Pap Lászlóné: Ismét
- 3 Puskás: István király ünnepe
- 4 Csiba Kálmánné: Imádság – Új kenyér ünnepén
- 5 Sz. István király napjára
Dobos János óbudai lelkipásztor igehirdetése
1834. augusztus 20-án
- 8 Falak, falak, ég-ígérő falak vesznek körül
Stíft János b. lelkipásztor igehirdetése
- 10 Csipán Ágnes: Úr lesz a Jézus mindenütt
A Psalmus Kórus évadzáró koncertje
- 12 A megtérés 1. rész
Dr. Tatai István lelkipásztor előadása
a Szigeti kiskör kisoroszi alkalmán
- 15 Jancsecz Fné: „Jézus Krisztus megszabadított, áldom az Isten Bárányát”
35 éves a Ref. Iszákosmentő Misszió
- 16 Dr. Szűcs Ferenc: Az ember megváltásáról
- 18 Titkok peremén
Idézetek Dr. Szűcs Ferenc új könyvéből
- 21 Hné Csuta Anna: A paráznságról
- 22 Stíft János: Szentlélek temploma
A 2018. évi gyermektáborról
- 24 Puskás Attila: Mentő szeretet
- 26 KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLNAK
Puskás: És lettek ketten egy testté
Látogatóban az Osváth házaspárnál
- 31 Egy keresztyén házasság mindennapjai
Fekete Ágnes riportja az Osváth házaspárral
- 34 A házassélet három hazugsága
- 35 A csendes tragédia
- 36 GYERMEKEKNEK
Sné Jáger Orsolya: Isten igaz barát
- 37 RÉGI HISTÓRIÁK
Könczöl Dánielné: Régi és mai harangjaink
- 38 KÖNYVAJÁNLÓ
Hamar Jné: Az áldott orvos rendelőjében
- 39 NAPLÓ
Sné Jáger Orsolya: Nagymamám emlékére - vers
- 40 Turcsány Péter: Látjátok-e még a fákat? - vers

KENYÉRRÉ VÁLNI

Egy édesanya kész feláldozni saját életét a gyermekeiért és családjáért, miközben nem reklámozza magát abban, amit a mindennapokban tesz. Ha egy édesanya állandóan arról beszélne gyermekének, hogy mit tesz érte, akkor az nem is lenne egy édesanyához méltó. „Arról ismertük meg a szeretetet, hogy Ő az ő életét adta érettünk: mi is kötelesek vagyunk odaadni életünket a mi atyánkfiaiért”.

Jézus Krisztus megtört kenyérré és kiontott borrá lett értünk, és azt várja, hogy Hozzá hasonlóan az Ő kezében mi is megtört kenyérré és borrá váljunk mások számára. Ha nem vagyunk erre felkészülve, akkor a mi életünk csupán egy nyers tészta, amely másoknak csak „gyomorbántást” okoz. Az

életünk igazi tápláló eledellé kell váljon az emberekért. Isten azért vezet keresztül különböző dolgokon, hogy nyilvánvalóvá váljon az, hogy az életünket valóban tápláló kenyérré tudja-e formálni mások javára. Az életünk célja nem csupán a beszéd, hanem azok lelki ápolása is kell legyen, akik minket ismernek.

Egy gyermek igazából csak akkor érti meg igazán, hogy mit is vállalt az édesanyja a mindennapokban érte, amikor ő is egy gyermek édesanyja vagy édesapja lesz. Igazából csak ekkor lesz számára nyilvánvaló az édesanyja áldozatkészlete és szeretete. Az Úr Jézus Krisztus is hasonlóan cselekedett megváltó munkája nyomán.

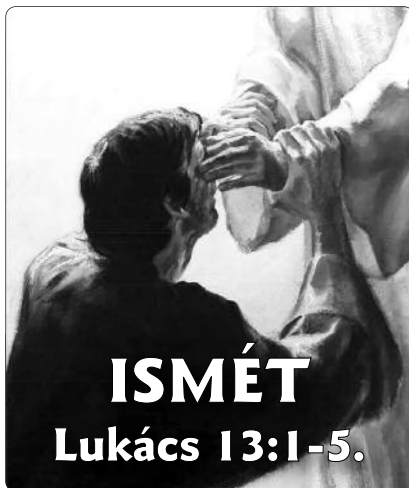
Oswald Chambers

Egy igekártya van előttem jelzésül az igeszakasznak, amely alapja mai gondolataimnak. „*Akik félítek az Urat, az Úrban bízotok; az ilyenek segítsége és pajzsa Ő!*” (Zsolt. 115:11.) Milyen szívesen olvasunk és hallgatunk ilyen biztató és pozitív kicsengésű igéket. A prédikáció is akkor tesszik, ha Isten szeretetéről, megbocsátó és a nyomorúságban lévő embert felemelő kegyelméről hallunk. Pedig ez csak fele az Istennek az emberhez való viszonyában. Isten valóban SZERETET! (L.János 4:16.) Lényével a rossz, a gonosz nem fér össze, hiszen Ő szent, igaz és tiszta. Mégis de sokan mondják, hogy sőt hajtozások közben, hogy milyen súlyos keresztet adott rájuk Isten, mennyit szenvednek miatta. Nem csupán ez a tény, de sok más is azt igazolja, hogy az emberek – bár Isten gyermekeinek mondják magukat – nincs világos látásuk Isten valódi személyét illetően. Még mindég homályosan látnak, és szükségük van Jézus érintésére. Valahogy úgy vannak, mint az a vak, aki találkozva Jézussal, segítségével már valamennyire látott, de nem jól. Jézus kérdésére, hogy lát-e, ő azt válaszolja: „*Látom az embereket, mint valami járkáló fákat.*” (Márk 8:24.) Jézus – olvassuk – kezeit ismét rávetette szemekre, és attól fogva látott. Ez az „ismét” szükséges, hogy a bűntől homályos tekintetű ember tisztán lásson.

Az ige világosan szól arról, hogy Isten, Aki teremtette és fenntartja e világot – IGAZ! Minden kijelentése, melyet a Biblia közöl velünk, megáll! Azaz igaz, kétség sem fér hozzá! Ígéretét, melyet a bűneset után tett, beváltotta. Eljött az asszony Magva, hogy a kigyó fejére taposson. Kegyelmes, mentő szeretete odaáldozta Egyszülöttjét, Aki végbevitte a megváltás művét, hogy aztán ígérete szerint, velünk legyen minden nap a világ végezetéig. (Máté 28:20.)

De valami nagyon fontosról az ember elfeledkezett! Így szól az V.Mózes 4:24.: „*Mert az Úr, a te Istened emésztő tűz...*” A főpapot a szentek szentjét elválasztó kárpit védte attól, hogy az Isten el ne pusztítsa, haragja le ne sújtson rá. Mert a bűnös ember harag alá született, ami egyenlő azzal, hogy eleve a kárhozát, az örök halál fia. – Milyen rózsaszínben látja a világ a test halálon túli életét. (Bár sokan tagadják, hogy nincs élet!) Aki búcsúzik a világtól, maga is, de aki mást búcsúztat, az is úgy gondolja: odaát minden jó lesz! Vége a földi kinnak, sok keserűségnek, béke lesz és nyugalom! Miért lát sokszor homályosan a világ fia? Mert az, akinek uralma alá született, ezt akarja. Nem célja, hogy tudatában legyen, amit a gonosz nagyon jól tud, hogy Isten emésztő tűz, haragvó, Aki azonban kész segítő jobbot nyújtani. Mindannyiunknak el kell fogadnunk, hogy Isten nem elnéző, nem

megvásárolható, hanem szavát betartó, s a bűn felett ítéletet tartó Úr. A János 3:36 sokszor hallott igéjét komolyan kellene venni, hogy „*Aki hisz a Fiúban, örök élete van; aki pedig nem enged a Fiúnak, nem lát életet, hanem az Isten haragja marad rajta.*” MARAD! Tehát a segítő jobb az Ő szent Fia, Jézus Krisztus! Csak általa lehet biztonságos menetelünk a szent Istenhez, mert általa lettünk igazzá, lettünk fiakká! Ő valóban segítség és pajzs, s így már a bűn miatt haragvó Isten indulata átváltozik, s Fia érdeméért már úgy tekint ránk, mintha soha semmi bűnünk nem lett volna.

Jézus tanítványainak és az Őt körülvevő embereknek soha sem hirdettet valótlanúságot. Mindig leleplezte és nyíltan ki is mondta: „*Ti az ördög atyától valók vagytok, és a ti atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni. Az emberölő volt kezdettől fogva, és nem állott meg az igazságban, mert nincsen őbenne igazság. Mikor hazugságot szól, a sajátjából szól; mert hazug és hazugság atyja. Mivelhogy pedig én igazságot szólok, nem hisztek nekem.*” (János 8:44,45.) Nem csupán a zsidók tiltakoztak akkor, ma sincs ez másként. Az ige igazságát befogadni nem akarók, a hitetlenkedők, ma sem Jézusnak adnak igazat. Kétféle ember van, aki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia és az Ő szava Isten szava – tehát igaz és elfogadásra méltó – és az, aki ezt nem fogadja el. A Lukács evangéliuma 13. fejezetének első öt versében maga Jézus inti hallgatóit: lássák és értsék meg, hogy nem elég hallgatni Őt – meg kell térni! Nem elég csupán valamennyit javítani – teljes átadásra, megújulásra van szükség. Nincs kicsit bűnös és nagyon bűnös, egyformán bűnösök vagyunk. Nem a cselekedetek mennyisége és milyensége tesz bűnössé, az csak tünete annak az állapotnak, melybe beleszülettünk. S ez az Istentől elszakadott, Vele ellenkező, Neki nem engedő BŰN állapot.

Szinte azt mondja: Ember, ne szörnyülködj azon, amit szemed ma is lát! Nem azért érte el ezt vagy azt az embert a baj, mert bűnösebb! Nem azért él az úgynevezett Nyugat úgy és olyan körülmények között, mert bűnösebb! Az ok az, hogy elhagyták azt az Istent, Akit csak félig ismertek, csak homályosan láttak. Szükségük volna arra, hogy Jézus másodsor is érintse őket, hogy tisztán lássanak, hogy megtérjenek. Mí pedig vigyázzunk! Halljuk a híreket, itt ez, ott az történt, és máris

kész az elítélő vélemény. Itt Magyarországon élve, te, testvérem, bár egy keresztyén gyökerű és a keresztyénség „palástját” viselő országban élsz, ugyanolyan bűnös vagy, és ugyanazon ítélet kardja lóg a fejed felett! De ha ijedten – mert féled az Istent, azaz látod, hogy Ő emésztő tűz, és ezért félsz Tőle, hogy amikor majd meg kell jelened előtte, elpusztít – lerogyasz a kereszt alatt bocsánatért, akkor megmenekülsz! Minek kell ahhoz történnie, hogy ezt komolyan vedd?

Hajlik a bűnös ember az idők szava felé, modernizálódik. Nézz körül! Egyre több modern dolog van körülötted. Beíratod a gyermekedet, odakíséred unokádat: jógázik, karatézik, relaxál – az óvodától kezdve az iskolán át! Magad sem tudod, hogy milyen kárt okozol a lelkének! Mindez abban segít, hogy az a kötelék, mely a született gazdájához kötötte, még szorosabban fogja.

„*Higgy az Úr Jézus Krisztusban, és üdvözülj mind te, mind a te háznépe!*” (Ap.Csel.16:31.) Ne az ördögnek és az ő „angyalainak” higgy, hanem Neki, Aki neked is örök életet és a csodálatos, az emberekért Önmagát adó Istennel örömteli találkozást készített el.

Van egy ének, melynek így hangzik a 3. verse: „*Ha elkézel, mi lesz veled, / Hogy mented meg az életet? / Bezárul a kegyelmi út, / Lelked örök halálba jut!*” Ő, ne így legyen!

Pap Lászlóné lelkipásztor

SZABÓ LŐRINC KENYÉR

Beléd haraptam, áldott kenyér,
és elborzadtam – Habfehér
tested kísértete oszlani
kezdett, zöldülni s foszlani,

s köröttem az eltűnt szobák
falain, az utcán, a városn át
őt láttam mindenütt, csak őt,
a milliárdlelkű mezőt,

ahogy szétcsapott, ringva, – már
tenger volt, végtelen határ,
zöld végtelen, aztán rőt-arany.
Hány kalász élt ott, boldogan,

hány külön-külön kis akarat,
s minden kalászban mennyi mag,
és minden magban mennyi mult
s mennyi jövőndő párosult!

– Aztán egyszerre magamat
láttam, e roppant áradat
gyilkosát, isten gyilkosát,
aki kaszával belevág

az örök csodába, törí, üti
a szent anyagot, megsüti
s eszi istent, aki test, aki vér –
S letettelek, darab kenyér,

s fölvettelek, elnéztelek,
magamban éreztem az életedet, –
aztán lassan úgy ettelek tovább,
mint a hívó az úrvacsorát.

Nyolcvan évvel ezelőtt, az 1938-as esztendő Szent István-emlékévé vált. Az országgyűlés a július 14-én meghozott 1938. évi XXIV. törvénycikkben elrendelte, hogy augusztus 18-án, István király halálának 900. évfordulója alkalmából Székesfehérvárott kell összejúlni, abban a városban, ahol egykor a királyi törvényt napokat tartották, és ahol az Árpád-kori országgyűlés székhelye volt.

A kihelyezett ülésnek egyetlen napirendi pontja volt: Szent István király dicső emlékének megőrkítése. Az elfogadott határozat szövege a következő volt:

„Kilencszáz esztendeje, hogy az Úr magához szólította Magyarországot első királyát, Szent Istvánt. A magyar nemzet az elmúlt évszázadok alatt – a viszontagságok és a megpróbáltatások legsúlyosabb idejében is – változatlan, hálás kegyelettel őrizte meg a dicső uralkodó el nem múló emlékezetét. Halálának kilencszázadik évfordulóján a magyar törvényhozás az isteni Gondviselés iránt érzett bensőséges hálával kíván hódolni a magyar királyságot megalapozó s a magyarságot az európai küldetés útjára elvezető nagy magyar fejedelem és apostol halhatatlan szellemének.

Mélységes tisztelettel emlékeznek meg a nemzet első királyunknak, a szentnek, az államalkotónak, az uralkodónak és a hadvezérnek máig ható, dicsőséges tetteiről és maradandó történelmi alkotásairól. Ezek a tettek és ezek az alkotások örök időkre hirdetik az ő csodálatos emberi nagyságát, kimagasló uralkodói erényeit és mélységes államférfiúi bölcsességét. Új szellemi és társadalmi formát adott a magyarság életének, de ugyanakkor tisztelte és óvta az ősi értékeket. A krisztusi hit elterjesztésével, a keresztény erkölcsök meghonosításával megnyitotta a keletről jött magyarság előtt a nyugati művelődés kapuit s államépítő munkájával megvetette a magyar nemzet életének és fejlődésének szilárd alapjait. Azzal, hogy az egyházat hazánkban más államok egyházfőitől függetlenül szervezte meg, biztosította az ország sajátos szellemi és erkölcsi fejlődését, míg azzal, hogy a magyarság belső erőit céltudatosan összefogta, megteremtette a nemzeti függetlenség hatalmi és erkölcsi előfeltételeit. A királyi tanács, a királyi vármegye, a királyi törvényt napok, a királyi udvar felállításával megalkotta a nemzet mai alkotmányos törvényhozási, kormányzati, bírói és közigazgatási berendezésének első kereteit s a nemzet gondolatának kifejlesztésével a magyarság egymást követő nemzedékeinek lelkébe mélyen belevészte a magyar állam szuverenitásának, a magyar nemzet szabadságának s a magyarság magasabb európai küldetésének tudatát és akarátát.

E nagyszabású uralkodói, államférfiúi,

hadvezéri, nemzetépítő, társadalomszervező és apostoli tevékenység olyan örökérvényű és örökértékű történelmi teljesítmény, amely a hódoló és emlékező mai és jövő nemzedék felé egy ezredév távlatából is magasztos fényvel sugárzik.

Az országgyűlés, hogy a nemzet hálájának és hódolatának ünnepélyes kifejezést adjon, két házát külön törvényrendelettel Székesfehérvár szabad királyi városba a mai napra összehívta és ott, a nagy király alkotásait továbbépítő dicsőséges Árpád-ház királyi törvényt napjainak és országgyűléseinek történelmi színhelyén az ország Kormányzójának személyes jelenlétében megtartott ünnepi együttes ülésén a következőképpen rendelkezett:

Az 1938-as székesfehérvári országgyűlés

1. § Az országgyűlés Szent István király dicső emlékéért a magyar nemzet örök hálájának és mélységes hódolatának bizonyosságául törvénybe iktatja.

2. § Az országgyűlés augusztus hó 20. napját Szent István király emlékeztérére nemzeti ünnepnek nyilvánítja.

3. § Ez a törvény kihirdetése napján lép életbe.”

(Forrás: Wikipédia)

Augusztus 20-át már 1771-ben országos ünneppé nyilvánította Mária Terézia királynő, miután XIV. Benedek pápa rendelkezésére Szent István napja kikerült a kalendáriumból. Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc leverése utáni Bach-korszakban nem engedélyezték a független magyar államot jelképező első király ünneplését, így augusztus 20-a – március 15-ével együtt – az önkényuralom elleni, felekezettől független nemzeti tiltakozás alkalma lett, míg nem 1891-ben Ferenc József munkaszüneti nappá tette István király ünnepét.

Az 1891. évi XIII. törvénycikk 1. §-a kimondta, hogy „Vasárnapokon, valamint szent István király napján, mint nemzeti ünnep, a magyar szent korona országainak területén az ipari munkának szünetelnie kell.” Dr. Pap Ferenc református lelkész, A KKE egyetemi docense egy írásában ezzel kapcsolatban felidézte, hogy a protestánsokban milyen visszatekintést és tiltakozást váltott ki már a törvény tervezete is. *Révész Kálmán*

a Dunántúli Protestáns Lap 1891. március 1-jei számában az egész nemzetet felekezeti különbségek nélkül magához ölelő királyhoz, valamint a képviselőházakhoz folyamodást javasolja, hogy „a törvényjavaslatnak a nemzeti ünnep elrendelését tartalmazó pontját, mely az ország lakosságának körülbelül fele részét tartóztatná vissza attól, hogy ilyen nemzeti ünnepben szívvel-lélekkel részt vehessen, jelen alakjában törölni kegyeskedjenek”. A kérés nem hallgatott meg, a törvény kihirdetésre került.

A nyolcvan évvel ezelőtti – előbb idézett – határozattal kapcsolatban azonban már más volt a helyzet. *Ravasz László* református püspök felsőházi ünnepi felszólalásában üdvözölte a Szent István emléket megőrkítő törvényjavaslatot, és kijelentette: „örömmel fogadom el általánosságban is és részleteiben is.” Azzal a reménységgel fogadta el, hogy a törvény megoldja azt a visszásságot, mely a reformátusságot addig visszatartotta az ünneptől.

„azt a visszásságot tudniillik, hogy a Szent István-kultuszban a magyar nemzetnek jó egyharmad része nem vehetett részt. Nem azért, mintha nem viseltetnék a legmélyebb tisztelettel a legnagyobb magyar király emléke iránt, mintha vére vagy lelke hátrább állna magyarság dolgában ezen a földön bárkinél, mintha a keresztény és a nemzeti állameszme nem lenne a legszentebb és legmélyebb meggyőződése, hanem azért, mert ez az ünnep a természetes fejlődés útján, a történelmi kialakulás fonalán, a legnagyobb magyar keresztény egyház szerződés szerinti ment végbe és ebben az ország protestáns vallású polgárai legbensőbb vallásos meggyőződésüknek parancsa szerint nem tudtak soha részt venni. ...

Ezért volt nagy szükség arra, hogy Szent István megünneplése magának a nemzetnek legyen egy olyan egyetemes ténye, amelyben a magyarságánál, a nemzethez való hozzátartozásánál fogva minden magyar ember belső indításból szabadon és boldogan résztvegyen és ezáltal ez az óriási szellemi tőke, az az évezredek erkölcsi és nemzeti ihletés, amely István király alakjában testesül meg, az egész nemzet testét mindenestül általjárja. (...)

Ezért szükséges az, hogy az a nagy király, aki nemcsak egy letűnt kornak hőse, szentje, hanem a mindenkori magyar nemzetnek és magyar államnak is vezére, tündöklő csillaga, olyan tiszteletben részesüljön, amely tiszteletadásban minden magyar ember magyarsága révén vegyen részt és amikor részt vesz magyarsága révén, teljes lelkével, azaz egész világnézetének, történelmi adottságának, egyházi hovatartozandóságának igénybevételével fejezhesse ki hódolatát és tiszteletét a legnagyobb magyar király előtt, a legnagyobb magyar ember előtt.” (Forrás: Ravasz László: *Isten rostájában III. kötet – Beszédék, írások – István király.*)

A magyar református nép ettől kezdve tekintette István király tiszteletének napját saját ünnepének is, sőt Dr. Pap Ferenc tudósításából azt is tudjuk, hogy egyházunk országos zsinata az 1931-től érvényben lévő Isteniszteleti Rendtartást új alkalmi istentiszteleti rendek kiadásával bővítette. „Az október 31., március 15., István király napja és október 6. napjára tervezett prédikációs, katechizáló és könyörgésszerű istentiszteleti példák közül 1938-ban csak az István király napjára való példatár készült el. Ne gondoljuk, hogy új szertartásrendet szerettek volna alkotni, hanem a Ravasz László munkájaként megjelent füzet a bevett istentiszteleti rendek erre az alkalomra történő teljes kidolgozását tartalmazza (énekrend, imádságok, prédikáció, textusjavaslatok). E módon mi magunk is megemlékezhetünk az államalapító első

királyról, egyúttal az augusztus 20-hoz közelebb első vasárnapon számos gyülekezetben a hálaadás is megtartják az új kenyérért.” (Pap Ferenc: *István király napja és a reformátusok – Reformátusok Lapja, 2011. augusztus 21.*)

*

István király napja református ünneppé válásának reformkori előzményéről nagyon érdekes adalékokra bukkanhatunk a 2012-ben szintén Pap Ferenc szerkesztésében megjelent *Illés lelkével* című kötetből, mely *Báthori Gábor* és *Dobos János* lelképásztori működéséről tartalmaz tanulmányokat. Dobos János személye a pomázi reformátusság számára azért is tarthat számot különös érdeklődésre, mert hiszen Óbudai lelkészként Ó-buda filiájának (leányegyházának), Pomáznak is lelképásztora volt 1831-től (édesapja, Dobos István halála után) 1845-ig. (Aki a magyar történelemben alaposabban búvárkodnak, találkozhatnak Dobos János nevével az 1877-es év krónikájában, mikor is annak a híres turini küldöttségnek a szónoka volt, mely haza akarta hívni Kossuthot ceglédi országgyűlési képviselőnek.)

A könyv Dobos János életéről és prédikációs örökségéről szóló írását *Dr. Szetey Szabolcs* református lelkész, főiskolai docens írta, aki összeállította kéziratban fennmaradt prédikációinak jegyzékét is. Ezek között található Dobos Jánosnak egy *Szent István király napjára, Pestenn, az Evangélikusok Templomába* 1834. augusztus 20-án elmondott ünnepi prédikációja, mely igazolja, hogy az ország első koronás keresztény királyának, az államalapító Istvánnak (nem vallásos) tisztelete a legkorábbi időktől kezdve a nemzeti hagyományban olyan mélyen gyökerezett, mennyire gazdag és szerteágazó volt, hogy a reformátusság csak mint felekezethez kötött vallási (katolikus) csupánéptől, nem pedig István király emlékéttől tartotta távol magát.

István király szobra a kunhegyesi református templom udvarán

Az újságunkban most közreadott prédikáció kéziratát Kovácsné Pázmándi Ágnes református lelképásztor, a Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Könyvtárának okl. könyvtárosa bocsátotta rendelkezésünkre (melyet ezúton is hálásan köszönünk). A prédikáció végén olvasható német nyelvű versrészlet *Christoph August Tiedge* (1752-1841) német költő *A síremlék* című költeményének részlete, melyet a prédikáció záró részében rejtett el, ekként:

És Te, kit az özvegyek jaja [1. sor] **soha meg nem támadott** [2. sor első fele], ki népedet felemelt a porból, kinek szeme ellátott **a kunyhókba** [3. sor vége] is, s ott is segítettél, ki a szenvedőnek vigasztaló angyala, az érdemnek jutalmazója, egy egész népek édesatyja voltál. Csendesen pihenjenek hamvaid, **rózsa, hálás könnyecsepp** [4. sor] hulljanak sírodra. Ámen. Pest. 20a Aug. 1834. (*Szetey Szabolcs jegyzete*)

P.A.

IMÁDSÁG – ÚJ KENYÉR ÜNNEPÉN

„Hiába néktek korán felkelnetek, későn feküdnötök, fáradsággal szerzett kenyeret ennetek! Szerelmesének álmában ad eleget!” (Zsolt. 127:2.)

Istenem, köszönjük gondviselésedet, amivel csodálatosan rendezted életünket. Ha jó termés van s gazdagon ontja a szemet a kalász, akkor bőven van kenyér az asztalunkon, de ha elveri a jég a búzamezőket vagy tartós aszály nehezíti sorsunk, Te akkor is gondot viselsz reánk. Lehet, hogy nem tudjuk hetekre előre, hogy mit eszünk, de a mindennapi, a betevő falat, mi sem tudjuk hogyan és honnan, mégis kikerül. Azt akarod, Urunk, hogy mi szereteted gazdag tárházából éljünk. Áldassál ezért, jó Atyánk!

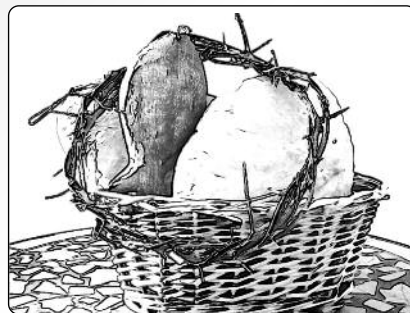
De arra kérünk, hogy adj nekünk igaz hitet a mindennapi kenyér mellé. Olyan igaz hitet, mely nem engedi, hogy zúgolódjunk a szükség idején. Add, hogy beérjük a Te szent akaratod cselekvésével s így hálásak legyünk még a morzsákért is, mivel még a morzsák is jobb ízűek, ha Te vagy számunkra, áldott Krisztusunk, az „Élet kenyere”. Van úgy, Atyánk, életünkben, hogy a sok kenyér

semmi örömet nem nyújt számunkra, mert lelkileg szomorúak és elesettek vagyunk. Ilyenkor, Atyánk, olyan nehezen megy le a falat. Ilyenkor, Atyánk, valami vagy valaki hiányzik kenyerünk mellől. Légy Te, Urunk, mindig megterített asztalunk vendége, hogy áldott legyen hajlékunkban a kenyér és a munka, a szeretet és a beszéd, a bőség vagy a szükség.

Ezért a hálaadás e szép vasárnapján sokakkal együtt hadd imádkozzam így: Köszönjük, Atyánk, a gondviselésről beszélő kenyeret, s taníts megelégedetnek lennünk életünk minden napján. A Te kezredbe helyezzük, Atyánk, családunk és népünk kenyerét, családunk és népünk szebb jövődjét.

Ámen.

(Csiha Kálmán: *Kiáltottam, meghallgattál... Zsolt 138,3 – Asszonyok imádságoskönyve – Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár, 2002*)

SZ. ISTVÁN KIRÁLY NAPJÁRA

DOBOS JÁNOS REF. LELKIPÁSZTOR

PRÉDIKÁCIÓJA 1834. AUGUSZTUS 20-ÁN

Á PESTI EVANGÉLIKUS TEMPLOMBAN

Ezek: *XLV. 16. A' földnek minden népe köteles légyen erre az áldozatra, a' Fejedelemért Izraelben.*

Kettős az áldozat, melyet a nemzet, a késon érkező maradék meggyújt a fejedelmek, a nagy emberek hamuvedre és emléke körül: áldás (és) átok, ezen két kerub közül egy áll a fejedelmek hamva felett; az egyik mint a béke anyala, arany idők emlékezetét legyezi ránk olajágával, a másik átok közt szórja az Ég felé a marok hamvat, melyből mint hajdan Mózes ég felé szórt hamvából, csapás és jaj hull a nemzetre még ma is. Die Weltgeschichte ist das Weltgericht! A világtörténet a világbíró! („A világtörténelem a világ ítélőszéke” – Friedrich Schiller: Resignation c. verséből – a szerk.) Ez határozza el az áldozatot. Mint egy komoly Geniust, úgy lebeg a történet (a történelem – a szerk.) igaz mérőserpenyője mindegyik mauzóleum felett, ez nagygy teszi a nagyot, s a földi istent, kihez csak a hízelgők bolondító tömjéne párologhatott, megmutatja ördög formájában.

Ezen áldozatok körül az egyiket meggyújtani sereglettünk mi ezúttal össze. Nemzetünk első ker(esztyén) királyának, Istvánnak hamvedrét vesszük ki a sötét múlt századok sírboltjából, áldás közt mutatjuk fel a jelenkor-nak, s ezt mondjuk a prófétával: A földnek minden népe köteles légyen erre az áldozatra

Az Evangélikusok temploma
Die Evangelische Kirche.

a fejedelemért Izraelben, a magyar hazában.

Mi ma emlékezetnek ünnepét szentelünk, lélekben visszamegyünk a múlt idők sötét koraiba a jótétemények nyomain, a szép tettek sugárin feljövünk századról századra a jelenkorig, s innen nézünk vissza ezen fényesu-

gáron első ker(esztyén) királyunk sírjái. Hazafiúi polgári szent érzés vezet itt minket mindenütt, nem pedig a halál hideg csontkeze, az áldásokra hintjük csókjainkat, a lelket, az akaratot tiszteljük, nem a szerszámot.

Hazafiak! Aki ezt ama derék király emlékezetére szánt ünnepet érzés közt gondolkozva üli, meg nem állhatja, hogy öröme csendes fájdalommal ne olvadjon által. A haza sorsa, szenvedései, mély sebei, melyeken vére elfolyt nyolc századokon keresztül, panasz-ként törnek vissza a törzsök király sírjához az itt mutatott bús lelkesedés, a kesergő emlékezet, mely mint egy síri szellő lebeg a századok során, mutatja, hogy az ilyen nagy emberek ritkaságok. A milliányi szívek közül kik annyi századokon keresztül a haza javára vertek, a fők közül, kik ennek java mellett tanácskoztak, hány van, kinek nevét tudjuk, kinek emlékezetére a hálás maradék ünnepet szentel!

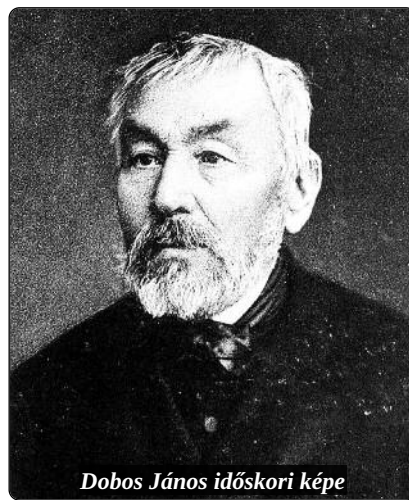
Itt áll csaknem kezdetén polgári létünknek ezen derék király sírja, utána fekszenek sorba mindazok, kik éltek, szenvedtek, haltak a haza és a közjó mellett, s többnyire az ő emlékezetüket örök homály fedezi, az elfelejtett múlt időkből csak itt-ott áll még egy név, egy síremlék, mely áldott fényvel sugárzik le hozzánk. Ha kevélykedni akarnánk ezen nagy emberekkel, kiket nemünk szült, meghunyászkodunk, midőn látjuk, hogy velük a gondviselés fősvénykedik, hogy sokszor egy egész nagy nemzet, egy egész század egyforma alacsony sírban rothad el, s a történet nem talál helyt, ahová egy emléket állíthatna! Érzélgő szomorúság fogja el keblünket, valahányszor egy ilyen nagy ember képét közelebről nézzük, hozzájuk képest kicsinyek vagyunk. Úgy tetszik, mint ha ők valami dicsőbb fájú lények volnának, kiket egy felsőbb hatalom egy jobb, egy magasabb világból küld le földünkre, hogy fényüknél lássunk, tüzükről gyulladjunk, nyomukba nem léphetünk, erőtlenségünk érzete bágyaszt.

Igenis érzélgő szomorúsággá válna reánk nézve egy ilyen ünnepnek öröme, melyen a nagy emberekről emlékezzünk, ha eszünkbe nem jutna, hogy itt is egy felsőbb hatalom rendel, mely jól és bölcsen kormányoz.

I. Ismerjük meg hát ezúttal a nagy emberek érkezésébe, sorsába a gondviselést, és hogy mire tanít ez.

1. A nagy a világ emberénél már az in-

dulás felségesebb, a készület nagyobb. Ügyesség, ajándék nélkül nem küld az igaz Isten egy embert is a földi életbe, mert itt mindegyikre néz valami munka, de sehol sem láthatóbb, sehol sem bővebb az Ő teremtő kezének

Dobos János időskori képe

adakozása, mint mikor nagy embert indít el fényes pályáján. Így István, a mi első ker(esztyén) királyunk arra volt rendelve, arra volt kitudítva, hogy egy egész nemzetet teremtsen újjá, hívjon ki a nemesebb létele, egy egész nemzet felől izzó el apostoli bátorsággal a pogány vallás sötét borulatát, egy nemzet felől, kinek még most, századokon túl is karaktere, vonása, hogy a régít, bár hiányait tudja, érezze, ne hagyja, azt indulatosan tisztelje. Arra volt elküldve, hogy egy egész nemzetet felrázson sok százados álmából, s a hasznos változásokra elkészítsen, melyeket magános és polgári lételeben a Jézus vallása munkált. S nézzétek benne a készülleteket a rendnek, az újonnan alkotásnak erős szellemét, az akadályokat legyőző nemes állhatatosságot, a kérelhetetlen szilárdságot, párosulva azzal a vállalásos gyengéd érzettel, mely föld feletti céljának mindent feláldoz, s a kegyesség és buzgóság hiányait nagy áldozatokkal akarja kiengesztelni az Ég előtt.

Nézzétek meg közelebről az igazán nagy embereket, kik e földet sámsoni erővel rázzák meg, s a hajdanira újat építettek. Hát a nagy tanítóknak, bölcseneknek ez az éles belátása, mely a tudnivalók mindegyik ágába világot gyújt, a nagy hősöknek edzett bátorsága, mely a legnehezebb vállalkodásokat kivívja, az a mindent kigyőző, kibíró munkásság, melyet az emberi nem nagy jótétemői mutattak, mindezek nem rendkívül való ajándékok-e?

Nem előre készülnek-e, mint ezek, a nagy pályára, melyek között őket a gondviselés a nagy célra kiindítá?

2. A világ nagy embereinél a művelődés, a formálódás szerencsésebb, oktatóbb. Minden embernek van elég alkalm, ingere, hogy a benne szunnyadó erőket felköltse, hogy tanuljon, hogy tökéletesedjen. Minden embernek van kisebb-nagyobb köre, melyet munkásságával betölthet, vagy üresen hagyhat – a körülmények kedvékre. Sokszor akaratumk nélkül hajtának életünk tengerén, mint a szél a habot. De sehol sincsenek oly láthatólag egy célba egyesülve, egy pontra, egy irányra nehezkedve a körülmények, hogy egy embernek tehetségeit szerencsésen kifejtsek, megérleljék, mint ott, hol a gondviselés egy nagy embert nevel.

Mind egyik ezen nagy emberek közül ott azon a helyen jelent meg, tűnt fel, melyen legszabadabb mező nyílt erejének, tehetségének. Mert mit keresne mi közöttünk, a mi láthatárunkon egy Washington, egy Bolívar? A mi gőzkörünkbe ezen nagy lelkek belefutlannának. Minél értékesebb a szél ütött tag, annál nagyobb-nak kell lenni a villamos szikrának, mely benne az életet felrázza. Ezen nagy emberek ezer akadályokkal küzdöttek, ezer változással mérköztek, de éppen ezek tartották merőn és feszülve a bátorságot. Mind egyik csekélység, ami semmisségnek látszott is a nagy emberek életében, már arra volt szánva, hogy ezek is őket azzá lenni segítsék, amire nekik lenni kellett.

3. A világ nagy emberei ritkán, vártatva tűnnek fel a történet egem, mint az üstökösök. Nem gyakran, nem csoporttal küldi Isten ezen választottakat. Nem mindennapos tünetek ezek a nagy emberek, kik a többiek közül kiválnak. De nem is lehetne, mert csak vártatva, idő múlva emelhetik maguk után a népet, ezt a nagy nehéz tömeget. Ezeknek gondolatai oly rendkívüliek, lépései oly nagyok, vállalatai oly merészek, hogy mi velük nem érhetünk. Időt kíván, míg az ácsorgó emberi nem ráismer vezetőire, őket követi, az új, jobb formához hozzátörődik, azt becsülni tudja.

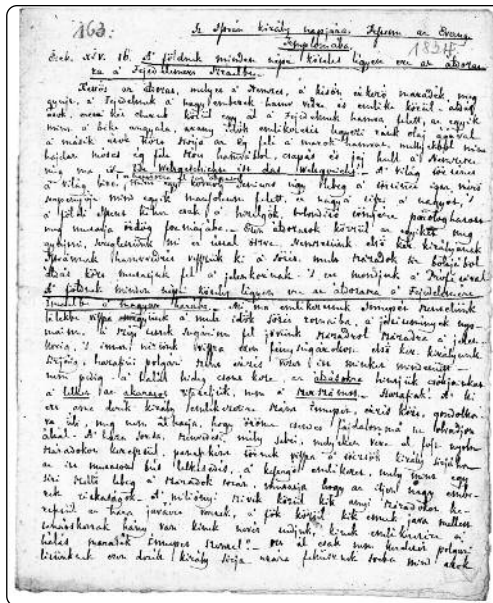
Bölcs mérséklettel osztja hát a világ teremtt századokra el ezeket a rendkívüli embereket minden nép között, századok, sok évek telnek el, míg a nagy lelkek terveit elértetnek, míg szellemük fölfogódik, mígnem aztán megéri a vetés, s egész nemzetek mozdulnak, haladnak céljuk felé.

Egy nagy ember se látta munkáját s annak következtetését összeszámolva. A nép, a nemzet (a) maga erejénél fogva nem emelkedhet, mert a soknak nincs kiben eggyé váljon ereje, de ezen nagy emberek magukba egy pontra húzzák, összeegészítik, lelkek lángjánál egybeolvasztják a sok különböző indulatot, akaratot. Az ilyen nagy emberek emelik fel hazájuk fiait más nemzetek felett. Az egymástól elmaradt, igen távol eső népeket ezek a rendkívüli emberek viszik közel egymáshoz. Mint a csilagzatokban a napok, a fixák, úgy mozdítanak ezek is a bennük lévő erő által millió szolgáltesteket maguk körül. Általán fogva az egész nagy emberi nemzet ezen nagy vezetőknék egyesített törekedése útján jutott el (...) a tőkely

azon lépcsőjére, ahol most áll.

Mely mérhetetlen sokféleség ezen nagy emberek közt, s mégis mely csudás összefüggés; mely nagy zavar, mégis mi szép rend! Itt áll ezen nemzetek átlat(a) közt az is, kiről ma emlékezünk. Ő is vállán emelte nemzetünket az erkölcsi és polgári lét legelső, legnagyobb lépcsőjére. Megadta az irányt a nemzet szellemének, s az az erkölcsi vallásos impetus-taszítás, melyet a magyar nemzetnek adott ezelőtt nyolc századdal, még most is ragadja ezt előre és viszont-előre.

Itt állnak ezen nagy emberek a történetben magasan a többi emberek felett, mint a gránit-hegyek, melyeken a láncolatok függenek, s egyet sem lehet ezen erős lelkek közül helyéről elvenni anélkül, hogy az emberi ismeretben

A prédikáció kéziratának első oldala

csorba ne törjön, anélkül, hogy a mostani változások ok nélkül, s a világ mostani értelmi, erkölcsi és polgári állása alaptalan ne légyen.

4. A világ nagy embereit szokatlan erők segítik. A rendkívüli munkák rendkívüli erőket kívánnak. Az újítók, a változtatók, az újjáteremtők mindenütt lázadásba hozzák a hajdaniak, a réginek pártfogóit. A bölcs mondása szerint, aki a régi gypút, a régi határt elhanyagolja, az alatta fészkelő kígyók megmarják azt a babona, a sok előítélet tűzféjű sárkányával, a vakbuzgóság medúzaféjével. Kik embertársaikat világosítani, javítani, nemesíteni akarták, ezek lettek mártírokká.

Kiknek emelt mindegyik században kínzó keresztet, kiknek fejére font tövisszorosút jutalom helyett a babona, az irigység, az önkény, a kenyérféltés? Nem azoknak-e, nem tinéktek-e leginkább, kiket a kebletekben égett isteni tűz ösztönzött, hogy az emberiség felszólításának engedjenek! Minden természeti elsőségek, súlyotok mellett is elnyomtak volna ezek titeket már emelkedésetek kezdetén. A sok ellenség visszahúzta volna magasan szárnyaló szellemetek, még földszint röpültében eltapodott volna virágotokban, ha az Úrnak védő keze nem lett volna veletek. Egy egész pogány nemzet babonájával küzdöttél te is, nagy

ker(esztyén) fejedelem. Egy semmi helyhez, törvényhez még nem kötött csapatnak kellett neked emberi vallást, polgári rendszert adni, vele a munkás életet megkedveltetni. Hány veszély állta itt el utadat, hány akadály nőtt elődbe nagy pályádon, de a fenyegetődző vészek között az erős Istennek karja védett téged, s ennek ereje téged győzni segített.

II. Mire tanít mindez, amit a gondviselés a nagy emberek sorsában, életében kitűnő mutató?

a) Először is, hogy az emberi természetet tekintetben tartjuk. Ez az emberi természet, mely egyfelől annyi gyengeséget, annyi ki-gúnyolni valót mutat, másfelől, mint a hold, tiszta fényvel ragyog. A világ nagy emberein tündöklő magasság, méltóság, erő tiszteletet parancsol egy természet iránt, mely magából ily magasra hathat, s amely a tőkelynek ily fenn lépcsőjére emelkedhet. Tisztelet neked, emberi természet, azért is, ami vagy, de nagyobb azért, amivé lehetsz. Tisztelet még ott is, ahol eltévelyedsz, de sokkal nagyobb ott, hol fen-séges utadon egy felsőbb kéz vezet. Őh, ha mi ezen emberi természetünket az esz-telenbe lealacsonyítva, a gonosztevőbe megszeplősítve, a szerencsétlenbe fel-dúlva látjuk, ha mi ezt körülfogva, be-szorítva, megtámadva, legyalázva talál-juk az ezerféle baj és viszály közt, ha gyakran alig tudjuk megállni, hogy ez-iránt utálatot, undorodást ne érezzünk, ilyenkor fordítsuk el szemünket ezen szomorú, ezen beteg oldalról, nézzünk azon nagy, azon derék emberekre, kik az emberi gyengeségek felett oly magasan álltak, lebegtek, mint a sziklák sasa a völgy gözei felett.

Nézzünk ezen magas erényű emberekre, kik mindazon nehézségek mel-lett is, melyekkel az emberi természet haladtában küzdeni kénytelen meg, mutatták, hogy az ember mi és hogy mivé lehet; meg-lássátok, kérkedni fogunk emberi termész-e-tünkkel.

b) Ezen emberi tőkely munkáit követni, megközelíteni fogunk törekedni. Egy nagy ember képe felett megállva sírunk, mint hajdan Nagy Sándor Achilles sírja felett, lelkünk szen-tebb érzeti nimbuszt, fénykört tűznek a nagy-nak mellképe fölé, mint koszorút. Magunk hozzájuk közelít(ünk) merészkedve, érezzük az atyafiságot, s bár mint egy messze szikla-csúcs, úgy álljon előttünk a nagy-nak, ki küz-dött, érdeme, bár a nyomot eltévesztjük, mely őt oly magasra vezette, csak annál fogva is elindulunk ezen magas sziklafok felé, mert tudjuk, hogy előttünk már ott járt valaki, s hogy feljebb csak az mehet, ki ezen nagyokkal a tisztább léget szereti szívni odafent.

Igaz, hogy kicsiny lelkünk leszédül azon magas tájékokból, hol ezen választottak fénylenek, igaz, hogy nincsenek meg oly nagy mértékben bennünk azon tehetségek, melyekkel Isten felkészítette azokat, kiket nagy dolgokra szánt, de azért, hogy lehet-telenség nekünk beérni ezen dicsőket, nem vagyunk felmentve a kötelesség alól, hogy minden erőnket használva, kifejlesztve, amennyire lehet, hozzájuk közelítsünk.

Természetünk éppen az, ami volt ezeké, s mely jól esik, midőn mi a halhatatlanságra vált nagy emberek kép szobrai közt tévedezve öbennük embertársainkat leljük fel! Mi volna célja Istennek abban, hogy ezeknek érdemeit oly láthatólag ragyogtatja, hacsak az nem, hogy ezáltal keblünkbe a verseny, a hasonlítani óhajítás élénk tüzét gyújtsa meg?

c) Nem fogunk ellent állni a gondviselésnek, midőn az ilyen nagy emberek által munkálódni akar. Hátrálatni lehet, de félbeszakasztani nem az elindult isteni nagy plánumot. Mihelyt az igazságról gyulladt meg a fáklya, el nem fújhatja azt a sötétségnek minden ördöge. Égesse bár meg, halhatatlan Kopernikusz, könyvedet az időnek sötét szelleme, egy kiszabadult szikra egykor majd napokat gyújt meg földünk felett. Hasztalan hátrál(tat)á a pogány vallás nyers erőszakkal elkezdett nagy munkádat, apostoli király, első Istvánunk, keresztültörtek ezek az akadályokon, s boldog véget láttak. Azoknak sorsa, kik homlokellenbe álltak ezen választottakkal, végtére rendszeren szomorú volt, ha mindjárt nem utálat, de legalább gúny tárgyaivá lettek ezen keresztülakadt szálkák a maradék, az utó világ előtt, mely indulattal, balítéletektől válna hódol a bántott nagy embernek, s elleneit megveti. Mi is tulajdon hasznunk, kinézetünk feláldozásával is igyekezzük a szent ügyet gyámolítani, s a nagy lelkek elindított munkálatait a célra segíteni.

Ha elgondoljuk, mely sok jót közzölt a gondviselés ezen nagy emberek által a nemzetel, közzölt nemzetünkkel, a legérzékenyebb háládatosságra indul szívünk. Ezen nagy emberek nagy tetteibe vagyunk megáldatva, ezen nagy jótevők, ezen szép atyai törekedése által erősödünk meg abban a reménységben, hogy mi egy jobb világba készülünk itt, hol majd igazán, hol majd világosan látjuk, ki volt igazán nagy, hol a törpe. A kis embert nem teszi naggyá a hely, a hízelkedés.

Ebből tanulhatjuk utóljára: hogy a nagy embereket sohase tudja igazán megítélni, megbírálni a jelenkor. Csak a sír, csak a maradék rostálja meg a nagyok hamvait. Később érik meg a mag, amit ők elvetettek, sokszor századok múlva koszorúzza meg őket az emlékezet.

Itt felül a fejedelmek többnyire földi istenek, csak a sírboltokban mer hozzájuk közelíteni a bíráló igazság. Itt az összerothadt bíbor s töredezett csontok közt láthatjuk árnyékokat tetteik felett nyugodni, vagy kínoztatni. Itt, ebben a hidegben elfagynak a hízelgés szavai, az udvarias sziszegés is elhallgat, itt hagyja őket a szomorú szarkofágnál a zsoldos magasztaló, kinek utolsó könnyel tölt pillantása is hazudott. Nézzétek, az arc, melynek vonásai életet, halált osztottak, beesett, s indulat rajtuk többé keresztül nem rándul. A hideg kezek összekulcsolva; emelkedtek-e

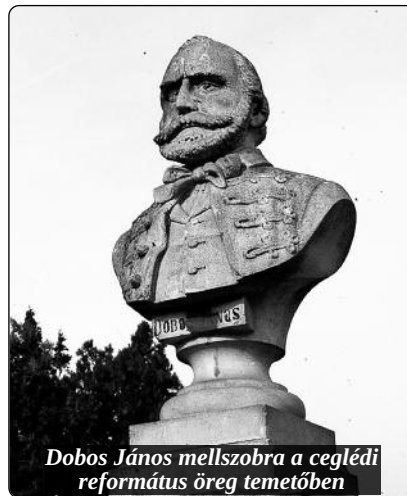
valaha ezek a Királyok Királyához? Vagy ha csak sebeket vágtak a nemzeteken, ha a népek ellopott kincseit számolták csak, a maradék ítélete, mint kínzó álom lehet egy második Filep hamvához. Míg az a jó, kinek most ünnepe tartunk, egy egész nemzet áldása alatt szunnyad csendesen, isteni békességben.

• SZENT ISTVÁN-KIRÁLY •

Óh, bárcsak vetés nőne be azon véres nyomokat, hol a zsarnokok fegyvere pusztított! Vagy ha nem, a halálos csend egyszer akkor váljon sikoltó panasszá, s az agyonverettek lelkei támadjanak fel a vérmezőkön. Boldog atyák, férjek, fiak voltak ők. Más világi panaszok kérje meg egykor a zsarnok lelkén az eltapodott, ennyi eltapodott boldogságot. Átok legyen a fojtogatónak sírján, kinek esküvése egy jó népet szedett rá, ki a polgár véret, csendességét aranyért ontatta az idegen hantokon. A szilárd, a komoly történet fog dörmögni ezen sírok felett, s amit ők soha nem hallhattak, nem olvashattak, a maradék azt vési emlékkövékre.

De a jó, az áldott fejedelmek, a nemzetek édesatyjainak békességben nyugvó hamvai

Dobos János mellszobra a ceglédi református öreg temetőben

felől szelíd másvilági borzadás lengedez reánk. Ti szent borzadások, ti vigyetek ma minket ezen dicsó hamvak felé, hadd sírjunk ott az emberiség nevében, hadd buzogja ott szívünk ki a legszebb áldozatot! És Te, kit az özvegyek jaja soha meg nem támadott, ki népedet felemelt a porból, kinek szeme ellátott a kunyhókba is, s ott is segítettél, ki a szenvedőnek vigasztaló angyala, az érdemnek jutalmazója, egy egész népnek édesatyja voltál. Csendesen pihenjenek hamvaidd, rózsa, hálás könnyecsepp hulljanak sírodra. Ámen.

Du, o du, den nicht der Witwe Jammer
Wimmernd anlagt, ruhig sey dein Grab!
Wehmuth send' in deine Friedenskann ner
Eine Ros' und eine Thrän' hinab!

Tiedge

**KÁNYÁDI SÁNDOR
(1929 – 2018)**

ISTEN SÍRJÁN

Ültem az Isten sírján,
megkönnyebültem:
enyém a lelkem s irhám,
megmenekültem.

Főálltam, s visszarogytam,
nem volt hová mennem,
erőm se volt, a harcban
megöregedtem

SZELÍD FOHÁSZ

szelíd fohász az én fohászom
félíg könyörgés félíg hála
hogy nem juttattál s ezután se
juttass engemet szégyenfára

de eljut-e az én fohászom
eljuthat-e vajon tehozzád
útjaidat úton útfélen
szertartások barikádozzák

nem marad-e sziklára hullt
magokként vajon természetlen
mit egy hosszú életen át
a jövődönék elvettem

tudom sokat eltékozoltam
abból mit rám bízál sokat
de azért ne tagadd meg tőlem
holtomban se áldásodat

AZT BÜNTETI, KIT SZERET

mint pogrom után
a zsinagóga
veretlen maradt
öreg zsidója

nem hálálkodom
nem is kérdem
hogy őket miért
s engem miért nem

mert szeretsz Uram
szeretsz Te engem
és legközelebb
nem hagysz veretlen

VÉGÜL

Aztán előnt mindent az óceán.
Még hallom, amint egy régi szürkület
homályából nevemen szólít Édesanyám,
míg keze közül a lámpa vaksi kis pillangója
nekiröppen a kicsi ház ablakának.
Aztán előnt mindent az óceán,
Napot és Holdat és csodálatos testű
hajókat ringatva hullámain.
Csak egy árva vadkörte intetet még utánam
ebből a parttalanná vált világból.

Kedves testvérek! Együtt van most előttünk Jerikó elfoglalásának története és annak előzménye, Jerikó kikémlése. A hosszú pusztai vándorlás után végre elérkezett a nép az ígért földjének határához. A pusztai lét fontos, meghatározó szakasz volt a nép életében. Itt formálódtak rabszolga emberekből egymáshoz és Istenhez kötődő közösséggé, néppé. Az Egyiptomból való szabadulás élménye örökre megmaradt a nép életében. Isten is elrendelte, hogy emlékezzenek meg róla az évente visszatérő páskaünnepben, de számos zsoldárban is olvassunk róla. A pusztában pedig átértékelt a teljes Istenre utaltságot. Mindent az Úrtól kaptak. A tíz csapás és a Vörös-tengeren való átkelés után következtek a mindennapok csodái a pusztában. Hogy Isten naponként gondoskodik róluk. Naponként van manna, fűjék és víz a pusztaságban, és az utat is Isten mutatja. (Nem volt GPS-ük, csak az Isten vezetése.) És a pusztai vándorlás része volt a szövetségkötés is a Sínai-hegynél.

De most ez a szakasz lezárul a nép életében és kezdődik valami egészen más. Az ígért földjén való letelepedés és előtte a terület elfoglalása, ami pedig egészen másfajta életmódot jelent. Egy új szakasz kezdetén vagyunk. Már nem fogják úgy megélni Istenre utaltságukat, de a csatákban csak Isten ereje által győzhetnek majd. Mert most csaták jönnek. Nehéz csaták, idegen területen. És ez lesz most az első, éppen ezért szimbolikus jelentőséggel is bíró csata. Jerikó elfoglalása. Az első csata, amiben Isten megmutatja hatalmát a pogány nép fölött, ahol felragyog Isten hatalmas ereje. Mert a nép csak így győzhet. Isten ereje által. A történetben pedig azt látjuk, hogy Isten ebben megerősíti népét. Megerősíti a népet és mindenekelőtt a nép vezetőjét, Józsuét, hogy ne féljenek, velük lesz az ország elfoglalásában.

Erről szól Józsué könyve 1. fejezete, amikor az Úr személyesen Józsuét bátorítja: „... Velel leszek, ahogy Mózeszel is vele voltam. Nem maradok el tőled, nem hagylak el. Légy erős és bátor, mert te teszed ezt a népet annak az országnak az örökösévé, amelyről megesküdtem atyáinknak, hogy nekik adom...” (Józ 1,5-6). Erről szól a Jordánon való csodálatos átkelés, amiben újra átéli a nagy csodát, a Vörös-tengeren való átkelés élményét. És erről szól a kémek beszámolója is. Józsué két kémek küld Jerikóba, hogy „szemügyre vegyék azt a földet és Jerikót”. A kémek pedig visszatérve arról számolnak be, hogy Jerikó lakossága retteg tőlük.

Hadd legyen most ez az első üzenet számunkra! Ha Isten útján járunk, ha Jézust követjük, akkor számíthatunk arra, hogy Ő velünk van az utunkon. Ha Ő vezet bennünket, akkor biztosan számíthatunk rá, a jövőben is velünk lesz ott és abban, ahova Ő vezet. Akkor is, ha valamilyen új élethelyzetbe kerülünk, költözés, új munkahely előtt állunk, vagy épp ismeretlen betegség, kórházi kezelés

vár ránk, vagy egy új családi helyzet. Es mivel Ő jól ismeri kis hitűnk, tudja, milyen könnyen elbizonytalanodunk, ennek jelét is adja számunkra. Megerősít minket ígéje és Szentleke által, hogy velünk lesz, számítsunk rá! Isten szavára és eddigi tetteire pedig érdemes építenünk.

Bő negyven éve járt már itt egyszer a nép. Tizenkét kém ment szemügyre venni a földet. De amikor visszatértek, és elmondták, amit láttak, elmondták, milyen bőven termő ez a föld, milyen hatalmasok a föld termései, tejjel-mézszel folyó föld ez. Tíz még hozzátette, hogy „de erős nép lakik azon a földön, a városok erődítményei igen nagyok” (4Móz.13,28). Hiába mondta kettő, hogy meg tudunk birkózni velük, fellázadt a nép Mózes és Isten ellen. Isten ezért nagyon elszomorodott és haragra gerjedt. El akarta pusztítani a népet, helyette Mózes tenné nagy néppé. Mózes közbenjárására megkegyelmezett az Úr a népnek, de az a generáció nem mehetett be az Ígért Földjére. Negyven év vándorlás

szólagos sikeressége, vagy testi ereje, szépsége alapján értékesnek gondolunk embereket, és nem látjuk meg, hogy valójában beteg vagy magányos, vagy más nehéz terhekkel küzdenek, vagy „csak” boldogtalanok az élő Isten nélkül. Mert „az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van” – hallottuk nemrég a hittan-táborról szóló beszámolóban is. Csúnyának, értéktelennek gondoljuk magunkat, pedig az Isten gyönyörködik bennünk, és annyira értékesnek tart, hogy egyetlen Fiát áldozta fel értünk! De jó lenne mindenben az Úr szavára hallgatnunk! Mennyire más lenne az életünk! Ahogy a nép is megspórolhatta volna a negyven évi vándorlást.

Így megy majd előre a nép Jerikó bevételére, de mielőtt a csatára figyelni, essék szó még egy zavaró tényezőről, amit a történetben olvasunk. Hogy is van az, hogy a két kém első útja Jerikóban egy parázna asszony házába vezet? Sőt aztán nemcsak megmenekül ez az asszony a csatában családjával együtt, nemcsak példává lesz Jakab levele szerint az ő tette („a parázna Ráháb is, nem cselekedetekből igazult-e meg, amikor befogadta a követeket, és más úton bocsátotta el őket?” (Jakab 2,25), és az ő hite is követendő példa, hiszen bekerült a Zsidókhoz írt levél híthősei közé („Hit által nem veszett el az engedetlenekkel együtt Ráháb, a parázna nő, amikor a kémeket békességgel befogadta.” (Zsid 11,31), hanem még Jézus ősei közé, Jézus családfájába is bekerült!

Először is mondjuk ki, hogy sehol nem olvasunk arról, hogy a két kém azért ment volna be Ráháb házába, amiért a férfiak általában be szoktak menni egy parázna nő házába. Ráháb háza ott volt a városfalon, valahol közel a városkapuhoz. Úgy képzelhetjük el házáat, mint egy fogadót, ahova elsőként betérnek a városba érkező vagy onnan induló férfiak. Egy találkozási hely. Teljesen érthető, hogy a kémek oda mennek be először információért. És úgy tűnik, ez a hely éppen ezért megfigyelés alatt is állt. Hiszen azonnal eljut az információ Jerikó királyához arról, hogy férfiak jöttek Izrael fiai közül a föld kikémlésére. Ráháb pedig életét is kockára téve elrejti a kémeket a király emberei elől. Hiszen el tudjuk képzelni, mi a sorsa annak, akiről kiderül, hogy kémeket rejtget.

Miért vállalta ezt Ráháb? Mert felismerte

következett a pusztában, míg a lázadó nemzedék kihalt. És most újra ott vannak. Újra kémek beszámolóját hallgatják. De mennyire mást mondanak a kémek! A jerikóiak rettegnek tőlük. Igen, ez a valóság és nem az, amiről egykor a kémek megérzéseikre hallgatva beszámoltak.

Mennyire más lett volna, ha a tíz kém Isten ígéretére és addigi tetteire tekint, és nem arra, amit csalóka szemükkel láttak! És minket is, de sokszor becsap a szemünk! És becsapnak ennek nyomán az érzéseink. Vagyona, lát-

és elismerte Izrael Istenének hatalmát, látva, hallva, mit tett az Úr népével. És ebben látta meg saját és családja élete megmenekülését Izrael Istene ítélete elől. Igen, ez a történet arról is szól számunkra, hogy nincs az a bűn, nincs

az az emberi nyomorúság, amiből ne lehetne odafordulni Istenhez, megtérni, és az övéihez csatlakozni. Ha egy parázna asszony bekerülhetett nemcsak Isten népébe, de még Jézus családjába is, akkor nekem, nyomorult bűnösnek is helyem van Istennél, és neked is, de még annak az (istentelen, részeges ...) ismerősödnek is helye lehet, akiről legkevésbé gondolnád. Aki hajlandó elismerni életében Isten hatalmát, és ezt fel is vállalja, annak helye van Isten országában. Mert Krisztus mindannyiunkat hív az Ő országába, mindannyiunkat meg tud tisztítani Lelke által, és meg tud ajándékozni új élettel. Isten arra hív, hogy így tekintsünk magunkra és egymásra!

És bár nem olvasunk itt arról, hogy Ráháb bűnbánatot tartott, de bizonyosak lehetünk abban, hogy miután Izrael népe elfoglalta Jerikót, és életben hagyta Ráhábot családjával együtt, és majd ő is a nép részévé lett, más módon folytatta életét, mint azt előzően tette. Hiszen aki életét kockáztatja hitéért, annak a tette beszél a hitéről. Ebben állítja elének Ráhábot példaként Jakab levele.

De szóljunk most már Jerikó elfoglalásáról is.

Jerikó egy dupla városfallyal körülvett városállam volt. Az ásátások, a régészeti kutatások is erről számolnak be. Az első város, amit Izrael népe elfoglalt az ország birtokbavételekor.

Mit gondolnánk, hogyan történjen egy ilyen csata? Talán azt mondanánk, Józsué, a nép vezetője imádkozik Istenhez erőért, segítségért, győzelemért, tartanak egy taktikai megbeszélést, aztán kezdődhet a csata. Csakhogy itt valami nagyon másról olvasunk. Egy furcsa taktikáról, amit Isten mond népének. Kerülje meg a nép a várfalat, a várost hat napon át naponta egyszer és a hetedik napon hétszer, méghozzá úgy, hogy elől mennek a papok az Úr ládájával, előtte csak fegyveres katonák mennek, a papok mögött megy a nép. Mindenki teljes csendben vonul, kivéve a papokat, akik kürtölnek. Így vonulnak körbe a város körül, míg a hetedik nap, a hetedik vonulás után az adott jellel kiáltásban törnek ki.

Hát ennek meg mi értelme van? Mondhatnánk, ha nem ismernék a történet végét. Mi már tudjuk, hogy sok értelme volt. Igen, van értelme egy közösségnek a csata előtt hat napon át csendben vonulni a város körül. Közben

összeszoknak, megtanulnak figyelni egymásra és a vezetőre, Józsuéra, megtanulnak engedelmelkedni, és megfigyelhetik a várost is, amit el kell foglalni. Hogy közben mit gondolhattak a városlakók? Nem tudjuk pontosan, de talán egyre jobban megrettenhettek. Hiszen már előtte is félték.

De a legfőbb értelme az volt, hogy megtanulja a nép, hogy az Úr megy elől a csatában és az Úr adja a győzelmet – hiszen a szent láda az Úr népe között való jelenlétét jelképezte. Szentségével, hatalmával ott van népe között. Nem a maguk által elgondolt taktikával fognak győzni, hanem ahogy az Úr mondja. És akkor fognak győzni, ha engedelmeskednek az Úr szavának, bármilyen furcsa is legyen, amit az Úr mond.

Így van ez a mi életünk harcaiban is. Ő megy elől utunkon – ha az Ő útján járunk. Ő készíti az utat, amin járnunk kell. Jézus követésre hívta tanítványait. Mint a jó pásztor, aki nyája előtt megy, aki követhető. Jézus előre ment, vállalta a szenvedést, a keresztalált, de azután feltámadt, majd a mennybe ment, hogy ott helyet készítsen nekünk. És életutunkon is előttünk jár, segít mindabban, ami vár ránk.

Különösen fontos ebben megerősödnünk, amikor úgy érezzük, egy nagy falba ütköztünk. Egy olyan feladat előtt állunk, aminek nem tudjuk a megoldását, egy munkahelyi vagy családi probléma, egy fájó konfliktus valakivel, egy váratlan, nehezen gyógyuló betegség, vagy éppen a megélhetés nehézsége, az anyagi ellehetetlenülés kérdése. Falak, aminél megtorpanunk, és saját erőnkől nem tudjuk megugrani. Csak toporgunk körülöttük. Isten pedig azt mondja: De az én erőmmel leomlanak a falak. Vele még akár a falakat is átugrod. És amikor ezt megtapasztaljuk, Isten arra hív, hogy mindent és minden dicsőséget egyedül neki adjunk.

Végül nézzük meg a történetet a jerikóiak oldaláról. Mert talán ez is egy zavaró tényező a történetben, hogy Isten azt mondja, Jerikóban mindenkinek pusztulnia kell, kicsinek és nagyoknak, fiatalnak és öregnek, férfinak és nőnek – Ráháb és családja kivételével. Hogy lehet ilyen kegyetlen az Isten? – kérdezhetné valaki. De a történet pont arról szól, hogy bár Jerikó lakóinak sok évszázados gonoszságát megítélte az Úr, de van megmenekülés Isten ítélete alól. Ezt példázza Ráháb története. Aki szavaival és tetteivel elismeri az Úr hatalmát, és kéri, keresi a megmenekülés módját, annak Isten azt meg is adta. Csakhogy Ráháb szavaiból azt is megértettük, hogy nemcsak ő, de az egész város tisztában volt az Úr tetteivel és hatalmával. Tisztában voltak vele, félték és rettegetek, de az Úr előtt nem ismerték el és nem tettek semmit megmenekülésükért. Ehelyett Jerikó népe a falakban bízott. Majd a falaik megvédene. Inkább bíztak a falaikban, minthogy elismerjék Izrael Istenének hatalmát!

Mennyire így van ez ma is. De sokan meglátják ugyan az élő Isten hatalmát mások életén keresztül, elismerik, hogy „valaminek lennie kell”, elküldik a gyerekeiket hittanra, mert „rosszat ott nem tanul a gyerek”, de maguk nem akarnak az életükön változtatni. (Talán ki is mondja: „nem kell azt annyira túlzásba vinni”; „annyira azért nem kell komolyan

venni!”) És valójában nem akarnak az élő Istenhez tartozni, és ezért mennek az ítéletre. Szomorú látni, amikor valaki szavaival bólogat az Istennek, támogatja a gyülekezet dolgait, de életével mégsem fordul oda az Istenhez.

De hát mi a baj a falakkal? Falakra szükség van. A falak jelzik egy terület határát, és megvédik a bent levőket a hívatlan vendégektől, a rossz szándékú behatolóktól. Falak vannak otthonaink körül. Táblák, esetleg kerítések jelzik egy terület, egy település, egy ország határát. Sőt, ma már annak tragikus következményeitől szenvedünk, hogy teljesen természetes lett, hogy nem tartjuk tiszteletben egymás határait. És sokszor magunk sem várjuk el a másiktól, hogy tartsa tiszteletben határainkat. Elmosódnak a határvonalak felnőtt és gyermekek, tanár és diák és sok más viszonyulásban is, mert magunk sem tartjuk fontosnak, nem vesszük komolyan. Nem jelezzük a másoknak, hogy rossz nekünk, amit velünk tesz, fájdalmat okoz nekünk, és a másik sem érzékeli ezt. Sokan megtesznek olyan dolgokat is a másik kedvéért, ami rossz nekik, de félnak, hogy ha nem tennék, elveszítenék a másikat. „Ha igazán szeretsz, megteszed nekem” – hangzik el néha fiatalok és kevésbé fiatalok szájáról. Pedig, ha a másik igazán szeretné, fel sem merülne benne ilyen érzelmi zsarolás...

Tehát határookra, kerítésekre, falakra – saját védelmünk érdekében – szükségünk van. A kérdés csak az, hogy kit/mit engedek be a városom kapuján belülre. Kinek nyitok ajtót?

Jézus csak csendben zöngét a szívem ajtaja előtt. Nem töri be az ajtót, de kinyithatom neki a szívemet, beengedhetem!

A jerikóiakkal az volt a baj, hogy a falaikban bíztak.

De sokan bíznak ma is falaikban, amik már nemcsak a védelmükre vannak, de elválasztanak Istentől és egymástól. Falakat eme-

lünk, és nem látjuk meg falaink mögött a másik embert, aki szeretne hozzánk kapcsolódni, aki kötődne hozzánk, ha meglátánk és engednénk. Ott van falaink mögött a házastársunk, gyermekünk, szülőnk, barátunk... , aki vágyódik utánunk, de mi észre se vesszük a falainktól.

Falak, amik elválasztanak. A jólét fala, az önteltség fala, az irigység fala, a haragtartás fala, a sértődöttség fala, a munkamániá fála, az önsajnálata fála... (és még hosszan sorolhatnánk)!

Reményik Sándor ezt így fogalmazta meg:

ÖNMAGAMBA FALAZVA

Mi ez? Hol vagyok én?
Hogy kerültem ide
Megint?
Falak, falak:
Égigérő falak
Vesznek körül
Elrendelés szerint.

Kéz nem nyúl rajtuk át.
Hang nem hat rajtuk át.
Egy csillag sem üzen.
Tán vétkeimből nőttek e falak –
Köztük vakon vergődöm,
Némán és süketen.

Tűrnék, Uram, tudod
Békességgel más, nagy fájdalmakat –
Csak ezeket elvinnéd,
Csak ezeket elvinnéd!
E vastagodó kripta-falakat.

Adnál erőt elveszteni magam –
Vagy szabadulni: erőt a karomba.
Voltam szabad,
Most újra rab –
Élhetek-e tovább
Így, befalazva önmagamba?

Voltam szabad –
Az egészség mámorát kortyolgattam,
Szürcsölgettem a munka gyönyörét,
A szeretet ős-ózonát.
S falak, falak...
Valakinek, aki szeret,
Aki tiszta, aki szabad
És aki lát:
Add kezébe a jerikói trombitát.

Nyissuk ki kőfalunk/szívünk, életünk ajtaját, és adjuk a jerikói trombitát annak a Jézusnak a kezébe, akinek van hatalma falakat lerontani! Aki azért jött, hogy falak leomoljanak, amiket bűneinkkel emelünk közénk és Isten közé, közénk és egymás közé.

Adja Isten, hogy határainkat jól őrizzük, de falak leomolhassanak életünkben Isten kegyelméből!

Ámen.

Stift János b. lelkipásztor

Bevonulás: „Az év elszállt...” (K.G. Hering)
„Ujjongjatok az Úr előtt az egész földön! Örvendezve vigadjatok, zsoltárt énekeljétek! Énekeljétek az Úrnak hárfakiséréttel, hárfakiséréttel zengő éneket! Harsónakkal és kürtzengéssel ujjongjatok a király az Úr előtt!” (Zsolt 98,4-6)

Bár Psalmus Kórusunk nincs birtokában az előbb idézett hangszereknek, dicsőítésünk, énekeink megszólalnak a mai záró hangversenyünkön zongorán, gitáron, fuvolán is. Az idén 20 éves Psalmus Kórusunk nevében, szeretettel köszöntöm a gyülekezet tagjait és a megjelent vendégeinket e szép vasárnap délután.

Ismét elszállt egy év a kórus gazdag programmal és sok-sok szolgálattal zárja az évet.

Szám szerint 15 szolgálattal. Kiemelkedő esemény volt a reformáció 500 éves évfordulója, a jótékonyági hangverseny, a pátyi egyházmegyei kórustalálkozó. Szolgálatunk a dunaparti kórházban, a leányfalui református szeretetthonban, részt vettünk az egyházi ünnepeken, a városi kórustalálkozó és idén tavasszal meglátogattuk marosszentgyörgyi testvéreinket is.

Záró hangversenyünk ének és zeneszámai rövid áttekintést adnak a végzett munkánkról. Az 1500-as évektől kezdődően a 20. század szép énekei csendülnek fel, angol, német és magyar zeneszerzők műveiből. Különös, bizonyos tekintetben izgalmas időutazás. Barokk és kortárs mesterek jelenléte zajlik ma záró hangversenyünkön.

Az év során, velünk volt a szeretet, a hűség, az elkötelezettség, mint ahogyan a Példabeszédek könyvében olvashatjuk a 3. rész 3-4. verseiben: „A szeretet és a hűség ne hagyjon el téged: kösd azokat a nyakadba, ird fel a szíved táblájára! Így találsz kedvességre és jóindulatra Istennél és embereknél.”

Fogadják szeretettel elsőként, az 1600-as évekből való gyönyörű hálaénekünket, mely Crüger J. német zeneszerző alkotása: „Jöjj, mondjunk hálasztót...”

Majd ezt követően: Samuel Sebastian Wesley 19. századi egyházzenesész és az anglikán egyház virtuóz orgonistájának és tehetséges zeneszerzőnek híres alkotását: „Az egyháznak a Jézus a fundámentoma...”

*
Gyakran mondják, hogy a zene a lélek nyelve, ezért is univerzális. Minden darab előadásmódjának megvan a saját élete. A barokktól kezdve a 20. század közepéig az érzelmi dominancia határozta meg a zenét. Az olasz és a francia stilisztikai elemeknek az angol zenei hagyományokba való beolvasztásával teremtette meg jellegzetesen angol hangzású barokk zenéjét, az 1659-ben Londonban született Henry Purcell zeneszerző. Most az ő művét halljuk Cseri Anna és Érfalvi Dóri előadásában. Henry Purcell: Air.

*
Bogárdi Szabó István református püspökünk gondolatával szölok most testvéreinkhez: „Ha közeledünk Istenhez, egyre jobban tapasztaljuk a hit megújuló erejében, a józan reménykedésben és a készséges szeretetben, hogy Isten nem valamit (sokat, többet) ajándékoz nekünk Szentlélekével, hanem önmagát. A Mindent-mindig. (Jövel, Szentlélek Úristen!)”

Szolgálatunkat most, egy kortárs zeneszerző és dalszövegíró művével folytatjuk: „Segít vinne! Uram Jézus, köszönöm neked...” kezdetű ének szólal meg a kórus előadásában. Szövegét Dömötör Ilona írta, zeneszerző: Somogyi László. 1998-ban íródott Máté János emlékére.

*

Isten oltalmától és áldásától függ a közösség és a család biztonságos, boldog élete. Minden emberi munkának egyedül Isten támogatása adhat valódi értelmet és állandóságot. Erről az igazságról szól a most következő 127. zsoltárunk: „*Hogyha az Úr nem építi a házat...*”, Sík Sándor fordításában. Zeneszerző: Halmos László.

A zsoltárt követően az „*En nem tudom, mért szeretett úgy minket...*” kezdetű ének csendül fel, Berkesi Sándor, a magyar egyházzene meghatározó képviselőjének feldolgozásában.

*

Egy hete volt június 4-e. A trianoni tragédiára emlékezve június 4-ét a magyar Országgyűlés 2010-ben a nemzeti összetartozás napjává nyilvánította. Kórusunk, a kisebbségbe került magyarság jeles képviselőjének *Szombati-Szabó István* műfordító, teológus versével emlékezünk erre az eseményre, az összetartozás jegyében. A verset elmondja *Andrási Jánosné*.

*

A vers után Vándor Gyula közevirő és dalszerző műve következik: „*Új szövetséged elfogadom...*” Énekel Cseri Anna, *Érfalvy Dávid*, gitáron *Érfalvy Dóri* játszik.

*

Amikor nehéz utakon járunk, mindennél jobban vágyjuk jelenlétet, Uram. Hová is fordulhatnánk kétségeink között, kibe is kapaszkodhatnánk bizonytalanságainkban? Minden olyan gyorsan változik ebben a világban, tele vagyunk félelemmel és

aggodalommal. Küzdünk betegségeinkkel is, harcolva a gyorsan fogyó napokért. Imádkozunk és énekelünk Urunkhoz, hogy ragyogtassa ránk orcáját, a mélységeinkben lássuk meg az Ő magasságát. Húsvétkor énekelt szép 16. századi ének következik: „*Dicsőség néked, Istenünk...*” Zenéjét szerzte: M. Vulpius.

Ezután Máté János fordításában egy

angol zeneszerző és orgonajátékos műve csendül fel: „*Utadra taníts meg Uram...*” (Orlando Gibbons).

*

„*Szeretnék énekelni néked, Uram, Te nyisd meg ajkamat, hogy szent legyen mindig az ének, amely szívemből fölfakad.*” Füle Lajos versének egy kicsiny szeletét idéztem, hogy e szép sorokkal hangolódjunk a következő énekszámokra.

Elsőként a „*Jertek, Áldjuk Istent, zengjen szép zsoltárt...*” hangzik el. Zeneszerző: Jeremiah Clarke. Zongorán kísér: *Blaskóné Tímár Eszter*, fuvalán játszik: Cseri Anna.

Ezt követően Zessy László szép pünkösdi éneke következik, az 1590-es évek-ből: „*A pünkösdnek jeles napján...*”.

*

Az Úr végtelen kegyelméből eredményes évet tudhatunk magunk mögött. Illesse mindezekért őszinte köszönet és elismerés a kórusvezetőinket. Név szerint: *Blaskóné Tímár Eszter*, *Kiss Árpádné*, *Csiszár Kriszta*, akinek a tavasszal megszületett Lacus kislfia. Ezúton is köszöntjük.

A nyár legyen az erőgyűjtés és a jövő évi feladatokra való felkészülés időszaka. A Mindenség Ura adjon erőt, hogy a jövőben is keresztyén szellemben tudjuk végezni kórusban vállalt feladatainkat.

Befejezésül a 398. dicséretünkkel köszönjük meg az Úr áldását. Az első és második verset az énekkar, majd a harmadik versszakotól a gyülekezettel együtt énekeljük szép énekünket. „*Úr lesz a Jézus mindenütt...*”, angol zeneszerző és karmester: J. Hatton dallamára (1793), (szövegíró: I. Watts).

Holtságné Csipán Ágnes

A téma, amit kaptam: a megterés. Ez a fogalom már Jézus legelső mondataiban is szerepelt, így a Márk 1,15-ben: „*Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!*” Amikor pedig Jézus elment tőlünk, ugyancsak ez volt egyik utolsó szava: „*és hirdetni kell az ő nevében a megterést és a bűnbocsánatot minden nép között, Jeruzsálemtől kezdve*”. És a tanítványok erre engedelmesen válaszoltak. A Cselekedetek könyvében Péter az első prédikációját is ezzel zárja: „*Térjete meg, és kereszteskedjete meg mindnyájan Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára, és megkapjátok a Szentlélek ajándékát.*” A megterés végigkövethető a Cselekedetek könyvében is és a teljes páli levélgyűjteményben is.

A megterésről három aspektusból szeretnék szólni. Először a bibliai alapokról lesz szó, a második részben arról, hogy a különböző korokban hogyan értelmezték a megterés fogalmát, a harmadik, befejező rész pedig egy biznyságtétel lesz.

I. BIBLIAI ALAPOK

Mit tanít a Szentírás a megterésről? A Szentírás két fontos dolgot mond el Isten és az ember kapcsolatáról. Az első egy rossz hír: közünk van az első Ádámmal és ahhoz, ami vele történt. A Római levél 5. fejezetének 12. és 18. verseiben olvassuk: „*Ahogy tehát egy ember által jött a bűn a világba, és a bűn által a halál, úgy minden emberre áterjedt a halál azáltal, hogy mindenki vétkezett. ... Ahogy tehát egy ember bűne lett minden ember számára kárhozattá, úgy lett egynek az igazsága minden ember számára éltető megigazulássá.*”

Minden embernek van egy testi léte, amit látunk, és van egy belső világa, ami láthatatlan, amit léleknek mondunk. Isten azt mondta Ádámnak, hogy nem szabad enni a jó és gonosz tudás fájáról, mert ha eszik, akkor azon a napon meghal. Isten nem akarta, hogy nélküle kerüljünk a jó és a rossz birtokába. Az ember vétkezett, és a halál elérte őt. Higgyük el, amit az ige mond, hogy még aznap meghalt, annak ellenére, hogy Ádám ezután még majdnem 900 évet élt testileg, ugyanis a halál a Szentírás szerint azt jelenti, hogy Istentől elválasztott lett, hogy nincs köze Istenhez. Ettől kezdve az ember a halálban van, mely kiterjed egész életünkre, testi valónkra. Átjárja lelki rétegeinket, ezért jelenik meg a szégyen, a félelem. Megtörtént velünk a legszörnyűbb dolog: átvettük a kísértő hajlamát, az ő jellemvonásai jelentek meg Ádám és Éván. (Sátán neve vádlót jelent.) Mihelyt azonban újra találkoztak Istennel,

egyből ugyanaz a lelkiélet működött ismét Ádámban és Éván.

A nagy baj az, hogy amikor a bűneset megtörtént és az átok kiáradt a földre, nekünk is közünk volt ehhez az eseményhez. Pál apostol azt tanítja, hogy Ádámban mindnyájan meghaltunk. Ma már senki nem vitatja, hogy egy vérből származunk, mégis fölmerül bennünk, hogy mi közünk nekünk Ádámmal. Valahogy kapcsolódunk utódainkhoz, és az utódaink is hozzánk, még akkor is, ha több száz év választ el, és az ádám természetét mindnyájan örököltük, átvettük.

A Szentírás jó híre viszont az, hogy Isten elküldte a Fiát, Jézus Krisztust, aki a második Ádám, akivel egy fordított dolog történt. A 2Korinthus 5. fejezetében találunk egy alapvető részt arról, hogy mi közünk nekünk ehhez a második Ádámmal: „*Mindez pedig Istentől van, aki megbékéltetett minket önmagával Krisztus által, és nekünk adta a békéltetés szolgálatát. Isten ugyanis Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, úgyhogy nem tulajdonította nekik vétkeiket, és ránk bízta a békéltetés igéjét. Tehát Krisztusért járva kö-*

vetségben, mintha Isten kérne általunk: *Krisztusért kérünk, béküljete meg Istennel!*” Ez azt jelenti, hogy Isten mindannyiunk bűnét titokzatos módon Jézus Krisztusra helyezte, aki az Isten Báránya. Az Ószövetségben az áldozati báránnyra a pap rátette a kezét, mellyel ráhelyezte a nép bűnét, majd feláldozták. Jézus az Isten Báránya, aki fölveszi, hordozza a világ bűneit. Mindnyájunkét, azokét is, akik korábban éltek, meg azokét is, akik utána éltek ezen a földön. Az, hogy Isten Krisztusban megbékéltette a világot önmagával, azt jelenti, hogy Jézus mindnyájunkat magába foglalt, a

bűneinkkel együtt. Isten úgy hozta el a megváltást, hogy belefoglalta a bűnös embervilágot az Ő Fiába. Az Isten törvényének a követelése halált kíván, de amikor Jézus meghalt, Isten úgy békélt meg velünk, hogy Benne, akit megbüntetett, ez a halálos teherterhelés elintéződött ránk nézve. Az Atya, ahogy Jézusra néz, megbékélt a világgal. Isten megbékélt a világgal Jézusban, mert Ő mindnyájunk bűnéért – mint áldozati bárány – meghalt a kereszten.

Az ember válasza: a megterés

Ezt kell elmondanunk mindenkinek: Isten már kibékült az emberrel. A nagy kérdés, hogy hogyan azonosulhatunk a megváltás eseményével? Mert ez a titok lényege, hogy valamit tehetünk azért, hogy mi Jézus Krisztusban lehessünk, hiszen felőle már nincs követelés. A mi válaszuk erre a megterés és a hit. Isten mindent elvégzett, a te dolgod az, hogy megtérsz, tudatosan visszamész Istenhez Jézusra tekintettel, és hiszel Jézus áldozatában. Aki pedig megtér, egy folyamatot él át, amit újjászületésnek nevezünk.

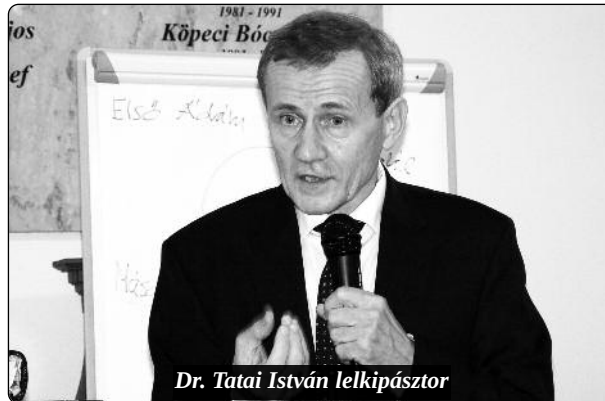
A megterés azt jelenti, hogy amikor elkezdünk Jézushoz jönni, és hinni kezdünk, a bennünk lévő régi élet – ami a halál – egy új élettel kezd. Ha hiszünk, az élet jelenik meg bennünk, és az életünk össze lesz kapcsolva Krisztussal. Amikor Jézus az újjászületésről beszél Nikodémusnak, azt mondja, hogy víztől és Szentlélektől kell születni. A víz azt jelentette, amit akkoriban ez alatt érthettek. Nikodémus az akkori izraeli mozgalmat – farizeusként – ellenzékben élte át, a farizeusok pedig nem akartak kimenni a Jordánhoz megkeresztelkedni, mert bűnt kellett volna vallani és meg kellett volna térni. Ezért Jézus azt mondja Nikodémusnak, neked is meg kell térned. Oda kellene menned, és beállni a sorba. Amikor pedig eljön a Messiás, kapod az Ő Lelkét – ez az újjászületés.

Ha valaki így találkozik az Úrral, akkor benne halál helyett valóban élet lesz. Sok helyen beszél a Szentírás arról, hogy megelevenítettetek, hogy új életre támadtatok fel. Tehát a halál megváltozik, és ahogy a bűn, halál, betegség, nyomorúság kiterjed az emberre, ugyanúgy az élet is kezd kiterjedni. Amikor valaki megtér, újjászületik, akkor valamit átél. Nem mindig az érzelmek a fontosak, de ezek is ennek gyümölcsei lesznek. Valami történik veled, valaki benne él. Lehet, hogy annyit él át, mint Zákue: örül, hogy az Úrhoz tartozik. Vagy amikor az ősgyülekezetben megtért valaki, képes volt felismerni az Úr akaratát és valóban nagy dolgokat tett. Vagy az etióp főember is örömmel ment tovább az útján. Vagy Saul/Pál egy teljes életfordulatot tesz. Végző soron mint utolsó ellenesző töröltetik el a halál, amikor Jézus visszajön; ez a munka addig folytatódik, amíg el nem jutunk oda, hogy egyszer majd feltámadunk. Amíg testben vagyunk, addig a halálzóna képviseli a mi régi életünk természetét. Isten akarta így. Ennek több célja is

lehet, de egy biztos, hogy elkezdte a jó munkát bennünk, és majd Krisztus napjára fejezi be, mert akkor lesz a feltámadás. Testi halálunk után test nélkül leszünk az Úrnál, és majd a feltámadással kapunk egy új testet, mely a megváltás erejétől már tiszta és szent lesz. A Szentírás azt tanítja, hogy Isten megigazít bennünket a bűntől, amikor megtérünk és hiszünk, és keresztyűzetet egy megszentelődési folyamaton, amely sok életdimenziót érint. Ezzel megdicsőít, új testet kapunk, olyat, melyet Krisztus is kapott. Ezek azok a nagy ajándékok, amire bennünket vezet.

Az evangélium maga, tehát a jó hír úgy szól, hogy Jézus meghalt értünk, eltemetett, majd harmadnapon feltámadt. A mi megváltásunk elfogadása, az ezzel való azonosulás egyrészt személyesen és sákramentálisan történik. Amikor az Úr adja a hitet és a megtérést, mindnyájan át kell hogy éljük ezeket az állomásokat. Amikor odamegyünk hozzá, és letesszük a bűneinket, akkor a kereszthez jövünk. Látjuk Krisztust, letérdelünk és elmondjuk, meggyónjuk, megbánjuk a bűneinket. De valahogy azonosulnunk kell a megváltás részeként azzal is, hogy eltemetett. Ez a vízkereszttség története. Amikor valaki megkeresztelkedik, az óemberünk (a régi életünk) megfeszítették vele. Amikor eljutunk a megtérés legmélyére, akkor ki tudjuk mondani, hogy igen, én egészen megfeszítettem. Teljesen azonosultam. Tudatosan most már látom, hogy mi történt, és „*élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus*”. Ez a sákramentális oldal, ami a keresztséghez van kötve. A keresztségben azonosulunk a Jézus-eseménnyel, ez azt jelenti, hogy az élet kezd bennünk megjelenni.

A megváltás történetével való teljes azonosulás nagyon fontos lépése az Úrhoz való jövetel, a hozzáfordulás, megtérés, döntés, azaz a mi válaszuk. Elfordulunk a régi életünktől, fájni kezd, ami történt, kifejezzük a hitünket, és odafordulunk Krisztushoz, aki Szentlelkét adja a szívünkbe, hogy tanú legyen arra, hogy hozzá tartozunk. A római adoptációs jogban tanúk kellett, amikor valakit fiúvá fogadtak. Pál arról tanít, hogy az Úr ugyanígy minket is fiaivá fogadott. Volt egy megvásárlási folyamat és volt egy örökbefogadási jogi folyamat. A megvásárlás azt jelentette, hogy pénzt fizettek azért, akit örökbe fogadtak, az örökbefogadásnál pedig tanúk előtt igazolták, hogy jogilag az örökbefogadó személy gyermeke és örököse lett az örökbefogadott.

Dr. Tatai István lelkipásztor

Pál azt mondja, hogy a tanú a mi emberi lelkünk és az Isten Lelke, akik együtt vallják, hogy Isten gyermekei vagyunk, és így örökösök.

A megtérés szakaszai

A megtérés az egész Bibliában két szóval íródik le. Az egyik a héber *sub*, ami azt jelenti, hogy vissza kell menni valahova. Az egész Ószövetség erről szól: térjete meg, gyertek vissza, szófogadatlan fiak! A másik szó a görög *metanoia*, ami azt jelenti, hogy változtasd meg a gondolkodásodat, új módon kell lássál! Ezt a két kifejezést össze kell kapcsolnunk.

Ki az, aki megtért? Van, aki úgy gondolja, hogy elkezd templomba járni, mert mondjuk húsz évig nem járt, és megtért. Vagy úgy gondoljuk, hogy bajban voltunk, imádkoztunk, Isten megadta, amit kértünk, megtértünk. Sokan úgy gondolják, hogy otthon imádkozom, megtért ember vagyok. A megtérés azonban mindig bűnbánathoz, megszorodáshoz kapcsolódik. Pál apostol szerint van Isten

szerinti bűnbánat, de van emberek szerinti is. Az Isten szerinti mindig életet hoz, az emberek szerinti elkeseredést és halált.

Hogy hogy térünk meg, sírunk, vagy nem sírunk, majdnem mindegy. Persze hogy vannak érzelmek, de a gyümölcs számít; hogyan visszatérünk és meggondoljuk az életünket, valaminek történnie kell velünk. A bibliai teoló-

gia ezt úgy foglalja össze, hogy a bűnbánat mindig a szívben kezdődik, ez a „gondold át a dolgokat” első lépése. A tékozló fiú is átgondolja, hogy ha így folytatja tovább az életét az Atya nélkül és távol, akkor ő meghal. Ezt belül gondolta végig, belül kezdett mérlegelni, ezzel kezdődött a megtérése. Tényleg van ilyen mentális (metanoia) oldala is a megtérésnek: a mi értelmünknek újra kell gondolnia az életünket, hogy merre megyek, mi lesz velem.

Ami ekkor történik velünk, ki kell hogy jöjjön a szánk. A második lépés a megtérés szóbeli oldala, hogy megmondjuk Istennek. A tékozló fiú is kimondta magában, hogy elmegyek haza, és azt mondom az atyámnak, hogy vétkeztem ellene és az ég ellen. A megtérés nem egy titkos dolog.

A harmadik lépés a megtérés látható oldala: hazamegy.

Gondolat (szív) – hallhatóság (száj) – láthatóság (cselekvés) egybetartozik.

Péter apostol pünködsi prédikációját azzal kezdte, hogy egy óriási bírói tévedés, bűn történt, amikor a Messiást megölték. Azzal konfrontáltja hallgatóságát, hogy a saját Messiásukat ölték meg. Akiről Dávid annyit beszélt, akinek az ünnepét ünnepeljük pünkösdkor (pünkösd Dávid ünnepe is volt, nemcsak az aratás ünnepe). A megtérésnek ez a belső gondolati világa azt jelenti, hogy eljutok egy pontra, amikor konfrontálódik bennem az Isten szava meg az én valóságom, ez fájni kezd, és levonom az ünnepeket: valami új dolognak kell jönnie az életembe, mert ez így nem mehet tovább. Általában úgy gondoljuk, hogy bölcsék vagyunk magunk előtt. Én egy rendes ember vagyok, néha követek el bűnt. Amikor a megtérés folyamata elkezdődik, ez megfordul bennünk, és azt kezdjük el látni, hogy én halott ember vagyok, és néha teszek talán valami kis jót. Amikor pedig radikalizálódik a megtérés a szívünkben, akkor jövünk rá, hogy amit eddig olyan jónak gondoltam magamban, az talán a legnagyobb bűnöm.

Ézsaiás ezt úgy fogalmazza meg, hogy a mi jóságunk (igazságosságunk) Isten előtt olyan, mint a koszos ruha. Ez az ókori kép az eredeti szövegben egy menstruációs rongyot jelent – ilyen az én igazságosságom, amit magamnak gondolok, hogy olyan vagyok. Pál apostol pedig azt mondja, hogy amit egykor nagyon értékeltem az életemben,

most kármak és szemétnék ítélem. Ezek az eredeti görög szövegben nagyon csúnya szavak, ki sem mondom. Ezt gondoljuk át, ebből indulunk el.

A második szakasz a szóbeli oldal, hogy ezt kimondjuk. „*Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket*”. Miért fontos, hogy kimondjuk a bűneinket? A régi, 17. századi református liturgiás könyvekben és még korábban, Bullinger műveiben is azt találjuk, hogy a lelkipásztorhoz el lehet menni és el lehet mondani neki a bűnünket. Amikor elcsendesedünk az úrvacsora előtt, akkor is el lehet mondani az Úrnak a bűneinket. Fontos, hogy ezeket kimondjuk, mert egyrészt pontosítjuk, néven nevezzük azt, hogy miről is van szó, miből is térünk meg, másrészt elvállaljuk a felelősségét is. Nem magyarázkozdunk, nem mondjuk azt, hogy én egy kicsit beteg vagyok, gyenge vagyok, hanem amikor megtérek, akkor nem a betegségemet, gyöngeségemet viszem elé, hanem a bűneimet. Jézus elsősorban azért jött, hogy népét a bűneiből váltsa meg. Azokat veszi el.

A megtérés látható oldala egy életmódbeli változás: hazamegy és újat kezd. Pál a védőbeszédében azt mondja: „*a pogányoknak hirdettem, hogy térjenek meg, forduljanak az Istenhez, és éljenek a megtéréshez méltóan*”. Az efézusiak összehordják az okkult könyveiket, és elégetik. Kifejezik ezzel azt, hogy szakítanak a régi életmódjukkal. Pál apostol hazaküldi a börtönben megtérített Onézimoszt Filemonhoz, ahonnan megszökött mint rabszolga. El kellett hoznia a dolgát Filemonnal. A Szentírásban is fontosak ezek a momentumok. Tedd meg, amit lehet, intézd el, amit el kell intézned, add vissza, amit elloptál! Néha ez a leglátványosabb jele a megtérésnek, amikor valaki visszaviszi azt, amit mástól ellopott. Helyre kell hozni, helyre kell állítani, amit lehet. Hitben odafordulunk Istenhez.

Az újjászületett ember életszakaszai

A megtéréskor tényleg hitre jutunk. A bűneinket az Úr elveszi, és elfogadjuk Jézust a mi Urunknak, aki megbocsátja bűneinket, megigazít bennünket, örök életet és a Szentlélek üdvbizonyosságát adja. Ez az a pont, amikor Úrrá tesszük Jézust az életünkben; a személyiségünk központjában lévő trónra Jézus kerül. A mi nagy énünk lesz az Ő szolgája, nem pedig fordítva. Ebben a pillanatban az életünk különböző területei kezdenek Jézus felé mutatni és rendeződni. Nem minden és nem azonnal, de folyamatban van. Van a hitben gyermeklét, akik az első szeretetben

élnek. Kicsit hebehurgyák, nagy a hangzavar körülöttük, nagyon örülnek, énekelnek, mindenkint meg akarnak téríteni. Vannak azután az ifjak, a felnőttek, akik már erősek. Konfrontálódnak a gonosszal, harcaik vannak, és győznek. Végül vannak a hitben vének, akik bölcssek. Az az áldott gyülekezet, amelyben mind a három fajta hit megvan. Mert ahol csak gyerekek vannak a hitben, az olyan, mint az óvoda, ahol csak vének vannak, ott nagy a csönd, és nincs élet. Az ifjak hadra fogható, erős nép a hitben, képesek konfrontálódni, harcolni. Mind a három nagyon egymásra szorul, és az Úrban kell hogy megerősödjének. Mitől vagyunk keresztyének? Attól, hogy Jézus Krisztus a szívünk trónján van. Ekkor éljük át a bűnbocsánatot, a megigazulást, és üdvbizonyosságot kapunk.

Luther első tétele a 95-ből az volt, hogy amikor az Úr azt mondta, térjetelek meg, azt akarta, hogy a hívek egész élete bűnbánatra terés legyen. Miért fontos ez? A *metanoia* alapgyökében ugyanaz a szó a görögben, mint a *paranoia*. A Reformáció 501. évében ugyanezt kell hirdetnünk. Egyre több a paranoiás

beteg, sérült, defektes gondolkodású ember. Úgy nőnek fel generációk, hogy soha életükben nem volt a szívükben takarítás. Ha ezt a templomot öt évig magára hagynánk, minden poros lenne és tönkremenne. Sok emberszív olyan, akár 20, akár 70 évet élt, de soha nem volt benne egyszer sem takarítva. Ennek az a következménye, hogy rohamosan növekszik az elmebeli problémák száma. Ugyanis a szívünknek is szüksége van arra, hogy megtisztuljon és rend legyen benne, és ha nem találja meg ennek az útját, akkor előbb-utóbb jelentkeznek ezek a defektek. A mai társadalom azt mondja, hogy inkább tussoljunk el. Hiába megyek el a pszichoanalitikushoz, fizetek neki 500 eurót, és mondja azt, hogy minden rendben van, nincs semmi bűnöm, egy darabig elhiszem, de aztán úgy érzem, mintha kidobtak volna a szemétdombra. Újjászületésre van szükségünk!

(Folytatjuk)

ORBÁN MÁRIA

HAJNALBAN

Hasad a hajnal,
Ébred a táj,
Madárdal hallik
Mindenholnán már.

Szarka cserreg a fán,
Üvöltve süvít a szél,
S hallod már?
Szinte zenél.

A szív remél...
Egy szebb jövőt,
Egy boldogot,
Hol minden rossz elmarad.

Hol nincs már rossz,
A szív nem gonosz,
Hol a jóság, szeretet
Tölts be a szíveket.

*

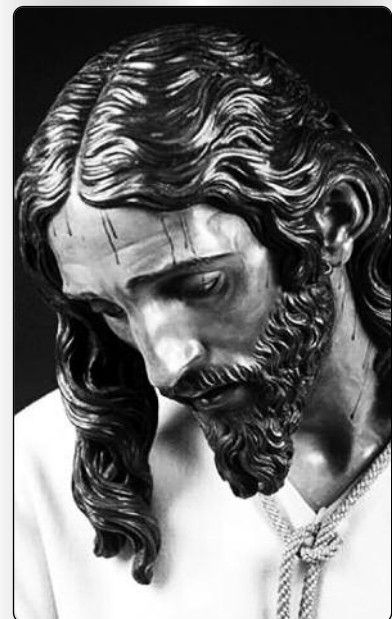
S a fény ragyog,
Szívem telve most
Veled, ki szeret
Örökké engemet

OLTALOM

Körülvesz száz veszély,
Én lelkem, még se féj,
Mert Te velem vagy,
S erőd támogat.

Vezetsz utamon,
Erőd oltalom.
Biztos támasgom,
Lelkemnek nyugalom.

Neved hatalom,
Örök oltalom.
Erős menedék,
Biztos segítség.

„JÉZUS KRISZTUS MEGSZABADÍTOTT, ÁLDOM AZ ISTEN BÁRÁNYÁT”

35 éves a Református Iszákosmentő Misszió

„Jézus Krisztus megszabadított, áldom az Isten bárányát” – hangzott több száz torokból az alkohol rab-ságából szabadultak „hymusza” június utolsó vasárnapján a Csepeli Református Templom ünnepi istentiszteletén, a II. Világháború után elsőként létrejött Iszákosmentő Missziói csoport megalakulásának 35. évfordulóján.

Kettős jubileumot ünnepel idén a szenvedélybeteg gyógyításában évtizedek óta szimbiózisban munkálkodó Református Iszákosmentő Misszió (RIM) és a Magyar Kékkereszt Egyesület (MKKE). A Református Iszákosmentő Misszió Siklós József lelkész vezetésével hivatalosan 1981-ben alakult meg, de az alkoholizmus romboló hatásával tisztában levő lelkészek már korábban is végeztek „illegálisan” segítő munkát az alkoholisták és családjaik körében. A gyógyító alkalmakat többek között Mátraházán, Berekfürdőn, no meg a Siklós József tragikus halála után misszióvezetővé kinevezett Balogh Zoltán lelkész Bükkszentkereszt házában tartották.

Ahogy Marosfalvi Ferencné Dóra, a csepeli csoport vezetője mesélte, a csoport 1983-as létrehozását annak idején Siklós József így indokolta: „Ne csak ők jöjjenek hozzánk, mi is menjünk hozzájuk.” Ma már több, mint negyven csoport működik az országban, Tatabányától Kecskeméten át Kisvárdáig és Pomázon is.

A Nemzetközi Kékkereszt – a Vöröskereszthez hasonlóan – Svájcban alakult meg a 19. század végén. A Kékkereszt hivatása: evangéliumi alapon küzd a szenvedélybetegségek ellen – felekezettől függetlenül. A legelső csatlakozók között volt 1895-ben a Magyar Kékkereszt Egyesület. Azóta kétszer is betiltották, 1919-ben és 1948-ban. 25 évvel ezelőtt alakult önálló egyesületté, a misszióvezető Balog Zoltán (Zoli bácsi) és felesége, egyben legközelebbi munkatársa, Tapolyai Margit (Margit néni) kezdeményezésére, a misszióban szabadult alkoholisták és hozzátartozóik aktivitásával.

A kékkeresztes munka három pillére támaszkodik: prevenció, gyógyítás és utógondozás.

A prevenció keretében Margit néni lelkes munkája idején bizonyágtévőkkel rendszeresen látogatott oktatási intézményeket, gyerek és ifjúsági táborokat szervezett, hogy idejekorán felhívja a figyelmet „az alattomos gyilkosra”.

A gyógyító munka bázisa a 80-as évek végétől a korábban SZOT (a fiata-

labbak kedvéért: szakszervezeti) üdülőként működő Dömösi Szanatórium. Először a szakszervezettel kötött együttműködési megállapodás alapján, ma pedig már a Magyar Kékkereszt Egyesület nemzetközi segítségével megvásárolt ingatlanban szabadulhatnak meg az alkoholisták – és nem csak ők, mert ahogy Zoli bácsi szokta mondani: a nem alkoholisták is ember, neki is van bőven miből megszabadulnia és új életet kapnia Isten kegyelméből. Az intézményt 2006 után Korsós István lelkész irányította, jelenleg Némethné Balogh Katalin RIM misszióvezető és MKKE elnök vezeti.

Az utógondozás a hitméllyítő hetek és csendes napok mellett elsősorban a területi csoportokban zajlik. A csoportok vezetői, szervezői általában szabadult alkoholisták, akik Isten szabadító kegyelméért érzett hálaüdvéből végzik nem könnyű szolgálatukat. Lelki segítőik pedig többnyire a munka fontosságát felismerő helyi lelkészek. A csoportok heti rendszerességgel tartanak alkalmakat, ahol újra és újra módjuk van a résztvevőknek bizonyágot tenni az általuk megtapasztalt csodáról, és látni, hogy mások is áldást nyernek, és ezáltal megerősödnek újra és újra.

*

Ez az a munka, aminek az ünnepe volt Csepelen, június utolsó vasárnapján, ahol ismét megköszönhattuk Urunk áldásait.

A csepeli hálaadó ünnepségre az ország minden tájáról érkeztek. Jelen volt többek között a győri, szombathelyi, miskolci, tatabányai, hatvani, diósjenői, gödöllői, debreceni és a dömösi csoport, de a csepeli bap-tisták és a pesterzsébeti evangélikusok is.

Az ünnepi istentiszteleten Ordasi Zoltán Richárd, a csoport lelki vezetője szolgált, Sámuel 1. könyve 7. részének 12. verse alapján.

A prédikáció a szabadító Isten helyezte a középpontba, de felhívta a figyelmet arra is, hogy nekünk is ki kell dobnunk bálványainkat ahhoz, hogy ez a szabadítás tartós maradjon.

Az úrvacsora kapcsán arra is volt lehet-

tőség, hogy bor helyett szőlőlevet vegyenek magukhoz, akik alkoholizmusuk, szolidaritásuk, vagy bármely egyéb okból még ilyenkor sem nyúlnak alkoholhoz. Mivel száznál is többen éltek az úrvacsorával, közben bőven jutott idő, hogy a Dömösön használt énekeskönyvből ismert énekeket énekeljenek a jelenlévők, ezen keresztül is felidézve korábbi élményeiket.

Az istentisztelet után ünnepélyesen megkoszorúzták a templomban azt az emléktáblát, amelyet még a 25. évfordulóra helyeztek el. Ennek során Némethné Balogh Katalin köszöntötte a jelenlévőket, rövid beszédében az utógondozás fontosságát hangsúlyozta.

Az istentiszteletet szívetvendégség, majd az elmúlt évtizedek RIM-es és kékkeresztes eseményeit felelevenítő filmvetítés követte.

Az ünnepi rendezvényen részt venni már nem tudó, de a munkában korábban nagyon fontos munkát végző testvérek, köztük Siklós József 93 éves özvegye és Korsós István előző MKKE elnök levélben üdvözölték az évforduló résztvevőit.

Néhányan ezen az ünnepségen vehették át a kékkeresztes fogadalmukat megerősítő és a közösséghez való tartozásukat szimbolizáló jelvényt.

Végezetül a 20 évnél régebbi kékkeresztes tagokat köszöntötték egy könyvvel, amelyet Balog Zoltán írt 1984-ben, még cserépfalui lelkészként, de már a RIM-ben is dolgozva, a keresztyén élet beteljesedéséről.

*

Pomázon a kékkereszt csoport minden kedden 18 órakor tartja alkalmait a gyülekezeti teremben. Csoportvezető Laár Endre (Tel.: +36 70 6245000 vagy +36 26 342422).

Jancsecz Ferencné Ági

DR. SZŰCS FERENC

AZ EMBER MEGVÁLTÁSÁRÓL

Heidelbergi Káté 15-19. kérdés-felelet;
II. Helvét Hitvallás XI. fejezet

A MEGVÁLTÁS SZÜKSÉGESSÉGE

A Káté érvelésében az ember nyomorúságának kifejtéséhez közvetlenül kell kapcsolódnia az Isten igazságosságáról szóló bibliai tanításnak. Az ember nyomorúsága nem csupán annyiban áll, hogy életében és halálában tükröződik az eredeti állapottól való elhajlás és ennek minden negatív következménye. Az ember – hogy úgy mondjuk – nem önmagában és a maga állapotaihoz való viszonyban áll itt mérlegen, hanem Isten ítélőszéke előtt: *coram Deo*. Itt pedig szeretetének és irgalmasságának vonásai mellett az Ő igazsága és haragja is megjelenik. A reformátori gondolkodás e kettőt elválaszthatatlannak tartja. Nem beszélhetünk Isten szeretetéről úgy, mint valami megalkuvásról, amelyik éppen ezért elbagatellizálja a bűnt és annak következményeit. A bűnnek, mint Isten lényétől és jó teremtésétől idegennek, ítélet alá kell kerülnie, és mint az ítéletben megsemmisítettnek kell kiiktatódnia Isten világából.

Szeretet és igazság nem mond elment egymásnak, mivel Isten féltékenyen szerető Isten (2Móz 20,5), aki éppen ezért kizárólagosan szeret. Szeretetének ki kell zárnia azt, ami nem igaz, ami hamis.

Ez az értelme annak a jogi nyelven elmondott fejtegetésnek, amely a nyugati teológiában különösen is *Cantenbury Anselmus* (1070-1109) óta van hangsúlyosan jelen. Anselmus nyomán érvel a Káté is a 12. kérdéstől kezdődően arról beszélve, hogy Isten igazsága elégtételt kíván. A *satisfactio* képe azonban önmagában nem alkalmas arra, hogy a megváltás teljességét kifejezze. Mint minden emberi kép, ez is csak töredékesen képes visszaadni Isten cselekvésének értelmét. Ha eltülozzuk, akkor Istenről olyan képzet alakulhat ki, hogy Ő „kegyetlen bíró”, aki elégtételt vesz a rajta esett sérelmekért. Isten haragjának és ítéletének ez az emberileg nagyon is érthető magyarázata azonban kiegészítésre szorul más képekkel, így pl. a Lukács 15-ben szereplő jézusi tanítással. Isten nem a világ csendőre és büntetés-végrehajtója, hanem Atya is.

Ennek a képnek az ember helyzetére nézve van jelentősége. Nem kísérletezhetünk azzal, hogy Isten igényét lejjebb szállítsuk a magunk kénye-kedve szerint. Ha pedig ez így

van, akkor be kell látnunk, hogy képtelenek vagyunk ennek az igénynek megfelelni.

Mi marad hát az embernek akkor, amikor semmi reménye sincs önmaga megváltására? Az, hogy Isten maga veszi fel az ember ügyét, maga lesz ennek a kérdésnek végleges megoldója. Mégpedig nem olcsón, hanem a legdrágább és legdrámaibb módon. Magának az embernek származna ebből felbecsülhetetlen kára, ha Isten feladná igazságosságának igényét. Ezzel feladná és átadná teremtett világát az igazságtalanságnak. Akkor valóban nem volna reménye az embernek arra, hogy az

lér vagyokra tesz szert mellette (ti. az izraelita mellett), *a te atyádfia pedig elszegényedik mellette és eladja magát a melledd levő jövővénynek, zsellérnek, ... megváltható legyen, akárki megválthassa azt az ő atyjafiai közül. Vagy nagybátyja, vagy nagybátyjának fia váltsa meg azt, vagy ha módja van hozzá, maga váltsa meg önmagát”*.

Másrészt a magtalanul elhalt férfi helyére kellett lépnie a férfitestvérnek (sógorházasság). Ő a család jótállója, megváltója.

Akinek senkije sincs, annak JHVH a megváltója (5Móz 21,8; Jób 19,25).

Az Újszövetség ebben az értelemben viszi tovább a képet a rabszolgakiváltás és felszabadítás irányában. A megvásárolt rabszolgát új tulajdonosa fel is szabadíthatta. Erről olvasunk az 1Kor 6,20 és az 1Pét 1,18-19. versekben.

A képek értelme az, hogy Jézus Krisztus váltott meg minket a bűn és törvény szolgaságából. Ezért tartozunk öhozzá. A bűnbocsánat és megváltás ezért rokon fogalmak.

A jogi képek közül még az adósság, tartozás kifizetése is ide tartozik. A Kol 2,14-ben arról olvasunk, hogy Krisztus az ellenünk szóló adósslevelet átszegezte a keresztfán, s ezzel érvénytelenítette azt.

A szabadtást kifejezi ezen kívül még a *katonai életből* vett hasonlat is. Krisztus az erős fegyverest – a Sátánt, bűnt – lefegyverezte, amikor behatolt annak birodalmába. Keresztjének győzelmét ezért a győztesen bevonuló római hadvezéréhez is lehetett hasonlítani (Kol 2,15; Mt 12,29).

Természetesen a váltságra és engesztelődésre az Újszövetség gyakran idézi az Ótestamentum kultuszi terminológiáját. Jézus az Isten Báránya, aki magára veszi a világ bűneit (Jn 1,29). Ő az engesztelő áldozat (*hülaszterion*), sőt főpap is (Róm 3,25; Zsidókhoz írott levél). Az Ő áldozata – szemben az Ószövetséggel – *egyszeri és tökéletes* (Zsid 9,12; 10,10).

Az Újszövetség előszeretettel emeli ki és alkalmazza az Ószövetségből az „Úr szenvedő szolgája” (Ebed Jahve) képét Jézusra (Ézs 53; ApCsel 8,34-35). A helyettes szenvedés gondolata nem idegen tehát az ótestamentumi gondolkodásmódtól sem. Az Újszövetség világosan szól arról, hogy Jézus szenvedése Isten váltságtervében benne volt (Lk 24,26). Ez a szenvedés nem egyszerűen

emberi viszonylatok terén is hinni tudjon az igazságosságban. Akkor igazolódna véglegesen a népi bölcsesség: „nincs a földön igazság”. Am éppen Isten tette cáfolja meg örökre ezt a visszás tapasztalatot, amikor önmaga lép ebbe az alapvetően igazságtalan helyzetbe, és teremtőből teremtménnyé, szent és tökéletes létből bűnné és áldozattá lesz. E nélkül valóban nincs, nem is lehetne igazság.

AZ ÚJSZÖVETSÉG BESZÉDE A MEGVÁLTÁSÁRÓL

Az említett jogi képek és magyarázatok magában az Újszövetségben is megtalálhatók. Sőt a megváltás gondolata már az Ószövetségben is előfordul. Ott a *góél*, a megváltó két hétköznapi értelemben is szerepel. Egyrészt a szövetséges néphez tartozó és önmagát rabszolgaként eladott visszaválthatóságát jelentette. A 3Mózes 25,47-49-ben a következőket olvassuk: „És ha a jövővény, vagy zsel-

mártírium, hanem sokakért és sokak helyett vállalt megváltói szolgálata ebben a képben egészül és teljesedik ki. Ő ugyanis nem áldozattá lett, mint az áldozati bárány, hanem önként tette le az életét.

A fentebbi hivatkozások nyomán tehát nyugodtan mondhatjuk, hogy az ősegyház egyik legfontosabb teológiai következtetésével van dolgunk, amikor a szóteriológiai hitvallást olvassuk Pálnál: „*Krisztus meghalt a mi bűneinkért az Írások szerint*” (1Kor 15,1kk).

A SZABADÍTÓ SZEMÉLYE

A Káté helyesen nem csupán általánosságban beszél a megváltásról, ill. szabadításról, hanem azt kérdezi: „kicsoda szabadít meg?” Kicsoda ez a Jézus, akinek neve is a szabadításra utal?

Történetileg nézve az egyház sohasem kerülhette meg azt a problémát, hogy Ő valóságos emberként korának gyermeke volt, tehát valóságos történeti személy. Noha a hit számára nem ez jelenti az abszolút kezdetet és a róla legrészletesebben tudósító evangéliumi híradások sem azért születtek, hogy életéről, munkásságáról kronológiai leírást, vagy biográfiát adjanak, indirekt módon mégis találkozunk ezekben Jézus földi útjának leírásával is.

Kitűnik ez mindjárt abból is, hogy a négy evangélium különböző kezdeteknél indul.

A legrégebbinek tartott Márk evangélium Jézus megkeresztelkedésénél kezdődik, s a hangsúly terjedelmileg is az utolsó napokra esik. Nem érdekli Jézus földi életének kezdete, az a mintegy harminc esztendő, amit csendben töltött el. Szolgálatának elbeszélésénél is aránytalanul nagy helyet foglal el viszont szenvedésének, halálának és feltámadásának elbeszélése.

Máté evangéliuma a történelemben, mégpedig az Ótestamentum üdvtörténetébe ágyazza Jézus megjelenését. Családfáját Ábrahámnál kezdi, és említést tesz születésének körülményeiről, sőt gyermekségének is egy mozzanatról.

Lukács a történeti fonalat még meszebbre, Ádámgig vezeti vissza s nála gazdagabbak a gyermekégi híradások is.

A legmesszebről János evangéliuma indul: „*Kezdetben volt az Ige.*” A teológiatörténetben évszázadokig harmóniában volt a hit Krisztusa és a földi, názareti Jézus személye. Ez az egység az újkori történeti gondolkodás megjelenésével kezdett megbomlani. Ez a felfogás különbséget tesz a *dogma Krisztusa és a történeti Jézus* között. Ez utóbbit a modern történettudomány módszereivel próbálta elérni. A kutatás atyjának Reimarus hamburgi tanárt szokás tartani (1694-1768). A német teológiai gondolkozásban döntő szerepet játszott ez a téma a 18. és 19. században, sőt ma is világ-szerte megújult érdeklődés kíséri.

Ennek témánk szempontjából most az a jelentősége, hogy nem csupán Jézus kora rajzolódik ki ezáltal pontosabban, hanem magára Jézus személyére és különösen halálának okaira történeti választ keres.

A „miért kellett Jézusnak meghalnia” kérdésre ebből az irányból tehát más felelet érkezik, mint azt az előbbiekből láttuk. Az evangéliumi híradások összevetése az egyéb történeti forrásokkal, azt a képet adja elénk, hogy Jézus tanításában, de különösen is a Messiásról alkotott felfogásában különbözött kortársaitól. Ez a fogalom jellegzetesen politikai terminológiává vált, és a politikai szabadítás képzele kapcsolódott hozzá. A „hamis Krisztusok” korában beszélt Ő is Isten királyi uralmáról, amely elérkezett. Ez a meghökkentő bejelentés azonban ütközött azokkal a teológiai képekkel és váradalmakkal, amit a kortárs csoportok rajzoltak meg az utolsó idők messiásáról ugyancsak az Ótestamentum értelmezései nyomán.

A farizeusok a törvény tekintélyének és a tiszta erkölcsi életnek szigorú megvalósítóját szerették volna benne ünnepelni, aki a jókat megjutalmazza, a gonoszokat feddi és bünteti. Jézus ehelyett a vámszedők és bűnösök barátjaként jelent meg. Gyógyításai szombat napra estek rendszerint, s ezzel szemükben a legszembetűnőbb ószövetségi törvényt szegte meg.

A zelóta mozgalmak híveit zavarja, hogy nem hirdet apokaliptikus háborút, sőt az ellenség szeretetét tanítja.

Qumrán és Keresztelő János szigorú aszkéta szemléletének ellent mondott meghökkentő világiasságával. Tanítványait nem börtölteti, első csodáját egy lakodalomban teszi.

A szaduceusok, a főpapok viszont felforgató forradalmárt látnak benne.

Minden csoport csalódik hát benne. Ez alól tanítványai sem kivételek,

hiszen köztük is képviselve vannak e pártok és nézetek. Ez vezet koncepciók peréhez, amelynek van egy vallási és egy politikai része. Történetileg nézve tehát szükségszerű, emberileg mégis inkább tragédia és a félreértett prófétai sors beteljesedése.

A hit szeme azonban a kereszten és a kereszt körül is meglátja a sötétség hatalmainak történelmi lelepleződését. Sőt azt is, hogy

Jézusnak szükségképpen kellett teljesen egyedül maradnia. A sötétség órájában az emberi hősiesség, bátorság (Péter) éppúgy csődöt mondott, mint a vallás és a jog. Ebben az ördögien sötét és emberileg reménytelen helyzetben tetszett az Istennek megmutatni az Ő elrejtett erejét és bölcsességét. Eppen itt bizonyult Jézus annak, akinek vallotta magát: Isten Fiának és Emberfiának.

**KICSODA KRISZTUS?
A DOGMATÖRTÉNET VÁLASZAI**

A kettős veszély

Már az Újszövetség korában kirajzolódik az a kétfrontos harc, amelyet az egyháznak kellett vívnia a Jézus Krisztus személye körüli félreértésekkel szemben.

A zsidóság számára botránykő volt Jézus valóságos istensége. Elítéltetésekor az egyik vádpont az volt ellene, hogy Istennel tette magát egyenlővé (Jn 10,33; Mt 26,63-65). A zsidóság számára ez az egy Isten ősi hitvallásának megsértését jelentette és valóban halálra méltó káromlásnak számított. Még a Kr. u. 2. században is találunk olyan zsidó-keresztény csoportokat, amelyek tagadták Jézus istenségét, mint pl. az *ebioniták* és *nazóreusok*.

A hellén-görög kultúra területén ellenkező előjelű kísértés jelentkezett. Itt sokan vallották, hogy Jézusban az Isten-eszme (*logosz*) öltött testet, de valójában csak megérintette ezt az anyagi világot. A hellenizmusban jelentkező ún. gnosztikus gondolkodásmódban az anyag, a test alacsonyabb rendű, mint a lélek, számukra egy valóságos Isten testlétele, és ennek az Istennek a halála valóban „bolondság volt”, amint Pál apostol mondja (1Kor 1,23).

Ezzel az elszellemesítő spekulációval szemben az ősegyház következetesen vallotta, hogy Jézus Krisztus a testben megjelenő Isten (Jn 1,1-14; 1Tim 3,16).

A testlétele hitvallásában az egyház védekezett a világot és az emberi testet lebecsülő szellemi hatásokkal szemben. A testlétele latinul *incarnatio*, innen ered a karácsony szavunk is.

A görög filozófia útvesztőiben

Ahogy a keresztyén egyház számbelileg növekedett, vele együtt nőtt a görög filozófia befolyása a Krisztusról szóló bizonyágtétel megfogalmazásában. Egyre bonyolultabb kérdések és félreértések vetődtek fel az egyházi tanításban, amelyekre a korábbi, tömör hitvallások már nem adtak feleletet.

A görög filozófiát kezdetől fogva foglalkoztatta az eredet kérdése. Mi volt a kezdetben? Volt, aki a vizet, volt, aki a levegőt tette meg a dolgok eredetének. Ez a kérdés vetődik fel az ún. *logosz*-szal, az Igével kapcsolatban is. Ez a spekulatív *logosz*-filozófia már a keresztyénség előtt meghonosodott Alexandriában, később a keresztyénség elterjedésével Jézus személyének eredetére vonatkoztatva folyik tovább.

A viták, gyökereiket tekintve a régiek. Az egyik oldalon Jézust úgy tekintik, mint az „istenségnek valamiféle kisugárzását”, egyfajta létmódját (*modalizmus*), a másikon Jézust mint embert, akit Isten engedelmességéért fiává fogadott, adoptált (*adoptianizmus*).

A 4. században Arius azt tanítja, hogy a Logosz maga is Isten teremtménye, ugyan a legelső a teremtmények között, de mégiscsak teremtmény.

Az ariánizmus ellen a niceai zsinat fogadott el hitvallást 325-ben. Madách Az ember tragédiája bizánci színében utal arra, hogy a vita egy „i” betű körül folyt (*homousziosz*: egylényegű az Atyával, vagy *homoiusziosz*: hasonló lényegű). Az egyetlen betű azonban Jézus istenségének a kérdését jelentette, és olyan lényegi különbségre utalt, mint mikor valakit igaz ember helyett gazembernek nevezünk. A niceai zsinat fő érve az volt, hogy „ha a fiú csupán teremtmény, az ember olyan bűnös marad, mint volt, mert teremtmény nem kapcsolhat össze teremtményt teremtőjével”.

A 4-5. század fordulóján még egy kérdés jelentkezett: hogyan egyesül Jézusban az isteni és emberi természet. Erre a 451-ben összeült kalkedoni zsinat adott választ: „Istenség szerint eleve az Atyától, emberi lét szerint pedig ugyanő érettünk az utolsó napokban és a mi üdvösségünkért az istenszülő Szűz Máriától született... Egyesülött két természetből összeelgyítetlenül, elválaszthatatlanul, oszthatatlanul, elkülöníthetetlenül valónak ismerjük el. Az egyesülés által semmiképpen sem törölték el a természetek különbözősége, sőt inkább mindenik megtarthatta a maga tulajdonságát és egy személybe és egy lényegbe egyesült...”

A reformátorok változtatás nélkül átvették az első négy, ún. ökumenikus zsinat hitvallását, ez tehát közös keresztyén örökségünk. A hangsúly azonban átkerült Jézus váltászművére. Mint ahogy az evangéliumokban sem Jézus születésén, gyermekkorán van a hangsúly, hanem kereszthalálán. Nem azért jött, hogy megszülessen, hanem azért született meg, hogy meghaljon.

A két természetéről szóló tanítás még Kálvin úrvacsora-tanában is hangsúlyos lesz. Testileg nem lehet jelen a kenyérben és borban, mert emberségére nézve az Atyánál van, míg istenségére, lelkére nézve van jelen mivelünk.

(Dr. Szűcs Ferenc: *Hitvallásismeret című könyvéből*)

Ezzel a címmel jelentette meg a Kálvin Kiadó DR. SZŰCS FERENC lelképásztor új könyvét, mely azokból az igehirdetéseiből ad válogatást, melyeket evangelizációk alkalmával, illetve teológushallgatók heti istentiszteletein, az ún. exhortációkon mondott el.

Dr. Literáty Zoltán lelképásztor, a kötet szerkesztője ajánlójában arra hívja fel a fi-

gyelmünket, hogy a kötetben megtalálható prédikációk egytől egyig bizonyosságai annak, hogy Szűcs Ferenc teológiai szakmai ismeretei segítenek magukat a prédikációkat is elmélyíteni, segítenek az üzenetek mélyebb megértésében. Mindezt a Szentírás mélységi látásával, emberismeretével teszi. Amikor Illésről, Nikodémusról vagy akár Péterről olvasunk a prédikációkban, olyan érzésünk lehet, mintha rólunk, az olvasóról beszélne az igehirdető. Felidézi egykori homiletika-professorának megjegyzését, amit a Galatákhoz írt levél 6. részének 1–5. versei alapján elmondott igehirdetés után mondott a professor úrnak: „Feri, neked nem a rektoriban kellene kínlódnod az adminisztrációval, hanem inkább prédikálnod kellene minél többször.” Ez motiválta a szerkesztőt is ezeknek az igehirdetéseknél a közreadásában, mert azokat a Szentlélek nem csak szóban, de olvasható formában is képes úgy megeleveníteni, hogy elgondolkodtatóak és bátorítóak legyenek az olvasó számára.

Néhány rövid idézettel szeretnénk testvéreink számára is kedvet csinálni a könyv elolvasásához.

Ha ti azt mondjátok, hogy nincs szükség az Úrra, akkor ő visszavonul. ... Jó kétszáz éve a nyugati civilizációt az jellemzi, hogy hol udvariasabb, hol durvább formában megpróbáljuk kiszorítani az Úristent az életünkéből. Távozzon a gazdasági életből, az oktatásból, a politikából, végül a magánéletből is, mert mindenütt zavar. Valaki egyszer szelímesen azt mondta, hogy amilyen udvarias és illedelmes az Úristen, hát ő szerényen

vissza is vonul. Ugyanakkor ennek mindig megvannak a következményei is.

Úgy gyógyít az Úristen, hogy egy olyan tükröt tart Illés elé, amelyben nemcsak magát látja meg, hanem Isten arcát is. Isten ugyanis szeretné, ha őt magát és a tervét is látnánk.

A mi modern világunkban divatos lett újra a delphoi jósa felírata: Ismerd meg magad! Nem vitatom, hogy fontos az önismeret. Jó tudni, hogy ki vagyok én. Ez azonban önmagában még lesújtó is lehet. Ezért kezdte már Kálvin is úgy a nagy művét, az *Istíttitót*, hogy az igaz vallás két dolognak az ismeretére épül: Isten és önmagunk megismerésére. Istenismeret, s ezen belül is krisztusismeret nélkül csak félbölcesség tükröt tartani az ember elé, hogy ismerd meg ma-

gad. Hisz ebben az ismeretben csak addig lehet eljutni, ameddig Pál apostol jutott el a Római levél 7. fejezetében: két ember van bennem. ... Amikor Isten a maga szeretetének tükrét tartja Illés elé, akkor Illés felkiált: Nem vagyok jobb atyáimnál! Ugyanis, amíg jobb vagyok, addig baj van, sajnós.

Ezt kellett később Péternek is megtanulni. Ezért kérdezte tőle Jézus: Simon, Jóna fia, jobban szeretsz engem, mint ezek? Az „ezek” a tanítványtársak. Nagy baj lenne, ha úgy ülnék itt ma este, hogy kihúzzuk egy kicsit magunkat: Köszönöm, Uram, hogy azért jobbak vagyunk, mint... Buzgólkodtunk az Úrért. Ne felejtsük el, hogy ezt énekeltük: „...buzgóságom égne bár, / s folya könnyem, mint az ár, / elégtételt az nem ad, / csak te válthatsz meg magad.” ...

Illésnek meg kell tanulnia a tüzes, viharos jelenetek után, hogy sem a természeti jelenségek, sem a történelmi viharok nem azonosak magával Istennel. Ezek lehetnek az ő eszközei, küldöttei, de Isten nem azonos a cunamival, a földrengésekkel, de a politikai viharokkal sem.

Ót ott kell felismerni, ahol megszólal. A hangjáról. A halk és szelíd hangról. Ez a halk és szelíd hang szólalt meg a názáreti Jézusban

is, aki nem kiáltott és nem lármázott. Szelíd és aláztos szívű volt. Az ő falatnyi kenyere és kortynyi bora táplálhat és erősíthet még ma is arra, hogy továbbmenjünk.

~

A Szentírás tele van annak az ellenpéldáival, hogy két pont között mindig az egyenes lenne a legrövidebb út. Az Úristennek vannak rejtett kerülőújtjai, amikor a hosszabb, kacskaringós utak vezetnek a célba. A Prédikátor könyvében van egy talányos mondat: Vajon kiegyenesítheted-e azt, amit az Isten görbévé tett? Ezt sokszor szoktam idézni a teológusoknak, mert jellegzetes teológusbetegség, hogy veszünk egy vonalzót, és rövidre zárjuk a két pontot. Néha aztán ebből rövidzárlat szokott lenni. Babits Mihály viszont megértett valamit az Úristen titkából, amikor a *Jónás* könyve végén azt adja az Úr szájába, hogy „Van időm, én várhatok. / Előttem szolgálom, a századok...” Ezt igazolja a Biblia is. Izráel népe 40 évig járja azt a hozzávetőlegesen 250-300 kilométeres távolságot, ami Egyiptom és az ígért földje között van. Az Ószövetség adventi várakozása pedig évszázadokat ölel fel. Micsoda görbe utak! Van benne országszakadás, fogság, újjáépítés. Bizony, a történelem útjai is meglehetősen görbe utak. Kiegyenesítheted-e azt, amit Isten tett görbévé? Igen, Gilgáltól Bételig, Bételtől a Jordánig, ha előttünk lenne a Szentföld térképe, akkor bizony elég nagy görbét lehetne húzni rajta. Aki már hosszú évek óta járja a zarándok útvját – ahogy Bunyan nevezte a keresztyén életet –, pontosan érti, hogy Isten útjai éppúgy serpentinén vezetnek a magasba, mint ahogy a meredek hegyekre is így készítik az utakat. Az egyenes biztosan olyan meredek és járhatatlan volna, hogy nem bíránk. Érdemes egy kicsit megállni, és visszatekinteni az egész útra, amelyen hordozott és vezetett minket a mi Urunk.

~

Testvéreim, nagy kísértésünk, hogy a titkok peremén járva maga a titok is csak beszédtema legyen. Azt gondoljuk, hogy ki tudjuk beszélni, mert elegendőek hozzá a szavaink. Különösen most, karácsonyhoz közeledve érdemes megkérdezni, hogy nem beszélünk-e túl könnyedén arról, amihez nincsenek igazán szavaink. Vajon ki tudná jól elmondani, hogy mit jelent az, hogy fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától? Nem kell-e csendesebbre fogni a szót, amikor arról kell beszélni, hogy az, aki született, egészen ember, mint mi, mégis az isteni teljesség lakik benne? A világot teremtő Isten öltött testet benne. Minél inkább a titok mélységébe nézünk, annál inkább szétpattan a szavak, és oda jutunk, ahova Bach

Karácsonyi kantatájának gyönyörű sorai:

Csak nézlek boldog szívvel,
és nem győzlek nézni téged,
Szóm és erőm mind oly kevés, hogy
elmondhassa néked:
Bár felfoghatna tégedet az emberszív
és ismeret,
Hogy megfejthesse titkod!

Nem tudja megfejteni. Ezért kell elmondanunk, hogy karácsony éjszakáján az angyalok is csodálkozni jönnek el a földre. Képes beszéddel szólva Betlehem mezején félrebillent a mennyország, mert Isten valamennyi angyala látni akarta a csodát, a titkot, hogy Isten úgy szerette ezt a világot, hogy ezt az angyalok is csak itt a földön láthatják meg.

~

Egyszer Karl Barthot egy amerikai teológián megkérdezte egy magát bátornak gondoló diák, hogy mikor tért meg. Azt a különös választ kapta, hogy kétezer évvel ezelőtt, nagypénteken, a Golgotán. Az illető az után kutakodott, hogy mikor döntött Jézus mellett, de a nagy teológus szándékosan úgy válaszolt, hogy Krisztus mikor döntött öfelőle.

Nem tudom, valaki elgondolkozott-e már azon, hogy a négy evangéliumnak miért a leghosszabb része a passiótörténet. Bármilyen szép is a karácsony, megható részei vannak Jézus születéstörténetének, mégsem az az evangélium, hogy Jézus megszületett, hanem az, hogy meghalt a mi bűneinkért az Írások szerint, és feltámadott a harmadik napon az Írások szerint. Bár nem sokat tudunk Pál apostol evangelizációs mód-

szereiről, van egy sokatmondó utalás erre a Galatákhoz címzett levélben: Úgy írtuk le közöttetek Jézus Krisztust, mintha ott, közöttetek feszítettet volna meg. Mit csinált ő? Egy oltár köré hívta azokat, akik közül sokaknak botrányos volt, hogy a Messiás bítófán végezte a földi életet, másoknak meg bolondsággént hangzott. Úgy látszik, őt nem zavarta ez a többfelé sántikáló hallgatóság, mert meg volt győződve, hogy az élő Isten ott mutatkozott be igazán nekünk. Ott adott feleletet önmagáról ennek a világnak.

~

Azt is elmondja az Újszövetség, hogy a Szentírásnak is van közepe, gyűjtőpontja, és ez Jézus Krisztus szenvedése és halála, a passiótörténet. Jóllehet mi, keresztyének a 6.

századtól kezdve az időszámítás kezdetének Krisztus születését tartjuk, ... a Szentírás Isten *aiónokat*, korszakokat megfordító tetteként nem Krisztus születését, hanem a halálát nevezi meg.

Máté evangéliumának a végén van egy titokzatos történet, amely rávilágít arra, hogy az első keresztyén teológiának nem a húsvét volt a gyűjtőpontja, hanem a keresztes. Amikor Krisztus meghal a kereszten, az evangélium szerint nagy földrengés rázza meg Palesztina földjét, a sziklák megrepedeznek, sok szentnek a teste feltámad. Ők Krisztus feltámadása után bemennek a szent városba, és – nyilván Krisztussal együtt – megjelennek sokaknak. Ez az egyedülálló leírás mutat rá arra, hogy az evangélium szerint a halál sziklavarárt, bevehetetlen birodalmát Krisztus halála rázza meg. Olyan repedések támadnak ezen az erődítményen, amelyeket soha többé nem lehet már megjavítani. Az evangéliumi gondolkodásmód szerint nem az a csoda, hogy Krisztus feltámadt, hiszen mondhatnánk, hogy isteni módon természetes, hogy az, aki a feltá-

madás és az élet, nem maradhat a halálban. A csoda az, hogy Jézus Krisztus meghal. Illés és Mózes beszélgetése sem a feltámadásról szól. Az, ami még a mennyi világot is megbeszélésre készíti, a halálra, szenvedésre készülő Isten Fia. Az az isteni terv, hogy Krisztus az emberi tragédiák legmélyebb bugyraiba és leginkább bevehetetlen sziklavarába hatol be. Ez a menny témája egyedül. Ahogy a Jelenések könyvének drámai beszéde ezt bemutatja: a megöletett Bárány veheti el a pecséteket, hogy feltörje. (...)

Ha a mennyi világnak ez a központi beszédtemája, akkor nekünk sem lehet más. Fogalmazhatunk úgy is, hogy ha nincs az életünknek, a világunknak, a gondolkodásunknak egyetlen gyűjtőpontja, akkor szétesik minden. Ez a mi posztmodern életünknek is a nagy nyomorúsága. Nincs egy középpont. Sok-sok középpont van, rendszerint minden individuum egy kicsit a világ

közepe. A „sok” viszont nem akar összeállni egygyé. Már idéztem Adynak Az *Illés szerkerén* című verséből, most egy másik sorát hadd hozzam ide: „... az Élet helyett nem jöttek csak órák.” Fájdalmas tapasztalat, hogy az órák nem akarnak összeállni léletté. Az Élet nagybetűvel valami más lenne, ezt kereste a költő is, de ehelyett csak órák jöttek.

A közösségeinknek is ez a nagy nyomorúsága. Általában nincs egy nagy középpont, gyűjtőpont, ami köré oda tudnánk seregleni. (...) Gyűjtőpont nélkül csak langyos kis közösségek léteznek.

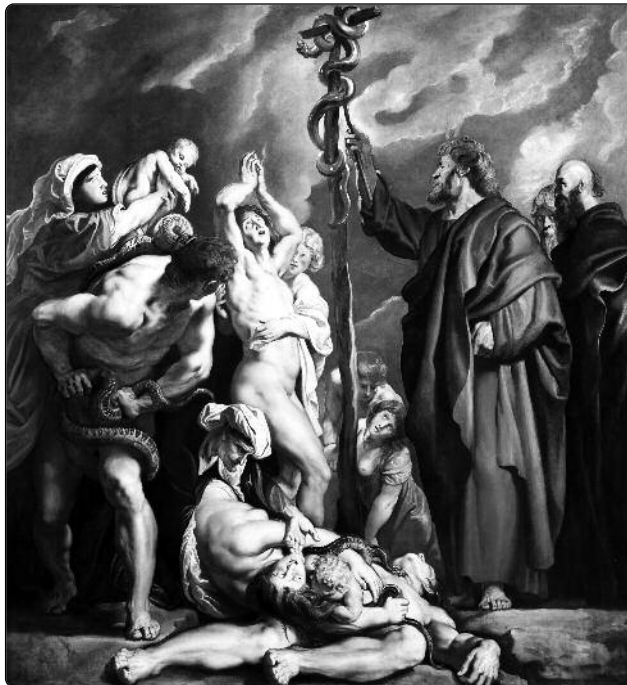
Megjelent egy könyv a példázatokról, ezzel a címmel: *Isten képeskönyve*. Olyanok ezek a mennyei tanítások, mint a tankegyetvekben az illusztrációk, amelyek a szóbeli leírást teszik láthatóvá. Nikodémusnak pontosan ezt mondja itt Jézus. Azt, hogy milyen Isten láthatatlan világa, nem lehet lentől kifürkészni, arról csak az tud szólni, aki onnan jött. Ő tudja igazán illusztrálni ezt a világot. Hogy mi van az Ūristen gondolataiban, terveiben, azt csak a Fiú ismeri. Ő ismeri igazán az Atyát, és aki órá néz, látja benne a mennyei Atya arcát is. Nekünk nem kell spekulálnunk arról, hogy kicsoda Isten, hogyan viszonyul hozzánk és teremtett világához, elég, ha meghallgatjuk azt, aki hitelesen mondja el, hogyan néz ki az atyai ház, hogyan fogadják ott a hazatérő tékozló fiút, és hogyan kerülhet haza, ebbe az elvesztett hazába az eltévedt ember. Jézus azért jött, hogy ezt elmondja, bemutassa nekünk. Sőt, ő maga volt az élő illusztráció arról, kicsoda Isten. Ő nem egy képet mutatott nekünk Istenről, hanem ő a láthatatlan Isten képe – a görög szöveg szerint ikonja –, dicsőségének visszatükröződése. Olyan, mint a tükör, amelyiken megcsillan a napfény. Aki meglátja, egyszerre más dimenzióban látja a földi életet is.

A világ (...) inkább az elsötétítést szereti, mert abban nem látszik a gomolygó szenny. Ezért igyekezett mindig az ember a bűn súlyát kisebbiteni. Magyarazatot keresünk rá, mentségeket találunk, és úgy kezeljük, mint a ruhánkra fröccsent külső sárfoltot. Pedig Krisztus keresztnél az válik világossá, hogy halálos mérge, halálos kígyómarás áldozatai vagyunk. Ezért félnek olyan sokan a szívük belső világába hulló fénytől, mert a keresztfaragványosága ijesztő dolgokat tár fel arról, kik is vagyunk valójában.

Jézus egy másfajta fényről beszél. Isten szeretete itt ragyog a legfényesebben. Itt derül ki igazán, hogy a nagy perben, ahol az életünkről és a világ jövőjéről van szó, Jézus

nem vádlóként, hanem védőként jelenik meg. Ezért lehet mindig felnézni Jézusra. Aki csak körülnéz, vagy csak lefelé néz, tele lesz váddal, keserűséggel. Úgy érzi, szörnyű ez a világ, kegyetlen és igazságtalan a sors. Ha azonban fölfelé nézünk, úgy, ahogy a Hóreb

hegyénél felnézett a kígyómarta nép, a szeretet ragyogását kezdjük el látni.

Számomra kedves igeszakasz Ézsaiás 6. fejezetéből a szeráfok éneke Isten trónja körül: „Szent, szent, szent a seregeknek Ūra, teljes mind a széles föld az ő dicsőségével” (rev. Károli). Ugye, milyen szívesen visszaszólnánk, hogy kedves angyalok, messziről rosszul látjátok ezt a földet. Bizony, ez bűnnel, kudarccal és öldökléssel van tele. Teljes mind e széles föld a fizikai és lelki szennnyel.

A mennyei kórus azonban csak nem hallgat el. Ugyanúgy, ahogy a Jn 3,16 sem. Úgy szerette Isten ezt a kozmoszt... Nemcsak a nap fénye veszi körbe ezt a kis bolygót, hanem Isten szeretetének és dicsőségének ragyogása is. Mert dióhéjban ma is ez az evangélium: Isten szeret és ad, az ember pedig hihet Istenben, és akkor örök élete van.

Szeretni Jézust tehát nem érzélem, hanem követés, tanítványi életforma. Sajnos a latin *imitatio Christi* kicsit félrevezető fordítás, mert azt sugallja, hogy nekünk utánozni kell Krisztust. Többször elmondtam már, hogy én úgy látom, Péter éppen a tengeren járáskor próbálta meg ezt az imitációt, de tudjuk, nem járt sikerrel. Jézus nem utánzásra hív; bár nem tagadom, hogy példát is adott nekünk, mégsem ez a tanítványság lényege. Nekem tetszik Jóó Sándor példája, aki a követést a vontató és a pótkocsi kapcsolatához hasonlította. A pótkocsi követi a vontatót, mert hozzá van kötve. Ha megszűnik ez az összeköttetés, akkor megáll, belesüpped a sárba, kátyúba. Erről a krisztuskö-

vetésről ír Bonhoeffer is a *Nachfolge* (Követés) című híres könyvében. A szeretet az a kapocs, amely a feltámadott és mennyei létformában élő Krisztust ma is összeköti a földi tanítvánnyal.

Lám, Jézus Krisztus nem ígéri a követőinek, hogy minden terhet levesz rólunk. Hanem a megfáradtaknak és a megterhelteknek azt ajánlja, hogy vegyék magukra az ő igáját. Ezt régen úgy mondták, hogy járom. Ennek pedig az a csodálatos tulajdonsága, hogy két résztvevőre van készítve. Az igavonó társ pedig maga az Ūr Jézus. Ezért mondja, hogy „az én igám gyönyörű és könnyű”.

A Velem vándorol utamon Jézus kezdetű ének egyik sora így szól:

Bármily súlyosak rajtam a terhek,
Segít hordani, ott van ő,
Segít hordani, ott van ő.

A gondok, a bajok, a betegségek, a felelősség lehet, hogy nem lesz kisebb, de az ő igájával, vele együtt járva az utat, elhordozhatóvá válik. Nem könnyű, hanem gyümölcstermő életet ígér. Bizony, a gyümölcs maga is teher. Látunk a kertekben gazdagon termő fákat, amelyeket alá kell támasztani, mert húzza lefelé az áldott teher. Lehet ilyen gyümölcscsel terhes az élet is. A tehermentes élet sokszor önmagának való, haszontalan élet, amelyik talán azt gondolja magáról, hogy valami, jöllehet semmi. Ne könnyű élet után vágyakozz, hanem gyümölcstermő élet után!

Dr. Szűcs Ferenc: *Titkok peremén – Igehirdetések – Kálvin Kiadó, Budapest, 2017*

Válogatta: P.A.

A Biblia úgy beszél róla, mint a legártalmasabb bűnről. „**Kerüljétek a paráznaságot. Minden bűn, melyet az ember cselekszik, a testen kívül van, de aki paráználkodik, a maga teste ellen vétkezik.**” (1.Kor. 6:18.) Ez a bűn igen erős megkötözöttség. Ha ragaszkodunk hozzá, nem tudunk megtérni az Úrhoz. Az engedetlen Izráelről ezt mondja Hóseás próféta: „**Nem engedik őket az ő cselekedeteik megtérni az Ő Istenökhöz, mert paráznaság lelke van közöttük, és nem ismerik az Urat.**” (Hós. 5:4.)

A paráznaság testi és lelki értelemben is értendő. A testi bűn, egyben engedetlenség Istennel szemben, tehát hűtlen lett az ember, vagyis lelkileg is parázna. A lelki paráznaság jelenti a bálványimádást általában, de minden tudatosan elkövetett bűnnel hűtlenné válunk

ahhoz, akinek a szövetségébe léptünk. Ebbe az állapotba beleeshetünk egyénileg, de közösségekben is. Az ó-szövetségi prófétákon keresztül Isten gyakran beszél keserűen az Ő népe hűtlen, parázna viselkedéséről és állapotáról. A Jelenések könyvében olvashatunk a nagy Babilonról, a nagy paráznáról, ami a hitehagyó egyház képe. Félelmetes ítélet vár rá. A jelenések 18:4-ben ezt olvassuk: „**Menjtek ki belőle én népem, hogy ne legyetek részesek bűneiben, és hogy a rá mért csapások ne érjenek titeket.**” (Ez nem azt jelenti, hogy azonnal hagyjuk ott a gyülekezeteinket, meg az egyházakat, ha valami nem tetszik, hiszen a házasságban sem ezt tesszük.)

Sajnos ma a világ ezt a fogalmat teljesen leszűkítette a pénzért végzett szexuális tevékenységre. Esetleg beleértjük még azt is, ha valaki sok és igénytelen testi kapcsolatot létesít. Régen a keresztyén kultúrában a megjelenés és a viselkedés szemérmes, tartózkodó volt, ha mégsem volt az, akkor parázna viselkedésnek számított. Egy prédikátortól hallottam, hogy amikor Elvis Presley elől félig nyitott ingben szerepelt a színpadon, nagy felháborodást keltett, mert a szőrös mellkasából látszott valami. Ma pedig örülünk, ha egyáltalán ruha van a fellépőkön.

Isten törvényei nem követik a korszellemet! Nála ma is paráznaságnak számít az, ami a bibliai időkben az volt. A mózesi törvények tiltják a házasság előtti szexet, a házasságtörést, a szexuális perverziókat, a vérfertőzést, a bálványimádó népekkel való összeházasodást. Ma ez utóbbit felemás igazságnak mondjuk. Ezek a törvények ma is érvényesek. Jézus

Krisztus nem azért jött, hogy eltörölje a törvényeket, hanem hogy betöltsen. Ha mi Krisztus követőjének mondjuk magunkat, és Ő valóban teljhatalmat kapott az életünk fölött, akkor nem kérdés, hogy engedelmessékedünk-e neki mindezekben. Ha pedig mi másként gondolkozunk erről a kérdéssel, akkor a bírálójává válunk az Istennek! Ez azt jelenti, hogy nem tartjuk Őt szentnek a szívünkben, és Ő még mindig kívülről kopogtat életünk ajtaján. „**Az Úr Istent pedig szenteljétek meg a ti szívetekben. Mindig készek legyetek megfelelni mindenkinek, aki számot kér tőletek a bennetek levő reménységről, szelídséggel és félelemmel.**” (1.Péter 3:15.)

Nemrég egy nagyon ismert református pszichológusnő tinédzserekről szóló előadásában hallottam azt a népszerű világi nézetet, hogy „A szexualitás területén nem lehet a világ sodrásával szembe menni, a gyerekeink ugyanis a kortársaikat követik, jobb ha a szülők támogatják őket ebben.” Az meg egyenesen természetes, hogy ugyanebben a témában egy másik (nem keresztyén) szaktekinetely fontolóra sem vette, hogy az önmegtartóztatás szóba jöhet, amíg valaki házasságot köt. Így mondta: „Ez nem működik.” Krisztus Szentlelke nélkül valóban nem. Vagyis a jó nevelés, a józanság megőrizhet valakit akkor is, ha ő még nem meggyőződéses keresztyén, de ahhoz, hogy a szívében is helyeselje ezt az utat és eszerint nevelje a saját gyerekeit, már a

TÜRMEZEI ERSZÉBET A MINTA

Mindig mosolyog és szeretve szolgál, tekintetében távol fény ragyog. Lényéből már a menny nyugalma árad. El sose fárad.

Megsérteni semmivel nem lehet, hisz nincsen benne kit megsérteni, nincs énje. Földhöz nem köti már semmi. Kész hazamenni.

Nincsen neve. Krisztus nevében él. Krisztus kezének csendes eszköze. Krisztus lényének visszasugárzása: Hűséges mása.

Ím, itt a minta. Áldó két kezed, én Mesterem, vezesse hát a vésőt! Fájjon, ha fáj, én kegyelmedet zengem. Készíts el engem!

Szentlélek irányítása szükséges.

Nagyon sok jó tanítás, könyv hozzáférhető ebben a témában. Azt tapasztalom, nemcsak a fiataloknak kellene ezt jól megérteni, mert az ő kudarcaik mögött legtöbbször a helytelen szülői nevelés áll. Kudarcos gyerekek mögött, kudarcos szülő. „**Tanítsd a gyermeket az ő útjának módja szerint; még mikor megvénhedik is, el nem távozik attól.**” (Péld. 22:6.)

Az első emberpár Isten Lelkét kapta, tehát úgy tudott szeretni, mint Isten. A szexet is az Úr találta ki, tehát az is jó. Mi viszont a romlott természetünkkel helytelen módon élünk a jó adományokkal. Önző módon használunk és kihasználunk mindent. Egyik legfőbb kifogásunk Isten „szigorú” nemi életet szabályozó törvényei ellen az, hogy ki kell próbálni egymást, mielőtt végleges döntést hozunk. Az összeillés problémája nem testi természetű! Az összeillőség az egységről szól. Ki tudjuk-e egymást egészíteni úgy, hogy annak eredménye a személyiség kiteljesedése legyen. Ez pedig magába foglalja mindazt, amik vagyunk, szellemi, lelki és testi dimenzióinkat. Amilyen az emberi természetünk, olyan a szexuális viselkedésünk is. A másik féllel való egységről (házasságról) akkor tudunk szabadon dönteni, ha nem köteleződünk el idejekorán a testi kapcsolatban az IGEN mellett. Ne gondoljuk, hogy a testi kapcsolat nem elköteleződes! Ekkor egymáséi leszünk,

és ha nem így érezzük, akkor az azért van, mert nem a gyártó használati utasításait követjük „**Kényszerítetek titeket, Jeruzsálemnek leányai, a vadkecskékre, és a mezőnek szarvasira, fel ne költsetek és fel ne serkentsétek a szerelmet, valamíg ő akarja.**” (Énekek 2:7.)

Istenünk nem akkor szeret bennünket, ha..., nem azért szeret bennünket, mert..., hanem szeret, mert szeretni és adni akar. Isten feltétel nélküli szeretete példa nekünk is, és csak ebben a légkörben tud jól működni a szex is. Megint oda jutottunk, hogy jól szeretni csak akkor tudunk, ha összeköttetésben vagyunk a szeretet forrásával. Ha csak kipróbálni akarjuk egymást, ott nem lehet meg az elfogadottság bizalmi légköre, ezért nem tud fejlődni a kapcsolat. Sok szempontból lehetne még vizsgálni ezt a kérdést, és a tanítóink meg is teszik. Nekünk viszont Isten szavának a belé vetett bizalom miatt akkor is hinnünk kell, ha nincs az Ő törvénye részletesen kifejtve, megindokolva. Ő azért is teremtette a házasságot, mert ha az Ő akarata szerint éljük meg, elkerülvén a paráznaságot, akkor a világ elé éljük, hogy Isten a szeretet.

Legyen így!
Haranginé Csuta Anna

GYERMEKTÁBOR 2018

Ez az ige volt a 2018. évi hittan-táborunk vezérigéje, a tábori emlékpólonkon is ez szerepel – bár az ige gondolatához csak a zárónapon érkeztünk meg. De addig nagyon sok élményben, gazdagított minket Isten.

Idei táborunkat a Bakonybél és Bakonykoppány között elhelyezkedő Huszárokélopusztán tartottuk a Bakonyi Kisbetyár Erdészeti Erdei Iskolában június 25-30 között. A helyszínen minden adott volt egy jó táborhoz: négyhektáros, gondozott park játszótérrel távol a településektől, a lehetőségeket az igényeinkhez szabó, segítőkész házigazdák, finom, bőséges ételek.

A tábor napjai során öt testrészt vizsgáltunk meg, hogyan tudjuk vele Isten szolgálni. Minden nap programját az adott testrészhez igazítottuk. Reggel ráhangoló játék vagy más foglalkozás sok énekléssel, majd a bibliai történet kicscsoportos feldolgozása, megbeszélése és kapcsolódó kézműves foglalkozás következett. A délutáni tevékenység is a nap témájához kapcsolódott majd lefekvés előtt rövid áhítattal és esti mesével zártuk a napot.

Tábornyitás

HÉTFŐ – száj/beszéd

8.00 órakor találkozott csapatunk a pomaži HÉV-állomáson, majd Budapestre Veszprémen át Zircen mentünk vonattal. A „Bakonyvasút” gyönyörű tájakon zakatolt végig velünk, majd Zircen átsétáltunk a városra (hétfő lévén minden látványosság zárva volt) és eljutottunk a városszéli Pintérhegyi Parkerdőbe. Itt töltöttünk bő 3 órát a különbuszunk indulásáig, amely a táborhelyre vitt. A parkerdei pihenőidőt ismerkedési játékokkal töltöttük és az első témánkra is hangolódtunk egy összetett kommunikációs játék segítségével, amiben a kicscsoportok különféle módokon kellett üzeneteket átadjanak egymásnak (drótposta, morze...). A táborhelyre érve, miután egyéni és közös dolgaink helyükre kerültek és megbeszéltük a tábori élet szabályait, a nap történetére figyeltünk. Kicscsoportokban Bálám történetét dolgoztuk fel: „Nekem vigyáznom kell, hogy csak azt mondjam, amit az ÚR ad a számba.” (4Móz 23,12), mi pedig annyit bántó dolgot tudunk mondani a beszédünkkel. És szavainknak ma is nagy ereje van (akár építő, akár romboló módon).

Ehhez a témához kapcsolódott egy játék, amely az egész hetünket végigkísérte: min-

Szentlélek temploma
 „Testetek, amit Istenről kaptatok, a bennetek lévő Szentlélek temploma.” (1. Korinthus 6,19)
Bakonybél 2018

denki kapott színes korongokat, amivel megajándékozhatta azt, aki valami kedveset, szépet, biztatót stb. mondott neki. Aki a nap során a legtöbb korongot kapta, megjutalmaztuk egy korongnyi finomsággal.

KEDD – szem/látás

A 2. nap témáját jól összefoglalja az aranymondás: „Az ember azt nézi, ami a szeme előtt van, de az Úr azt nézi, ami a szívben van!” (1Sám 16,7) A szemünk könnyen becsap minket, és így hamisan megítéljük egymást, de az Úr azt szeretné, ha úgy tekintenénk egymásra, ahogy Ő lát minket! Ezt láttuk meg Dávid elhívásának történetéből. Erről szólt délelőtt a ráhangoló játék, amikor tapogatva kellett kitalálni, mit rejt a doboz; a kaleidoszkóp készítés; a camera obscura is. Ez utóbbinak az egyik lakószoba volt kialakítva. Le volt sötétítve teljesen az ablak (egy fekete kukacszsákkal), csak egy kis lyuk volt rajta, amin keresztül a kint látható dolgok fordítva vetődtek ki a szemközti falra. Egy élő mozi volt ez, amit gyerekek nagyon élveztek. (Csak ki kellett várnunk az öt percet, míg a szemünk megszokta a sötétet.) És a délutáni program is a szemünk által látható különleges dolgokról szólt. A Pannon Csillagdat néztük meg Bakonybélben, mely

planetárium és egyben interaktív csilgázati kiállítás. (És a szomszédos Erdők Házát is megnéztük a Bakony élővilágáról.) Majd este arról hallottunk, hogy Isten mindig látja az életünket!

SZERDA – illatok és ízek

Ezsau éhesen egy tál finom lencseért eladta elsőszülöttségi jogát. A 3. napon abban erősödött meg, hogy ne a hasunk (íz, illatok, vágyak...) uralkodjon életünkön, hanem akár eszünk, akár iszunk vagy bármilyen tevékenységünk, mindennel Istent dicsőítsük! Készítettünk kokuszgolyót és nagy sikere volt a szappanöntésnek is különféle illatokkal, színekkel, formákkal. Délután a Bakonybéli Szent Mauritus Monostor kertjében jártunk, és a Monostor történetének megismerése mellett gyógy-növényes teákat, mézet és csokit kóstoltunk. A közeli „Szentkúthoz” is elsétáltunk, ahol a tó és a kápolna mellett a kálváriát is megnéztük. Este arról hallottunk, hogy Krisztus jó illata legyenünk.

Bakonybél - Pannon Csillagda

CSÜTÖRTÖK – fül/hallás

4. nap hallásvizsgálat volt. Pontosabban megfigyeltük, milyen hangokat ismerünk fel (állathangok felismerésével kezdtük majd egymás hangját kellett megismernünk) és meghalljuk-e Isten hangját. Sámuel háromszor szólította az Úr, minket többször is. Nyitott-e rá a fülünk, szívünk? Mit felelünk rá? Különböző hangszereket is készítettünk délelőtt, amiknek a hangját még sokat hallottuk a tábor során. Ez a délután lazább, kötetlenebb volt, szabad játékkal és a másnap táborúzra való készüléssel telt. Este arra figyeltünk, hogy Isten minden körülmények között meghallgat.

A zirci apátsági templom előtt

PÉNTEK – kéz és láb

Isten kezeket és lábakat adott nekünk, hogy mi az éhezőnek enni adjunk, a szomjazónak inni, a beteget meglátogassuk . . . , hogy hordozzuk egymás terhét, segítsük egymást, mint a négy barát vitte a béna ötödiket Jézushoz, de mi sokszor egész másra használjuk kezünket, lábunkat. Ezekről beszélgettünk délelőtt, amit a következő pantomim jelenet vezetett be:

KEZEK

Amikor Isten megalkotta az embert,

- Adott neki kezeket, hogy építsen – de az ember megtanult rombolni.
  - Adott neki kezeket, hogy simogasson – de megtanult bántani.
  - Adott neki kezeket, hogy segítsen – de megtanult sebesíteni.
  - Adott neki kezeket, hogy adjon – de megtanult lopni.
  - Kezeket adott neki, hogy hívjon – de megtanult elutasítani.
  - Kezeket adott neki, hogy gondoskodjon másokról – de megtanult közönyös lenni.
  - Azért is adta a kezeket, hogy azok védjenek – de az ember megtanult ölni.
  - Isten azért adott kezeket, hogy imádkozzanak – de az ember megtanult átkokat szórni. Ezért: Isten elküldött Valakit, akinek a kezei simogatnak, segítenek, adnak, hívnak, gondoskodnak, védenek és áldanak.
- De a többi kéz felszögezte őt a keresztre.
- Pilátus keze.
  - A rómaiak keze.
  - A hitetlenek keze.
  - A mi kezünk.
  - Az én kezem.

Délután túrázni mentünk, ahol használtuk kezünket, lábunkat néha egymás segítésére is. Megnéztük az Odvaskő-barlangot, a Bakonyi „Gyilkos”-tót és közeli tanösvényt egy részét is. Este, a vacsora után tábortűz mellett néhány mókás játék mellett adták elő a kiscsoportok jeleneteiket, amikkel a hét történeteire kapcsolódva készültek. A tábortűz végére lecsendesedtünk, hogy meghalljuk az ige üzenetét: Isten megérint.

SZOMBAT – táborzárás

A hazautazás napján, a 16.00 órai indulásig az összepakolás mellett volt még kis idő összefoglaló játéka és a záróáhitat (egyben az egész hét) fő gondolatának meghallgatására: „Vágy nem tudjátok, hogy testetek, amit Istentől kaptatok, a bennetek levő Szentlélek temploma, és ezért nem a magatokéi vagytok?” (1Kor 6,19)

A táborban megtapasztalhattuk Isten jelenlétét, imameghallgatását. Isten meghallgatta imádságunkat, amikor azt kértük, az eső miatt ne kelljen programoknak elmaradnia, illetve ne ázzunk el úton. De annak is meghallgatta imádságát, akinek csütörtök reggel nem volt kedve túrázni menni, és előző este esőt kért.

40 fő gyermek résztvevő és 8 vezető/segítő voltunk együtt hat napon át a táborban, tanulva hogyan szolgáljuk Istent testünkkel. Köszönet a segítőknek, támogatóknak (anyagiakkal és imádsággal) és dicsőség az Istennek!

Stift János b. lelkipásztor

„De Isten, gazdag lévén irgalomban, az ő nagy szeretetéért, amellyel minket szeretett, hogy minket is, akik halottak voltunk a vétkek miatt, életre keltett Krisztussal együtt – kegyelemből van üdvösségetek! – és vele együtt feltámasztott, és a mennyi világba ültetett Krisztus Jézusban, hogy megmutassa az eljövendő világban kegyelmének mérhetetlen gazdagságát irántunk való jóságából Krisztus Jézusban” (Ef 2,4-7)

Fogadalom

Magam is belátom, hogy ez így tovább nem mehet. A mai napon megfogadom, hogy szüleimhez és iskolámhoz hű leszek, akaratuknak, utasításainak mindenben, minden körülmények között eleget teszek. Legfőbb kötelességemnek tartom a tanulást. Szüleimnek és tanárainak utasításait betartom és azon leszek, hogy szüleimnek és tanárainak örömet, magamnak pedig jó bizonyítványokat szerezzek. Arra töreksem, hogy családjunkban a legnagyobb harmónia legyen.

„Nem elég a jól akarni,
De tenni, tenni kell.”
(Radnóti) (sic!)

Bp. Rákosliget 1974. Ápr. 7.

Puskás Attila
6. o. tanuló

Ezt a fogadalmat diktálta le nekem drága emlékü anyai nagypapám – Vass nagypapa – 12 éves koromban. Már nem emlékszem, mivel érdemeltem ki haragját, de bizonyos, hogy nemcsak arról volt szó, hogy éppen valami rossz fát tettem a tűzre, hanem hogy általában is engedetlen, akaratos, trehány gyermek vagyok, és itt az ideje, hogy valaki alaposan

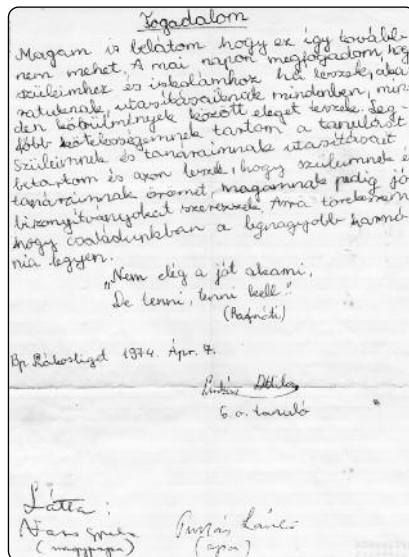

Vass nagypapa

ráncba szedjen. Persze nyilván tettem valami csibészséget, valamit, ami talán utolsó csepp volt a pohárban, amivel a szüleimet megbántahattam, amivel megszorítottam őket, és amiért nagypapám is így felindult.

Nem tudom, nem az az eset volt ez, amikor egyik osztálytárs barátommal kémiai kísérleteket végeztünk a pincénkben, és véletlenül felgyújtottuk. Vagy az, amikor édesanyám nem engedett el biciklitúrára a barátaimmal, és elzárta a biciklimet a pincébe. De ez mégsem

tartott vissza, szétszereltük a biciklit, hogy valahogy ki tudjuk hozni, kint összeszereltük, és nekiindultunk a nagy túrának. Ami az Árpád hídon ért véget, mert egy pótkocsis teherautó elsodort, elestem, és eltörtem a könyökömet. Talán ez utóbbi már később volt, de ez is arra utal, hogy ez a fogadalom valószínűleg nem igazán volt önkéntes, szívből jövő ígéret, és nem ösztökélt arra, hogy valóban szófogadó legyek, igyekezzek a tanulásban, és hogy egyáltalán – megváltozzak.

Legtöbbünknek vannak ilyen emlékei, élményei gyermekkorából, ifjúkorából. Érettebb korban jó ezekre visszagondolni, még ha mosolyogni való, hogy Radnótit írunk Váci Mihály helyett, meg az idézet sem egészen pontos, és az a méretes pofon sem fáj már – sőt dicsekszem vele –, amit akkor kaptam édesapámtól, amikor a szomszédok hazahívták a mun-

kából, mert hát füstöl a pincénk. Mert ez a levél, az anyai tiltás, meg az az atyai pofon most annak emlékei, hogy mindig voltak az életemben olyanok körülöttem, akik meg akartak óvni a rossztól, akik szerettek engem, annak ellenére, amilyen voltam, és akik meg akartak menteni attól, aki voltam. Akiknek ma is és örökké hálás vagyok azért, hogy nem hagytak elcsatangolni, bármennyire igyekeztem is, hálás vagyok a haragjukért, mert ma már tudom, hogy a „szeretet mindig haragszik a rosszra”; és „azért haragszik, mert az engedetlenség mindig önpusztításhoz vezet” (Max Lucado). Ettől akartak szereteteim megóvni, azzal a mentő szeretettel, mely mindig a másik javát akarja.

Az én generációm – mely túl van az emberélet útjának felén – még elmondhatja, hogy elődei ezt a mentő szeretetet hagyták rá örököül, mert ők még természetükből fakadóan, önmagukban hordozták annak tudását, hogy mi teszi az emberi életet értelmessé, boldoggá, mi a jó, a teljes élet titka. Isten bölcsessége még a szívükbe volt írva, ez pedig az, hogy az emberi lét mindig túlmutat önmagán, és ráirányul valakire, aki nem önmaga. Mai értékvesztett, céltalan, elanyagiasodott világunkban mindez már alig észrevehető. Ma az önpusztítás korát éljük. Évszázadokot át az emberiség közös bölcsességének alapja volt, hogy nem körülöttem forog a világ, hogy nem tehetek mindig azt, amit én akarok, nem élhetek úgy, ahogy nekem tetszik. Vannak korlátok, kijelölt határok. A mai világi gondolkodás azt sugallja, hogy minden, ami az életben „jó”: jólét, kényelem, megbecsülés, gazdagság, emberi jogok (kötelességek nélkül), akár az üdvösség is – jár nekem. Mert megérdemlem. Ezt látjuk magunk előtt mindenhol. A szentendrei V-8 uszodában hatalmas transzparens hirdeti az uszoda falán: „Üdvözlünk a V-8-ban! Itt minden Rólad szól!” Igen, a világban minden Rólad szól, így, nagy „R”-rel. Te vagy a központ, minden térted van. A te örömöd, a te kényelmed, a te vágyaid, a te boldogságod a fontos – na persze, ha megfizeted az árát.

Ez hívó életünk legnagyobb kísértése is. De súlyos árat kell fizetni a világ követéséért. Mert ez az út nem az Isten útja, két úton egyszerre jámi pedig nem lehet. És nincs középút sem: vagy a világ útján (a széles úton), vagy Isten útján (a keskeny úton) járunk. *Prókai Árpád* református lelkipásztor írja, hogy „Nagyon ügyes ötlete volt a Sátánnak, hogy lehet a két út között is jámi, mert a középút tőle van. Az ördög eltakarta, hogy hol is van ez a középút.

Ez az út a széles út közepén megy, ez egy új lehetőség. Sok ember azt hiszi, hogy megtarthatja a saját életét és járhat a keskeny úton is.”

Bizony, így van ez. A széles úton járó ember nem tudja, honnan jön, és hova megy, és azt sem tudja, hogy tulajdonképpen a széles úton jár. Azt hiszi, hogy jó úton van, a keskeny úton. De a világra figyel, világias a gondolkodása, a világból és önmagáért él. Önmagának való élete nem akar tudni a másik emberről, önmagát azonban az erkölcs piedesztáljára állítja, és a maga erejében bízik. Az út vége: kárhozat. Az nem jó „hely”. Ma olvastam Lukács evangéliuma napi igéjében a gadarai megszállott történetét. Az ördögök azt kéri Jézustól, hogy ne parancsolja vissza őket az alvilágba. Vajon miért kérték? Mert nagyon jól tudták, hogy ott az ítélet várta volna őket. A végleges, a visszavonhatatlan, a jogerős ítélet. Ahonnan nincs visszaút. Oda még a démonok sem igyekeznek.

A keskeny úton járó ember Krisztus keresztjétől indul, és Krisztushoz tart. Megnyílt szemével Jézusra néz fel, a hit szerzőjére és beteljesítőjére. Őrá hallgat, Őt követi, és Őrá gondolva nem csábítja a világ. A világban él, de nem a világból. Krisztus édessége mindenél édesebb a számára. Lelkéből vesz erőt, az Ő szeretetéből merít. Engedi magát Istentől szeretni. *Koncz Zoltán* egyik bibliáoráján nagyon megérintett egy mondata: *engedd magad szeretettni Istentől! Isten nem szeret mindenkit egyformán, mert azokat tudja jobban szeretni, akik engedik magukat szeretettni.* Csodálatos gondolat! Isten szeretete akkor tud téged betölteni, akkor tudsz élni belőle és általa, ha te magad kész vagy előtte a szívedet kitámi. Akkor Ő Szentlelkével először kisöpri onnan a szemetet, majd beköltözik. Károlni nyelvén szólva: lakozást vesz.

Majd karácsonyi számunkban jelenik meg *Ravasz László* püspöknek egy 1943-as rádiófelolvasása, melyben arról beszélt, mit jelent a szeretet két oldala. Az, hogy szeretnek és hogy szerettek. Előljáróban csak egy rövid idézet ebből, a zárógondolat: „Így kerül elibenk a legfőbb jó kérdése: Mi az, amiért úgy érzed, hogy mindent oda kell adnod? Kedves lehet a szórakozásod, vonzó a kedvtelésed, hasznos a foglalkozásod, boldog az otthonod, drága a szülőfölded, mindennél becsebb a lelkiismereted tisztasága, nemzetedért bizonyára százszor szívesen meghalsz, de a felszálló sor végása, túl a jóság, szépség, az igazság és szentség csúcsain áll az Úr Jézus alakja, s felemelt ujjával figyelmeztet: csak egy a szükséges dolog – s ez Ő maga.”

Az igazi szeretet: Jézus Krisztus. Szüleink, nagyszüleink értünk égő mentő szeretete az, ami ajtót nyit előttünk, és elindít felismerni, hogy az életben nem minden rólunk szól, nem mi vagyunk az életünk célja, nem magunkért élünk, de ami végül felismereti velünk azt, hogy kié vagyunk, kihez tartozunk, és ami örökre fogollyá tesz bennünket, az Jézus Krisztus mentő szeretete. Az Ő élete, szenvedése, véres teste a kereszten, önként vállalt halála, Isten szeretetáldozata az, ami örökre megnyer minket magának. Mert az Ő szeretete nemcsak megszabadít magunktól, a bűntől, az ördög hatalmából, hanem egy-

ben foglyul is ejt az irgalmas Isten számára. Kegyelemből az üdvösség ruhájába öltöztet, az igazság palástját teríti ránk, szeretetével és könyörületével megvált és a keskeny útra (magához) terel minket.

Testvérek, aki erre az útra lép, nem kell többé félnie, hova érkezik meg. Akit a mentő szeretet magával ragadott és fogollyá tett, az tudja, nemcsak hogy nem a maga ura, de teljes egészében Isten kezében van. A legjobb helyen van! Mi gyakran – fogalmazzunk finoman – aggodalmaskodunk más emberek üdvössége felől, pedig talán a magunkéban sem vagyunk biztosak. Értsük azonban pontosan az igét: „nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené”. Vagyis nem a mi kezünkben van. Sok mindenben dönthetünk szabadon az életünkben, csak erről az egyről nem, a legfontosabbról, ami meghatározza örök sorsunkat. Kizárólag Isten döntésétől függ, akár tetszik, akár nem. És itt most megint egy idézet. *Véghelyi Antal* evangélikus lelképásztor írja, „A keresztfa titka” című írásában: „Valóban, mit mondjunk? Mi is kérdezhajjuk: igazságos-e Isten? Lázadhatunk, kétségbeeshetünk, de van egy harmadik lehetőség is: örvendező szívvel áldhatjuk az Istent, hogy az egyetlen valóban fontos dolog, üdvösségünk kizárólag tőle függ és az Ő kezében van! Felismerhetjük, hogy ez felszabadító, boldog kiszolgáltatottság: „sola gratia” – egyedül Isten kegyelmének vagyok kiszolgáltatva! Hála Istennek, hogy az egyedül lényeges nem tőlem függ, hiszen én – mindentől bukott teremtmény – csak elrontani tudok mindent. Hála Istennek, hogy üdvösségem egyedül az Ő kezében van! Hallelujah!”

Az üdvösség, az örök élet, a mennyek országa – amelynek „kapujára” az van felírva: „Isten hozott! Itt minden Róla szól!” – nem valami hely, hanem létforma. Amíg a földön vagyunk, hitben, szeretetben megvalósuló életforma, az elközeltett Isten országa, a Krisztussal való közösség a Szentlélek által. Az a létállapot, amelyben egyedül Isten uralma érvényesül. Éppen ezért a mentő szeretet által kegyelmezett, szabadabb és mégis fogollyá tett ember életének egyetlen célja az, hogy életének bizonyágtételével bemutassa Istent olyannak, amilyenek Jézus megismertette az egyedül igaz Istent és saját magát, hogy az a szeretet, amellyel az Atya szerette Fiát, benne legyen, és a Fiú is őbenne. Életének egyetlen célja, hogy újjászületett élete visszatükrözze az Úr dicsőségét, és hogy Krisztus képére formálódjon az Úr Lelke által dicsőségről dicsőségre. Miért?

„Ti vagytok a tanúm” – hív bennünket tanúskodni Isten igéje, az igazság melletti kiállásra, hitvallásra. Mert egy kozmikus per folyik Isten és a Sátán között; az Úr harca az ősellenséggel. A Sátán – és nyomában az Isten képmására teremtett ember – megtagadta Alkotóját, tagadja, hogy szüksége volna Rá, sőt azt állítja, hogy ő önmagában, Istentől függetlenül is jó. Jézus Krisztus bizonyágot tett arról: „Senki sem jó az egy Istenen kívül” – de

a bukott teremtmény maga akarja eldönteni, mi a jó, és azzal vádolja Istent, hogy ha lenne (!), akkor nem lenne a világban rossz, nem lenne halál, nem engedné, hogy olyan szörnyűségek történjenek, mint a természeti katasztrófák, szerencsétlenségek, tömeggyilkosságok, terror, égbekiáltó bűnök. Azt gondolja: nem bűn az Istentől való függetlenség, hanem az az ő természetes állapota, szabadsága. Ezért sugalmazza a Sátán az embernek: Olyanok vagytok, mint Isten: jónak és gonosznak tudói.

Isten tehát igaz tanúkat keres magának (nem ügyvédeket, mint amilyenek Jób barátai voltak). Bizonyágtéveket, akik az életük szentségével bizonyítják, hogy minden bűn forrása az Istentől elszakadt létállapot, és egyedül az Istennel egységben élő ember képes az önzetlen jóság és szeretet gyümölcsét megteremni. Nem azzal bizonyítják, hogy magukat jónak és tökéletesnek tartják, hanem azzal, hogy feltétlenül hisznek a feltétel nélküli szuverén isteni akarásban, akik Isten atyai kezéből veszik el a jót és a rosszat (*Dr. Szűcs Ferenc*).

Az Istenséghez való visszaút (a keskeny út) Jézus Krisztuson át vezet, aki maga az út, az igazság és az élet, aki lerontja az ördög minden munkáját. Az Ő mentő szeretete vezet vissza az Istentől elszakadt emberi életet az Istennel való közösségbe, kapcsolatba. Azért Önmagán keresztül vezet vissza, mert Őt az Atya küldte a világra, hogy bizonyágot tegyen az igazságról, Isten mentő szeretetéről: „az Emberfia nem azért jött, hogy az emberek életét elveszítse, hanem hogy megmentse”. Jézus Krisztus a hű és igaz tanú, a per koronatanúja, életével és halálával pecsételte meg bizonyágtételét, hogy aztán feltámadásával az Atya tegyen bizonyágot a Fiúról, a halálból felemelve Őt magához az örök isteni egységbe.

Hogyan lehetünk részesei, elfogadói Krisztus mentő szeretetének? Hogyan válhatunk eggyé Istennel? Hogyan lehetünk bizonyágtéveket? Minden ott kezdődik, hogy töredelmes és megtört szívvel odafordulunk az Úrhoz, és őszintén elmondjuk neki: magam is belátom, hogy ez így tovább nem mehet...

„Jöszte kérek, életemnek válhatatlan sorsosa,
Ezt a röpke életet jöjj, ajánljuk Istenünknek!

Nézd, keringve gyors iramban száll a fürge nap tova:

Minden e múltó világon romlik, omlik, hull, enyészik.

Minden, minden elfolyik,
És ha elfolyt, vissza nem tér.

Csak vendég vagyok én, kurta időre szabott.

Hát nem e földi világ számára vagyunk születettek,

Mely tovatűnendő és vele halni sorsunk.

Én hú társam, jöjj, öveződjünk együtt a harcra,

Gyámolul téged hisz nekem Isten adott.

Búmban vigasztalj, csiúts, ha gőg szele elkap:

Jámbor példa legyünk egyik a másik előtt.

Kézben a kéz: légy gondviselődnék gondviselője,

Fogd fel az ingadozót, kelj, ha emelne karom.

Hogy ne csupán a testünk, hanem egy legyen abban a lelkünk

És egyazon Szellem lángja az élet-erőnk.”

Ez az idézet Nolai Szent Paulinus „Köszöntő vers feleségéhez” című himnuszának részlete (Sík Sándor fordítása), mely a leginkább kifejezi az Osváth házaspár, Zsolt és Kati életének mindennapjait. Nem szuperkereszténynek ők (ezt többször is hangsúlyozzák), hanem Istennek hálás gyermekei, akik minden hibájuk és esendőségük ellenére feltétlen bizalommal hisznek Jézus Krisztusban és egymásban. Ha van titka az ő házasságuknak, az éppen ez. A feltétlen bizalom és szeretet, mely által az eltelt évek során valóban „egy testté” lettek, és ebben az élő testben olyan emberré formálódtak, amilyenné külön-külön sohasem válhattak volna. Azonban hosszú és kanyargós volt az út idáig. Az erről szóló bizonygató elolvasható a kedves testvérek *Fekete Ágnes* rádióriportjában, mely 2006-ban hangzott el a Reformátusok félórása című műsorban. Amit akkor elmondtak, annak

Kati a szüleiével és a nagyszüleiével

ugyanaz a konklúziója, mint mostani beszélgetésünknek: az Úr csodásan működik.

Kati a családjáról, megtéréséről

Kati kezdi a beszélgetést. Apai nagyapja, Laár Ferenc kántor volt Budakalászon, de oldalkocsis motorjával följár Pócsmegyerre is Borzsák Sanyi bácsihoz. Orbán Laci bácsi

Zsolt és Kati

úgy jellemezte őt, hogy hát hit dolgában nem volt olyan erős, de jó ember volt. Nagyenyeden végzett kántortanítóként. Még a háború előtt jött át Erdélyből, először Kassára, aztán Budapestre került. A háború után, mint osztályidegen, a Lenfonógyárban ollókat szerelt meg élezett, közben pedig a Zeneakadémiáról jöttek hozzá hallgatók, akiknek hegedű-álltatókat készített. Nagyon nagy kezűgyessége volt. Ő építette azt a házat, amiben a család most él. A nagymama római katolikus volt, és Katit is katolikusnak keresztelték, sőt elsőáldozó is volt.

A nagypapa vitte el Katit a gyerekkarácsonyokra a pomázi református templomba, ami érzelmileg nagyon megfogta őt. Amikor később keresni kezdte Istent, sokszor eszébe jutottak ezek a karácsonyi élmények, az a hangulat. Pomázról indult ifis élete is. Az Örsze (Suhajda Erzsi) és a Gyurinka Józsi féle ifi akkor már működött, őt pedig Soós Szilárd hívogatta, de 17-18 éves lázadóként csak nehezen állt kötélnek. Egyszer aztán mégis elment, és ott ragadt. Később belekezdett az ifjúsági munkába, gyermekmunkába, és azóta is ebben szolgál.

Férjével úgy ismerkedett meg, hogy Zsolt édesapja a Piarista Diákszövetségnek volt aktív tagja, egy időben alelnöke, és egy zárándokutat szerveztek Rómába, ahová Katit

elvitte anyai nagymamája. Ezen a zarándokúton találkozott Zsolttal, akit pedig az ő édesapja vitt magával. Akkor lett telefon a házukban, így telefonszámot cseréltek, majd szép lassan szárba szökkenett a kapcsolatuk. Zsolt jó katolikus volt, de nem volt mögötte gyülekezet, neki pedig erősebb volt az ifiközösséghez való kötődése, így került Zsolt is a református ifibe.

Kati családjában a testvére, Zsuzsa volt az első hívó ember. Őt reformátusnak keresztelték, 14 évesen konfirmált, és már akkor – gyerek létére – komoly hite volt. Kati 21-22 éves volt, amikor megszületett benne a döntés és megtért. Bizony, sokáig élt párhuzamos életet. Péntekenként az ifibe járt, de hétközben az egyetemisták szétszórt életét élte, és ez a kettő sokáig nem harmonizált egymással.

– Egyik éjjel, amikor egy buliból hazafelé botorkáltam a sínek között valamelyik buszmegálló felé – eleveníti fel a nagy pillanatot Kati –, néztem, ahogy az egyik sín erre, a másik meg arra ment. Megálltam, és akkor jött egy ellenállhatatlan gondolat, hogy én nem akarom ezt az életet! En nem erre megyek! Én a másik irányba akarok menni! Ekkor döntöttem végérvényesen az Úr mellett, az ifiben megismert értékek és út mel-

Kati 1974-ben

lett. De még sokáig bizonytalan volt abban, hogy biztos-e ez a hit. „Biztos, hogy én már hívó vagyok?” Még sokáig kellett harcolnia a meggyőződésért, ám egyszer erre is megjött a válasz: „Nem magadért, de ez már az!”

Korábban Kati elég erősen és depressziós volt, ezért különösen mélyen élte meg a konfirmációs igéjét: „*Ne félj, és ne rettegj, mert veled van Istened, az ÚR mindenütt, amerre csak jársz.*” Örsze írta a konfirmációs lapot, és mindig kérdés maradt számára az, hogy honnan tudta, miért pont ezt írta?

– Sose kaptam erre választ, de igen, nekem

a félelem, a rettegés, az aggodás volt az, ami meghatározta az életemet a megtérésem előtt. És bár még most is eléggé aggodalmaskodó ember vagyok, de most már tudok hova nyúlni. Nekem – sok minden más mellett – erre a biztatásra van leginkább szükségem az Úrtól. Ebben változtam leginkább, hogy azóta tudom, merre megyek és mit kell csinálni.

Zsolt a családjáról, pályájáról

Zsolt azzal kezdi, hogy az ő családjának a története egy kicsit olyan, mint Magyarország történelme. Az apai ág egy erdélyi eredetű, de Felvidékre átszámazott, eléggé szétterjedt család, az anyai ág szintén erdélyi, ún. repatriált család, akiket áttettek a határon, mert a déd-nagyapa nem tette le a hűségesküit mint vasutas. Egy alföldi faluban telepedtek le. Ők római katolikusok voltak. Az apai vonal ugyan református volt, de a nők többsége katolikus. A szülei is katolikusok, sőt egyházi iskolába jártak.

– Édesapám aktív tagja volt a helyi katolikus közösségnek – mondja Zsolt –, de aztán házasságkötése után hosszú ideig nem gyakorolta a vallását. Csak 1989-ben tért vissza ebbe az öregdiák közösségbe, ahol aztán elmélyült a hite. A 90-es évek második felétől engem is bekapcsolt ide. Többen atyai jó barátaim lettek innen, akikre mindig szíviesen emlékezem.

A budai hegyvidéken, a Mártonhegyen laktak a szüleinek, öt percre az általános iskolától, ahová járt, de a gimnáziumot már Rákoskeresztúron végezte. Ott vált meghatározóvá az életében a történelem szeretete. Ballagásuk alkalmával az egyik osztálytársuk mindenkiről készített egy portrét, és aláírt valami nevet. Az övére azt írta: „A történész”. Itt volt egy osztálytársa, aki egy ideig a Debreceni Református Kollégiumban tanult, és akivel több évig járt a Kispest-Rózsateri református ifjúsági közösségbe Ablonczy Kálmánhoz. Akkor még nem volt olyan mély a kötődése, de azért már kapott némi indíttatást a hithez.

Az Úr áldásának tartja Zsolt, hogy mindig olyan közösségekbe került, amelyeknek két fő jellemzője volt: a hazafiság és a keresztyénység.

– Isten engem mindig a tenyérén hordozott, mert csodálatos mestereim voltak. Az a történész-levéltáros mesterem, aki által végül a levéltárosi hivatással köteleztem el magam, a most 70 éves Szögi László volt, aki a szó jó értelmében iskolateremtő, közösségteremtő ember, akinél hazafiság és keresztyénység mély hittel párosult. Mély hitbeli élményeinkre emlékszem, mint például a veleméri templomban történt közös éneklés. Én azóta tartom a Himnusz éneklése közben is imára kulcsolva a kezemet. Először elvégeztem a könyvtári főiskolát, mert a főnököm, Liszkay Béla ezt ajánlotta, miután elsőre nem vettek fel a Bölcsészkar történelem-földrajz szakára. Miután a főiskolát elvégeztem, azt mondta, hogy most meg az a baj, hogy éppen nincsen könyvtáros diplomás állás, de a levéltárba keresnek embert. Én elintézem, hogy oda kerüljél. Később is mondogatta: én vagyok a második apád, én csináltam belőled levéltárost. Ezen aztán jól elvitáztak Szögi professzor úrral, ha találkoztak, mert ő ugyanezt állította.

Zsolt a szüleinek

Az ELTE Bölcsészettudományi Karán indult egy önálló levéltáros szak, ott végezte el Zsolt az egyetemet, munka mellett, mert a tanulmányok alatt is dolgozott. Megmutatta az Úr, hogy erre van talentuma, és igyekezett jól sáfárkodni vele. Ez lett a hivatása.

– Van egy – általam sokat idézett – középkori himnusz, amiben ez szerepel: Nem nekünk, Uram, nem nekünk, Uram, hanem a te nevednek adj dicsőséget! Ezt a mondatot én mindenhol oda szoktam írni: „Non nobis Domine, non nobis Domine, sed nomini tuo da Gloriam!”

Katival ezen a bizonyos említett zárandoklaton találkozott, beszélgettek, ismerkedtek, aztán Zsolt is bekerült a pomázi-budakalászi ifibe, illetve akkor már csak a budakalásziiba, mert az ifi kettéválása után a „nagyok” Budakalásziára jártak. Ekkor Zsolt még nem volt hívó, bár nem élt Isten nélkül, egy kereső ember volt. A közösség azonnal befogadta. Zsolt látta, hogy Katinak ez milyen fontos, és úgy gondolta, hogyha szereti őt, akkor azt is szeretnie kell, ami vele kapcsolatos. Örült Kati, hogy csatlakozott az ifihez, de soha sem sürgette vagy erőltette. Onnantól kezdve párban jártak az ifi-alkalmakra.

Esküvőjük, Pap Laci bácsiról

1997. április 26-án esküdtek meg, Pap László lelképásztor adta össze őket.

**Esküvőjük
1997. április 26-án**

– Laci bácsi nagyon fontos személy a mi életünkben. A tiszteletes úr megszólítást nem szerette, így maradt Laci bácsi. Elég viccesen ismerkedtünk meg. Köztudott róla, hogy volt egy modora. A pomázi istentisztelet végén megkérdezte tőlem: Hát te tulajdonképpen ki vagy? Én mondtam volna, hogy ki vagyok, mire ő gyorsan megigazította magán a palástot, és azt mondta: Pap László vagyok, a gyülekezet lelképásztor. Ugyanis összetalálkozott a szemem a Katiéval, és Kati azon kevesek közé tartozott, akit Laci bácsi respektált. Aztán összeismerkedtünk. Többször eljött az ifibe, és egyszer őszintén elmondta az egész életét, küzdelmét az alkohollal. Stílusunkban is kijöttünk egymással. Volt, aki megjéjt tőle, de én nem félttem, mert értettem a tréfát és könnyen tudtam alkalmazkodni az ő stílusához. Ma is úgy gondolom, hogy az én hitem formálódásában nagyon komoly szerepet játszott. Nem volt gyülekezet-mániás abban az értelemben, hogy nem akart bekonfirmálni, úgy fogadott be a gyülekezetbe, hogy megállt, és megkérdezte: Te, jól érzed itt magad? Mondtam: Igen. Tettszik, ahogy beszélnek? Igen, Laci bácsi. Isten hozott!

Zsoltnak és Katinak sok mély hitélménye kapcsolódik Pap Lászlóhoz. Ilyen volt az, amikor a házassági előkészítőn a Szeretet-himnusz szóról szóra elmagyarázta nekik. Megkérdezte tőlük, miért akarnak összeházasodni, miért jöttek oda, hiszen papír ugye nem kell, mert hát az minek... Mondták, azért, mert szeretik egymást. No de hát mi az a szeretet? És bizony, nem nagyon tudták szavakba önteni. Akkor Laci bácsi fölolvasta a szeretethimnusz. Soronként, szavanként megállt, és elmagyarázta. Tőle kapták életigéjüket is: „Egymás terhét hordozzátok, és úgy töltsétek be a Krisztus törvényét.” (Gal 6,2) Nagyon jól ráértett Zsolt és Kati közös életének a lényegére. Érdekes, később Zsolt konfirmációs igéje is ugyanez az ige lett.

Pap László az első kemoterápiás kezelést pont az ő esküvőjük előtti pénteken kapta.

– Ez is nagyon jellemző volt az ő stílusára. Kati ugyanis felhívta, hogy most mi lesz. „Ne félj, Katikám, nem adom be a kulcsot az esküvődig” – volt a válasz. – „Vagy én, vagy senki.” Emlékszem, hogy aztán az a prédikáció, amit elmondott az esküvőnkön, mindenkit mélyen meghatott. Nagyon mély hite volt, és volt egy dolog, ami mindig eszembe jut vele kapcsolatban. Amikor Laci bácsi úrvacsorát osztott, és odaért ahhoz a részhez, hogy „Most azért én, mint az én Uramnak méltatlan bár, de elhívott szolgálója...”, nem tudom teljesen visszaadni, de a méltatlan szónál mindig megállt egy kicsit. Annyira érződött ebből, hogy teljesen tudatában van annak, hogy méltatlanul áll ott, még ha elhívott, akkor is. Azóta is bennem van a hangja, és visszahallom, ahogy ezt mondta. Sok embert – köztük engem is – ez nagyon megfogott.

Volt egy kedves éneke, az „Áll a Krisztus szent keresztje”, és ez a verssor számára egy életige is volt, ami nagyon sokszor emlegett. Sok prédikációját vezette ehhez a képhez. A leghangsúlyosabb hitvalló gondolata volt, ami őt személyesen mélyen megrendítette. Takarítás nélkül, nagyon őszintén élte meg a hitét, és bátran el merete mondani, hogy nem

mindig volt ő az a nagy református evangé-
lizátor, neves lelkipásztor. A szemébe tudott
nézni fiataloknak, hogy elmondja, ő egy
hitetlen bűnös ember volt, akinek meg kellett

„testvérek, valaki cápauszonylevelet akart
nekem adni, hát az borzasztó!”

A házasságuk válságáról és feltámadásáról

Pap Laci bácsi és Erzsike néni

térnie. Negyven évesen tért meg. Engem, mint
történést persze az is nagyon érdekelt az éle-
téből, hogy ő '56-ban kezdett el inni a kórház-
ban, ahol dolgozott, mert másként nem lehe-
tett kibírni. Az édesapjáról is mesélt nekem
érdekes dolgokat.

Nagyon szerettem benne, hogy tudott em-
ber lenni. Le tudta venni a palástot. Dóri ke-
resztelője után eljött hozzánk, leült, és a macs-
kát etette majonézes kukoricával, lecső-
pögtette a zakóját, mi-re Erzsike néni rászólt:
Na, de Laci! Tudott ilyen csintalan gyerekek is

Dóri keresztelője

lenni, azután, hogy nem sokkal előtte egy tel-
jes mélységű, hittel és igével magyarázott
prédikációt mondott el, rövid imával. (Min-
denki tudta, ha hosszú az imádsága, akkor
valamiért nagyon fölbosszantotta magát.)

Kati is megemlíti egy emlékezetes Pap
László mondatot:

– Valami nagy keserűséggel mentem
hozzá panaszkodni, mire azt mondta nekem:
„No, de hát ha csak a habokra nézünk...!” Ezt
az őszinteséget szerettem benne én is. Ott
voltunk huszonéves emberek az ifiből, az Örzse,
a Malmos Attila, a Kurfis fiúk, a Szedlák fiúk,
a Soós Szilárd, a Gyurinka Józsi és a többiek, és
annyira megbízott bennünk, hogy ránk bízta az
ifjúsági órákat, gyerektáborokat, az egész ifit.
Nagyon jól esett ez a nagy bizalom.

Emlékezetes volt az utolsó budakalászi is-
tentisztelete. Ezt eleveníti fel Zsolt:

– Ő sose búcsúzott, amikor beteg volt, de
akkor Jézus főpapi imádsága volt a textus.
Emlékszem, hogy a prédikáció közepénél volt
egy hangsúly. Amikor az volt az ige, hogy
„Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból,
hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.”
Akkor esett le, hogy ez a lelkész most bú-
csúzik a gyülekezettől. Addig soha, illetve
csak egyszer beszélt a szószéken a betegség-
éről, illetve a kemóról, azt is úgy, hogy

Az ifi többször szervezett gyerek-
tábort, például lent Somogyban, Zse-
lickisfaludon, meg Helvécián, meg
Bakonyszentkirályon. Ezek megha-
tározó élményei Katiéknak. Pénzes
Péterék által kerültek aztán a Csali
nevű közösségbe. Ezek nyári családós
táborok voltak, amit egy házaspár kez-
dett el szervezni gyerekes családok-
nak. Mindenki hívta a barátait is, így
találkoztak Fekete Ágiékkal. Zsolt így
emlékszik vissza:

– A Csali-táborok keresztény tá-
borok voltak. A volt bajai ifisek munkájának
köszönhetően hangsúlyosan inkább reformá-
tus, mint katolikus, de voltak benne katoliku-
sok is. Az üzenete az volt, hogy a gyerekek
lássák, hogy a szülők megélik a hitüket, és
hogy ők is megélik. Minden hét úgy zajlott,
hogy hétfőn kezdődött a tábor, vasárnap isten-
tisztelettel és úrvacsorával zárult, ahol a gy-
erekek együtt úrvacsoráztak a szüleikkel.
Persze egyben nyaralás is volt, de a hit
alapvető lényege és része volt minden napnak.
Reggeli imádság, áhítat, esti beszélgetések,
nem feltétlenül lelkészekkel. Amikor Pénzes
Péter mondta: itt a lelkész is civil.

Hét-nyolc évig jártak ezekbe a táborokba
a gyerekekkel, aztán amikor ennek vége lett,
akkor hívta őket Fekete Ágnes a Házás Hét-
vége mozgalomba, ami eredetileg egy római
katolikus eredetű lelkiségi, házassággondozó
mozgalom. Zsolt számára mind a mai napig
meghatározó közösséget jelent a HH:

– Bizonyos értelemben a Csali-táborok is,
de a Házás Hétvége mozgalom olyan embe-
rek közössége volt, akik rájöttek arra, hogy azt
kell nézni, ami összeköt, és nem azt, ami
elválaszt. Ezzel viszont foglalkozni kell. Innen
van a barátságunk Fekete Ágiékkal. Az orvosi
előrejelzések szerint 20 % esélye volt annak,
hogy Zita Down-kóros lesz, de mi vállaltuk.
Mevolt ennek a megimádkozott része ter-
mészetesen. Ági akkor nagyon sokat segített
nekünk, hogy végig tudjunk menni ezen az
úton. Felkért bennünket erről egy biznyság-
tételre, és ez indított arra, hogy mi pedig fel-
kérjük Ágit, hogy keresztelje meg a szüle-
tendő gyermekét. Budafokon a HH-ás közö-
ségben tettünk biznyságot. Zita pedig telje-
sen egészséges gyermekként született meg.

Mindezt azonban megelőzte az a rádióin-
terjú, amelyet lapunkban is olvashatnak a
kedves testvérek. Ebben vallottak arról, hogy
hogyan sikerült megújítani zátonyra futott
házasságukat. Zsolt így emlékszik erre:

– Nagyon drámai volt, többen meg-
döbbsentek rajta. A klasszikus eset fordult elő
velünk is: a házasságunk hetedik évében el-
érkezett az a pont, amikor teljes komolysággal
földerült bennünk a válás gondolata, és akkor
jött Isten Ágin keresztül, majd a Házás Hét-
vége.

Ma már nem is tudnánk megmondani, mi
vezetett a házasságunk megromlásához, az el-
hidegülés talán a legjobb szó. Sok feszültség

volt közöttünk, viták, veszekedések. Most is
lobbanékonyak vagyunk, eléggé olaszosan
élünk. Gyorsan jöttek egymás után a gyere-
kek, hét év alatt három gyerek. Kati ebben
öröködött, én meg alapvetően a természetemtől
szenvettem. Az nem véletlen, hogy engem
annyira megérintett Laci bácsinak a méltat-
lansággal kapcsolatos hozzáállása. A méltat-
lanságunk is teljesen benne van a mi Istennel
való kapcsolatunkban. Szomorú dolog ezt ki-
mondani, de nagyon sok mindent pazaroltunk
el, és érzem ebben az én elsődleges felelős-
ségemet. Van egy hivatásunk, van egy szol-
gáló életünk, amiben mind a ketten nagyon
sok ajándékot kaptunk, de a családban nagyon
sokat elpazaroltunk. Ezért is mondjuk, hogy
mi nem vagyunk szuperhívók, mint ahogy
Pap Laci bácsi élete is azt bizonyítja, hogy
azért megrepedt az a nádszál, mielőtt az Úr azt
nem törte ketté.

A házasságuk meggyógyulása egy éresi
folyamat eredménye volt. Zsolt komolyan el-
kezdett beszélgetni az Istennel. Már az eskü-
vőjükön nagyon komolyan elmondta Pap
László, hogy az esküt nem neki teszük, nem is
egymásnak, hanem az Istennek. Zsolt számára
ez egy nagyon kemény kijelentés volt, ami azt
jelentette, hogy ha valaki esküt tett az Isten-
nek, akkor utána nincs választása. Katival való
beszélgetései során ez az emlék valósággal
belényilalt. Édesanyja – aki pszichológus volt
– szintén nem állt mellé, amikor beszélt neki
a válás lehetőségéről, és azt kérte tőle, ala-
posan fontolja meg a dolgot.

Katinak is az édesanyja mutatott példát:

– Én nem akartam elválni, de nem tud-
tam, hogy hogyan tovább. Soha nem mondtuk
ki egymásnak, hogy akkor váljunk el, hanem
az fogalmazódott meg bennünk, hogy na jó,
de hogyan tovább, mert ez így nem jó. Én is
anyukámtól tanultam sok mindent. Édesapám

Szedlák Tibor és Gyurinka Dagmar

most Kékkereszt csoportvezető Pomázon, de
mielőtt az lett, a mi családunk életében is ott
volt az alkoholprobléma. Anyukám azonban
mindig azt mondta, hogy azért nem válik el,
mert ő az esküvőjén ezt megfogadta. Pedig
akkor még nem volt hívó élete a családunk-
nak. De ez a fogadalom kötötte anyukámat,
ami nagy példa volt előttem. Sokat dolgoz-
tunk aztán azon, hogy mivel ez így nem jó,

akkor csináljuk másként. Emlékszem, amikor megszületett a döntés. Bocsánatot kértünk egymástól, és megígértük egymásnak, hogy változtatunk a rossz dolgokon. Ezt szemtől-szembe megfogadtuk egymásnak. Addig csak a szőnyeg alá söprés volt a jellemző, akkor viszont megértettük, hogy ki kell mondani és elhatározni, hogy máshogyan folytatjuk tovább.

Arról, ami a mi dolgunk

Az Úr segítségével aztán „megerősítették” a házasságukat, de azt gondozgatni is kellett. Rájöttek arra, hogy olyan a házasság, mint egy kiskert: gondozni kell. Mert ha nem gondozzák, ha a napi teendők mellett nem figyelnek oda a másikra, akkor kiüresedik. Ehhez adta az Úr a Házasság Hétvégét. Szükségesnek érezték, hogy részt vegyenek egy olyan közösségben, amelyben a házasság keresztyéni megújítása áll a központban, ilyen keretek, de végül magától jött. Ez volt a HH, ahová már több mint tíz éve járnak. Meg kellett tanulniuk vitatkozni, meg kellett tanulniuk elfogadni egymás érzéseit, túllépni dolgokon, és megerősödni abban, hogy egymást támogatják. Ezt jelenti „az egymás terhét hordozzátok” bibliai kifejezés. Az Úr igazsága mindig megakadályozza, hogy a saját igazságukra tekintsenek, és ez a szemlélet határozza meg emberi kapcsolataikat is, különösen a kamasz gyerekeikkel való kapcsolatukat. Éppen ezért volt Zsolt számára megdöbbentő, amikor egy évvel ezelőtt Míra megállította őt, és magától, teljesen őszintén azt mondta neki, hogy „a hitben te vagy a példaképem”. Erre mondja Zsolt azt, hogy nem az enyém, hanem az Istené a dicsőség:

– Látja a fogyatékoságaimat, tudja az összes gyengeségemet, hisz itt él velünk, tudja, hogy nem mindig repülök az Úrral – és akkor mégis ezt mondja.

Zsolt és Kati gyerekei szinte belenőttek a hitbe. Így vall erről Kati:

– Amikor kicsik voltak, mindig vittük őket gyerekistentiszteletre, esti mesére bibliai meséket olvastunk nekik, amikor azonban kezdtek kamaszodni, láttam rajtuk, hogy az esti imádság kezd terhes lenni számukra. Sokat imádkoztam emiatt. Persze ahány gyerek, annyiféle. Amikor tavalyelőtt éppen nem dolgoztam, és el tudtam menni a gyerektáborba, Dóri tartotta az egyik reggeli áhítatot. Mit mondjak, folytak a könnyeim. Hogy ez az én gyerekeim! Dóri ifivezetőképzőre jár, most éppen Észak-Írországból van egy keresztyén közösségben, ahol ilyen képzést kap, közben pedig igei foglalkozásokat tart. A Zsinat Ifjúsági Fórumán már másodszor képviselte az egyházunkat, és már a gyülekezetben is besegít. Az ő életének már központi része a hit.

Nekem sokszor Péter apostol jut eszembe, hogy egy kicsit olyanok vagyunk, mint ők. Hányszor fogadkozott, aztán hányszor nem sikerült neki, de mégis visszament. A gyerekeknek is mindig ezt mondjuk, hogy az őszinteség nagyon fontos, és hogy

lássák, ez egy élő dolog. Hogy nem tökéletesek vagyunk, hanem tudjuk, hova kell visszatérni, hogy hogy lehet tovább csinálni. Ez is egy folyamatos párbeszéd az Istennel, hogy jól gondoljuk mi ezt, hogy

rektáborba, Kati 23 éves volt, és annyira féltek, pedig minden be volt táblázva, hogy mikor mit csinálnak a héten. Indulás előtt imádkoztak, és nagyon izgulnak, hogy ne történjen semmi baj. Azért is hálás, hogy

A család

így kell? Amikor nem tudunk mit mondani, akkor imádkozunk, és bízunk, reménykedünk. Mert szomorú azt látni, hogy sok ember elveszti az irányt, és sok évet elpazarol, mielőtt rájön, nem jó irányba ment. Úgy szeretné az ember a gyerekeinél ezt megspórolni! És amikor látod, hogy nem megy, akkor nagyon szomorú vagy, és tehetetlennek érzed magad. És föltolul a kérdés: rosszul csináltam valamit?

A szolgálatokról

Kati nagyon hálás az Úristennek a gyerekek közötti szolgálatért. Mindig rácsodálkozik, hogy egyáltalán ezt csinálhatja. Amikor először elvitték a gyerekeket gye-

amíg meg nem találta a párját, addig ebbe a szolgálatba tudta beleadni minden erejét, energiáját. Amíg a gyerekek kicsik voltak, egy ideig nem csinálta, de aztán visszaállt a gyerekestiszteletbe, és a „nagyok” gyerekestiszteleteit tartja Suhajda Erzsivel felváltva.

– Mindig nagy kérdés volt az életemben – mondja –, hogy mi az én dolgom, és mi az, amit Isten hozzátesz. Nem az a kérdés, hogy Isten hozzáteszi-e, hanem hogy hol az a határ, melyen túl már nem az én dolgom. Ez az egész életemet végigkíséri. Remélem, egyszer majd választ kapok rá.

Kati már második éve dolgozik az Iszákosmentő Missziónál az Alag utcai központban. Szociális munkás, és az egyesület adminisztrációját végzi.

Zsolt konfirmációja

Egy héten egyszer megy föl Dömösre, és az önkéntes segítőknek tart alkalmakat. Most változás előtt áll a munkája, mert szeptembertől várhatóan Dömösön lesz szociális munkás.

Zsolt szolgálata teljesen pomázi aján-déka az Úrnak. Presbiterként rendbe rakta a gyülekezeti levéltárat, aztán Nyilas Zoltán esperes úr felkérte, hogy legyen az egyházmegye gyűjteményeinek gondozásával megbízott előadó. Ez azzal is jár, hogy képviselnie kell az egyházmegyét az egyházkerület Műemléki és Gyűjteményi Bizottságában. Az egyik legszebb szónak tartja azt, hogy „szolgatárs”, ez szeretne lenni ebben a szolgálataiban is. Az egyházi műtárgyak, gyűjteményi értékek védelmét nagyon fontos kérdésnek tartja, de sajnos a gyülekezetek többségének gondolkodásában nincsen benne. Kevés olyan gyülekezet van, ahol tudatosan hitvalló őseink örökségeként kezelik. Nagyon sok múlik azon, hogy az adott egyházközség lelkésze és gondnoka hogy viszonyul a gyülekezet gyűjteményeihez. Pomázon szerencsére olyan lelkipásztor és gondnok van, akinek ez fontos.

Zsolt előveszi Ordass Lajos evangélikus püspök Útravaló című áhítatos könyvét, és felolvas belőle egy mondatot:

– „A kegyelet is Isten ajándéka. Bizonyára többet is szeretne belőle látni életében, mint amennyit igaz hűséggel ápolok. Nemcsak közvetlen hozzátartozóim iránt, hanem a múlt számtalan értéke iránt is.” Ez az én ars poeticám ebben a szolgálatomban. Nem a múltban kell élni, de a múlttal kell élni. Ebben egyébként nemcsak az egyház áll rosszul, hanem az egész társadalom. Pedig a múlt örökségének megőrzése óriási felelősség, mert a miénk.

Zsolt különben 38 éves korában konfirmált.

– Én ezt úgy fogalmaztam meg magamnak abszolút világiasan, hogy ha az ember belép egy klubba, akkor el kell fogadnia a házirendet, és a szabályokat magára nézve kötelezőnek kell elismernie. Hogy Dr. Szűcs Ferenc szavaival éljek, szeretem, nem

szeretem, de akkor is az enyém. Egy barátom azt mondta, hogy valahova állnom kell – és ezen elgondolkodtam. De nem ment ez se gyorsan. Aztán egyszer Cs. Nagy János megállított, hogy figyelj, nem akarsz konfirmálni? Hívott a konfirmációi előkészítőjére. Ezek nagyon mély beszélgetések voltak. Komoly konfirmációi vizsga volt abban az értelemben, hogy a presbitérium előtt kellett válaszolnom a lelkipásztor kérdéseire. Az igei részt én választhattam, mely alapján bizonyosságot kellett tennem.

Akkor még Budakalászra jártak, csak később jöttek vissza Pomázra. Azt mondják, olyan erősen belegyökereztek már Pomázba, hogy az ott-honoknak tekintik, annak ellenére, hogy Budakalászon

laknak. És nem mellékesen nagyon szeretik a pomázi közösséget.

Puskás Attila

ÁLL A KRISZTUS SZENT KERESZTJE

1. Áll a Krisztus szent keresztje
Elmúlás és rom felett,
Krisztusban beteljesedve
Látom üdvösségemet.
2. Bánt a sok gond, úz a bánat,
Tört remény vagy félelem:
Ő nem hágy el, biztatást ad:
Békesség van énvelem.
3. Boldogságnak napja süt rám;
Jóság, fény jár utamon:
A keresztfa ragyogásán
Fényesebb lesz szép napom.
4. Áldássá lesz ott az átok,
Mebékéltet a kereszt;
El nem múló boldogságod,
Békességed ott keresd!
5. Áll a Krisztus szent keresztje
Elmúlás és rom felett,
Krisztusban beteljesedve
Látom üdvösségemet.

(230. dicséret)

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

ÚTRAVALÓ – a 12/B osztálynak

Hát ennyi volt. Hát véget ért. Most azt mondod: rendben, de közben magad sem érted miért, megrezzen benned valami legbelül, s egy néma kiáltás az ég felé feszül: Ennyi volt? Csak ennyi itt? s száll a szentendrei fák fölé, hol a bölcs ég elrejti mindannyiunk gondolatait.

Most mint egy barát, ha védőn megszomogot, úgy adom:
vidd el e versbe csomagolt ajándékomat:

Vidd el magaddal a gimis reggeleket: az ébredő fényt az álmos arcokon, a hajnali égbolt színeit vigyed, mely olykor a tenger kékjével volt rokon.

Vidd el magaddal a nevetéseket, mert általuk tágult a tér, a tanterem, hogy otthonod legyen, cinkosod, hol szinte karnyújtásnyira volt a végtelen.

Vidd el a szót, mely pótolhatatlan, ha szívből adta, az aki szólt, s ha meg is bántott vele, ha szeretett – az igaz szó a javadra volt.

Vidd el magaddal a hitet: hogy nem vagy a földön egyedül: mert ki életünk adta, velünk van, a magas égben fönn, s a szívben legbelül.

Vidd el magaddal az emlékeid: e fonalra felfűzött percek, és engedd át rajtuk a tudást: ki időnk adja, mindennél jobban szeret.

Vidd el magaddal, őket is, kiket kaptál az útra: a barátaidat, mert ajándékba érkeztek hozzád, hogy általuk megismerd önmagad, s ha majd évek múltán asztalhoz ülsz velük, hogy borod kelyhét kiüdd, tudd: feltartóztathatatlanul fognak rád törni fonalra fűzött emlékeid.

S tudnod kell azt is, hogy kerek e világon senki más nem fog úgy megérteni, mint az, kivel együtt tudtál kamasz fejjel sírni, nevetni, és küzdeni, senki más nem fogja úgy érteni szavaid mögöttes tartamát, mint az, akivel együtt voltál e falak közt napról-napra, öt éven át.

Hát ennyi volt. Hát véget ért. Most azt mondod: rendben, de közben magad sem érted miért, megrezzen benned valami legbelül s egy néma kiáltás az ég felé feszül: Ennyi volt? Csak ennyi itt?

A bölcs Isten simítsa el szíved legapróbb rezdüléseit, simítsa áldón, mert nem szégyen, ha fáj,

de meg kell értenünk: az út a fontos s hogy az út végén végül hazatalalj.

EGY KERESZTYÉN HÁZASSÁG MINDENNAPJAI

A megmagyarázhatatlan szeretetkapcsolatok közössége

Fekete Ágnes riportja az Osváth házaspárral

Áldás békesség! Szeretettel köszöntjük hallgatóinkat, Fekete Ágnes, az adás szerkesztőjét hallják. A család életünk egyik legkényesebb területe. Ott nem tudjuk megjátszani magunkat. Nemcsak megismerjük, de kiismerjük egymást. Mégis a legoldottabb hely lehet – ha szabad ezt a szót használnom. Egy család mutatkozik be. Osváth Zsolt és felesége, Kati. Istenre találásukról, értékrendjükéről beszélnek. Egy nagycsaládos táborban találkoztunk velük.

Osváth Kati: A nagypapám kántor volt a helyi gyülekezetben, ő vitt el a karácsonyi gyermekmúsorokra, és ezeknek az alkalmaknak a hangulata emlékezetes maradt a számomra.

Fekete Ágnes

Bár ez egy ideig nem volt fontos. A testvérem akkor konfirmált, majd egy ifjúsági csoportba is lejárt. Abban az időben kamaszodtam, és nagyon nem voltam megelégedve a világgal. Ezért a bátyám és a társai engem is elhívtak az ifjúsági órára, én viszont megpróbáltam ellenállni. Sok mindent kitaláltam: nem tudok énekelni, és még sorolhatnám.

Azonban végül sikerült nekik elcsalogatniuk egy ilyen alkalomra. Beleszövedtem ebbe az életbe szépen, lassan. Pénteken és a hétvégén már szerepet vállaltam az ifjúságban és a gyülekezet életében, a hét többi napján pedig nagyon vágytam arra, hogy velük, a barátaimmal és Istennel lehessenek. Isten igazsága volt az, amit először elkezdtem keresni. Gödöllőre jártam egyetemre ez idő tájt, és amikor visszamentem a társaimhoz, akkor nem nagyon mertem ezt felvállalni. Tehát visszatértem ahhoz az életvitelhez minden egyes alkalommal, amit egy egyetemi életforma jelent.

Nehéz volt belőle kiszakadni. Voltak nagy

ivászatok, nagy bulik, ezek továbbra is elkísérték az életemet, és ezekre egyáltalán nem vagyok büszke. Emlékszem egy konkrét napra, amikor már nagyon kellett választanom, mert éreztem, hogy tovább így nem mehet, különben szétszakadok. Olyan volt, mint a burlieszk filmekben, amikor egy villamos előtt két vágány van, és az egyik kocsi az egyik vágányon, a másik pedig a másikon halad tovább. Akkor meg is fogalmaztam magamban, hogy az életem így nem mehet tovább, és ezt az utat, a keresztyéniséget választom. Jól emlékszem a helyzetre: a Mexikói úti földalatti végállomásnál történt.

Azóta is ezen az úton próbálunk járni az egész családdal, és nagyon örülök neki, mert vannak olyan barátaink, akik ugyanebből az ifiből indultak, ám már nincsenek itt közöttünk. Teljesen biztos voltam abban, hogy ez az az út, ami jó irányba visz, és a másik zsákutca, hiszen sokan járnak azon, sajnos megfigyelhettem már. Nem találtam megnyugvást, nem töltött el öröm azon az úton járva. Így a végén tényleg könnyű volt a döntést meghozni. Ebben az is szerepet játszott, hogy nagyon szégyelltem magam, hiszen minden pénteken elmentem az ifjúsági közösségbe, ám ott mélyen hallgattam arról, hogy mi történt a közties napokon.

Egy idő után ez tarthatatlan volt, hiszen tudjuk, hogy minden szívet megvizsgál az Úr, és semmi sem marad rejtve előtte. Egy idő után ennek a tudatát nem lehet elviselni.

Fekete Ágnes: Mi változott utána?

Osváth Kati: 21 éves koromban konfirmáltam, ez is egy jó élménnyel gazdagított, mert nem egy szokásos procedúráként értékeltem, hiszen ezt én vállaltam, én akartam, örömmel töltött el, hogy végre vállalni merek valamit, ami pozitív is. Akkor már nem kolégiumban laktam, úgyhogy a csoporttársaimon kívül a többiekkel megszakadt a kapcsolatom. Amikor véget ért az egyetem, az az akkori időben komoly váltást eredményezett a végzős életében. Már régebben sem volt az agrármérnököknek igazán munkahelyük, de 1992-93 táján még annyira sem. Én sem tudtam elhelyezkedni. Tanítani szerettem volna, úgyhogy Budakalászon lettem napközis tanár, amit nagyon megkedveltem. Ekkor kapcsolódtam be teljes erővel a gyülekezet életébe: nyári táborok, gyermekmunka, fantasztikus dolgokat lehetett valóra váltani; írni, másolni, színezni. Mostanság ez nagyon hiányzik, mert nem tudok visszaevézni: 7 évig ez határozta meg az életem. Volt egy 20 fős ifjúságunk, és ebből négyen, öten, hatan ál-

landó szervezésben élték meg a napjaikat. Most már azok dolgoznak, akiket akkor mi neveltünk fel. Nem akarok nagy szavakat használni, de tényleg most 15-20 évesek azok a gyerekek, akiket akkor táborba vittünk. Jó időszaka volt ez az életemnek.

Fekete Ágnes: Majd elérkezett a család-alapítás pillanata.

Osváth Kati: Igen, férjhez mentem és rögtön utána megszülettek a gyerekeink. A férjem nem volt hívő. Mindenféle mozgalomban részt vett, kicsit járt a templomba is, ismerte egy kicsit a katolikusokat, egy kicsit a reformátusokat is, de nem volt igazából elkötelezve. Szülei is abban maradtak, hogy majd választ valamikor. Akkoriban az egyetemi istentiszteletre jártam be a teológiára. Egy barátom megkérdezte tőle, hogy hogyan éli meg, hogy „derékba kapta a reformáció”. Az tűnt nagyon biztatónak, hogy nem azt válaszolta, hogy már megtért, hogy ez az élete legfontosabb része, éljünk ennek megfelelően, hanem azt, hogy neked ez fontos, és ezért úgy érzem, hogy nekem is ott van a helyem melletted. Nagyon őszinte volt, boldoggá tett, hogy tudtam benne bízni.

Pap László lelkipásztor az ifjú párral

Eljött az istentiszteletre. Semmi képmutatás nem volt benne. Nem azonosult azonnal, és ezt fel is vállalta nyíltan. Persze elértük azt a pontot, amikor átgondoltam a lehetőségét annak, hogy meg kell neki mondjam, hogy ez nekem olyan fontos, hogy nem tudok nélküle élni, nem is szeretnék hozzámenni feleségül, ha ő ezt nem ismeri el vagy nem hagyja

jóvá. Úgy készültem erre a beszélgetésre, mint ahogy Ábrahám készülhetett, amikor vitte fel Izsákot a hegyre. Nagyon féltém, hogy mi lesz ennek a vége: hogy azt mondja, hogy inkább hagyjuk. 27 éves voltam, amikor összeházasodtunk, és ebben az életkorban ez már egy igen sürgető téma. Féltém, hogy rossz vége lesz, de meg kellett tennem, nem lehetett a szényeg alá söpörni.

Fekete Ágnes: Tehát mindenképpen fontosabb volt ez az értékrend.

Osváth Kati: Annyira fontos volt, hogy

nem tudom mi lett volna, ha emiatt nem tudtunk volna összeházasodni, mégis meg mertem lépni.

Fekete Ágnes: De jó lett a vége.

Osváth Kati: Jó lett. De azért van mit tanulnunk.

Fekete Ágnes: Mi a legnehezebb?

Osváth Kati: Én is ember vagyok, nehéz magammal küzdenem. Látjuk, hogy mindenkinek a gyermekei bizonyos szempontból ugyanolyanok, nem a mieink a legborzasztóbbak és legelvetemültebbek. A nagyobb gyerekeknek is jó, ha látják, hogy mások szülei milyenek.

Fekete Ágnes: Úgy látom, hogy a gyerekevelés a legnehezebb küzdelem, a beszélgetés is mindig ide kanyarodik.

Osváth Kati: Igen, akárhol kezdtük el, mindig a gyerekeknél lyukadtunk ki.

Megerőltető dolog gyerekeket olyan szinten nevelni, hogy ne csak nőjenek, mint a dudva, hanem hogy foglalkozzunk is velük. Ez sok idő, sok energia, napi 24 óra. Gondolom mindenki számára jó erről a küzdeletről beszélgetni. Erőt merítünk a gyermeknevelésről való beszélgetésből. Most olvastam egy kimutatást, egy véleményt arról, hogy a házaspárok ma Magyarországon vállalnának több gyermeket is, hogyha a családalapításnak nem csak az az oldala lenne kihangsúlyozva, hogy így nincs karrier, nincs pénz, és nehéz. Tényleg nehéz, de nem csak ezt kellene súlykolni, hanem mesélni kell arról is, hogy mennyi öröm jár a gyermekvállalással. Így valószínűleg többen vállalnának gyermeket.

Amikor az ember figyelheti, hogy egy egészen kicsi baba cseperedik, és közben kimutatja az érzelmeit, az nagy öröm. Egy ismerősünk mondta, aki nem akar gyermeket, hogy nincs öröme, de gondja sem. Döbbenet volt ezt hallani, nem is ismertem korábban ezt a mondást. A nagycsaládban nekem az is jó, hogy emlékeztet a hagyományos életformára, minden jóságára és rosszaságára, amit elvesztettünk. Nem tudunk mindent szabályozni, mert ez képtelenség. Rengeteg

önműködő folyamatból áll az életünk, és jó ezt megtapasztalni. Szerintem amennyivel nehezebb több gyermeket nevelni, annyival könnyebb is, mert egy bizonyos pont után lemond az ember arról, hogy tudatosan csináljon dolgokat. Amikor az ember önszántából elfeled dolgokat, kifogásokat keres, megpróbál dolgokat szabályozni, az csak egy ideig működhet. Utána viszont minden valóságossá válik. Ez a felelősség félelmetes is tud lenni.

Fekete Ágnes: Kataliv együtt a vallásosság is belépett az életedbe. Sokat győzködött vagy mesélt neked erről?

Osváth Zsolt: Nem. Elmondta, hogy aktív tagja a gyülekezetnek, gyerekmunkát végez. Volt, hogy közösen mentünk el gyermektábor-helyszínt választani. Úgy indult el ez az egész, hogy láttam, ez neki fontos, és ha így van, akkor nekem is fontos kell hogy legyen. Elmentem az istentiszteletekre, és mivel érdekelt a munkája, megnéztem, hogyan tart gyerekestentiszteletet. Tetszett. A lelkész pedig nagyon érdekelte, hogy ki az a fiatalember, akit eddig még nem látott. Időnként rákérdezett, hogy érzem itt magam, tetszik-e ahogy beszél, biztatott, hogy maradjak a gyülekezetben.

Fekete Ágnes: Akkor hitvitákat nem folytatattok, nem beszéltek ilyen témákról?

Osváth Zsolt: Beszélgetni beszélgettünk, de hitvitákat nem folytattunk. Soha nem voltam ateista. Nem utasítottam el mereven az Istent, ugyanakkor nem is találtam meg, úgy fogtuk fel mind a ketten, hogy ez egy fontos folyamat.

Kerestem, és később Kati elmondta, hogy folyamatosan imádkozott azért, hogy meg is találjam. Hosszú folyamat volt, de megtaláltam. Katin keresztül rengeteg embert ismertem meg, akik élővé tették számomra Istent. Egy lelkészbarátom mondta, hogy kétféle megtérést ismer a Biblia alapján: Pálét, aki rögtön teljesen odafordul Istenhez, és Péterét, aki fokról fokra jár.

Olyan bizonyosságtételeket hallottam, amelyek arról szóltak, hogy istentelen életet élt valaki, aztán egy ponton olvasott egy igét a Bibliában, és megváltozott az egész élete. Elhittem, hogy ez jó lehetett, de idegenkedtem is tőle, mert szerettem racionális úton megközelíteni a dolgokat. Ma már tudom, hogy ez hibás szempont; nem érteni kell, hanem megismerni, és ez nem ugyanaz.

Volt egy olyan elképzelésem, hogy ha valaki keresztyénné lesz, Isten közelébe kerül, akkor annak tökéletesnek kell lennie. Megértették velem, hogy ez nem így van. Kedvenc szerzőm így írt erről: hosszú időn át küzdöt, de egyszer be kellett látnia, hogy Isten az Isten. C. S. Lewis életregénye volt az, aminek

a hatására végleg elkötelezett lettem. Ő egy racionális, félelmetes intellektussal megáldott angol irodalomtörténész professzorként 40 éves korára jutott el oda, hogy Isten az Isten. Nagyon meghatott az is, amit Einstein mondott, amikor átvette a Nobel-díjat: abban is a magasságos Isten véghetetlen tökéletességét látta. Arra gondoltam, ha egy ilyen racionális gondolkodó is így látja, akkor e mögött kell lennie valaminek.

Nem régen konfirmáltam, és el kellett mondanom a kedvenc bibliai történetemet. A kapernaumi százados történetét meséltem el. Amikor azt mondja a százados, hogy nem méltó arra, hogy Jézus a hajlékába menjen, hanem csak egy szót mondjon Jézus, a szolgálja is meg fog gyógyulni. Megragadt, hogy Jézus elcsodálkozott azon, hogy ilyen hit létezik. Annyira megrendített, hogy maga az Isten, aki mindent tud, mindent előre lát, elcsodálkozik, hogy ilyen hit létezhet. Ez az igehely meghatározó volt a számomra. Nincs más út, csak az Isten útja.

Fekete Ágnes: Mondtad, hogy nehéz keresztyénné lenni, újra és újra elbukik az ember. Mi a legnehezebb?

Osváth Zsolt: A leginkább abban érzem a csapdát, hogy elfáradhatunk. Három gyermek mellett, a munkánk mellett nem mindig sikerül úgy reagálni, ahogy kellene. Sokszor érzem, hogy összpontosítanom kell arra, hogy Istennel legyek, meg kell vámi azt az alkalmat, amikor leülhet az ember elcsendesedni.

Bedarálódunk, veszélyé válik a megszokás, vasárnap templomba megyünk, ülünk az istentiszteleten, utána pedig hazarohanunk. Ez ellen csak akkor tehetünk, ha az ember nemet mond. Volt egy megrendítő élményem. Gyerektáborban voltunk, 5-kor keltünk és éjfélkor fektüdtünk le, készen kellett állnunk a nap 24 órájában, mert a lelkészbarátunk, akivel voltunk, nagyon elfáradt. Abban a pillanatban, amikor mondta, hogy fáradt, és elkezdte volna sorolni, hogy miért, bejött egy gyermek, el kellett kísélnie őt. A beszélgetés abamaradt.

Több gyermeket nevelünk, küzdünk a mindennapi élet mindennapi problémáival.

Fekete Ágnes: Sok a félbemaradt mondat.

Osváth Zsolt: Sok. Hogy legyen időnk a félbemaradt mondatokat befejezni, egymás felé fordulni, tanulni kell. Ezt nekünk is meg kellett tanulnunk. Ki kell mondani a mondatokat, erre kell figyelni! A kapcsolatunkban is így működött: voltak feladatok, amiket meg kellett oldani, meg is oldottuk őket, azonban az érzelmi része nem tisztázódott.

Fekete Ágnes: Mi segített át ezen a helyzeten?

Osváth Zsolt: Egyrészt eljutottunk egy olyan pontra, amiből két út ágazott el: vagy továbbmegyünk a házasságunkban, vagy

kilépünk a házasságból. Eljutott a házasságunk oda, hogy érzelmileg kihűlt. Nem úgy reagáltunk erre, hogy falat húztunk a másik elé, hogy ne lássuk a másikat. Nem indultunk el két különböző irányba. Úgy döntöttünk, hogy ha valóban létezik is az a fal, akkor bontsuk le. A mi házasságunk keresztyén házasságként kötődött, így akartuk: amit Isten egybekötött,

A Biblia-staféta bizonyágtevőiként

ember szét ne válassza. Ezt gondoltuk, és mindketten eljutottunk oda, hogy ha nem is vagyunk büszkék arra, ami történt, de el tudjuk mondani másoknak, még egy keresztyén ifjúsági közösség előtt is. A keresztyén házasságban is vannak hibák, csak másképp reagálunk erre, mint mások. Nem a független magyar bíróságra ruhazzuk a döntést, hanem mi döntjük el, hogy együtt maradunk, és együtt próbáljuk megtalálni a személyiségünkben azokat a hibákat, amik gátolják a kapcsolat Krisztus szerinti teljességét. Nagyon sokszor eszünkbe jut az esküvői ígénk: Egymás terheit hordozzátok, és így töltsetek be Krisztus törvényét. Láttá az eskető lelkész, hogy itt erről lesz szó, hiszen mindketten erős, független gondolkodású személyiségek vagyunk. Nem hiszem, hogy szégyen lenne ezt bevallani: szakavatott segítőköt választottunk.

Fekete Ágnes: Volt egy pont, amikor azt mondtátok, hogy segítségére van szükségetek.

Osváth Zsolt: Azt mondtuk, hogy mi magunktól nem tudjuk megoldani a helyzetet. Imádságra szükség volt, kellett, de önmagában nem nyújtott megoldást, ellenben voltak szakemberek, akik képesek voltak tanácsot adni. Lett is hatása. Nem volt könnyű. Mindenkinek a saját jellemével is szembe kellett néznie. Megpróbáltuk felfedezni azokat az értékeket, amiket a legelején nem láttunk.

Az elképzeléseink is megváltoztak, az én elképzeléseimet legalább is átalakította, mert egy romantikus lányregény helyett a házasság azért egy komolyabb történet. Nem mondanám, hogy melodráma, de azért az sem létezik, hogy a házasságkötés után minden megoldódik, és boldogan élünk, míg meg nem halunk.

Osváth Kati: Amikor egy keresztyén csapatban egy fiú és egy lány a házasságról hall, nem hiszem, hogy hallják a rossz oldalait is. Azon túl, hogy a Bibliában is vannak gyönyörű, erre utaló szép mondatok, a házasság hétköznapijairól nem sok mindent sejtene. Mi sem hallottunk róla. Egyszer csak ott álltunk olyan problémákkal, amiket nem tudtunk megoldani, és nem hogy közelebb kerültünk volna egymáshoz, egyre távolodtunk, és már mind a ketten azon gondolkodtunk, hogy vajon mi lesz ennek a folyamatnak a vége.

Úgy gondoltam, hogy keressünk más megoldást is a váláson kívül. Meg is próbáltuk, és sikerült, de nem volt egyszerű.

Fekete Ágnes: Gondolom, te találtad ki, hogy menjetek el terápiára, mert ez általában a nőknek szokott eszébe jutni.

Osváth Kati: Igen, ezt a nők szokták felhozni, a férfiak viszont nem nagyon akarnak elmenni. Ez nálunk is így volt. Nem akarta kitergetni az életét senkinek. Nem is mentünk el együtt senkihez, hanem ő eljárt ahhoz, akit ő ismert, én pedig körülményes módon, de eljuttam egy emberhez, akiben én is megbíhattam. Elsősorban szakmailag volt nehéz találni egy olyan valakit, akire rá merem magam bízni. Már az is nehéz volt, hogy kitől kérdezzem meg, hogy tud-e valakit ajánlani, mert a kollégáktól nem nagyon akaróztott tudakozódom. A barátokat is csak a legvégső esetben akartam beavatni, a szülőket pedig csak akkor, amikor már túl vagyunk rajta.

Először azt gondoltam, hogy ebből egy párterápia lesz, egy idő után majd kémi fogja ez a szakember, hogy jöjjön el a férjem is. Mindenki arról van meggyőződve, hogy jól csinálja a dolgokat, és a másinak kellene többet változnia. De nem lett belőle párterápia, hanem én dolgoztam ezzel a pszichológussal együtt, ami olyan változásokat indított el bennem, ami által elkezdett a párom is változni. Azáltal, hogy én elkezdtem változni és változtatni, változott és változtatott a másik fél is. Végül is nem volt szükség arra, hogy együtt menjünk el valakihez.

Miután túljutottunk ezeken a dolgokon, megbeszéltük, hogy megpróbálunk tanulni az esetből. Egy erős kép élt bennem mindarról, ami nem jött be, nem sikerült. Ő igazából teljesen más ember, mint amilyet én elképzeltem magamnak. Ott kezdődtek a problémák, amikor elkezdtük ezeket a különbözőségeket egymástól számon kérni, meg voltunk sértődve, hogy a másik nem úgy működött, ahogy mi azt elképzeltük. Nehéz volt ebből a kerékvágásból kilépni. Meg kellett találni a másikban azt, ami jó, ami ő maga valójában.

Fekete Ágnes: Nagy dolog, ha sikerül kijönni egy gödörből.

Osváth Kati: Meggyőződése, hogy nagyon sokan vannak ilyen gödörben. Azt találok nehéznek, álságos dolognak, hogy nálunk az az elterjedt nézet, hogy egy hívó embernek meg kell tudni oldania a problémáit, Istennel,

imádsággal; hisz az Istennel való kapcsolat mindenre ad megoldást. Ezzel akkor van probléma, amikor már kezd kicsúszni a lábunk alól a talaj, kezdjük elveszíteni a társunkat, a kötődésünket, akkor általában nem vagyunk Istennel olyan jó kapcsolatban. Ezt muszáj helyre rakni, és van olyan eset, amikor ehhez segítséget kell kérni. Az emberek sokszor elfedik a problémáikat, mert szégyellik. Emberi módon működünk, és a működésünk sokszor zsákutcákba vezet.

Ha nem kérünk időben segítséget, amikor mi magunk már nem tudjuk megoldani a gondjainkat, akkor az szakadásokhoz vezethet. Sebeket ejt az ember közben a másikon, a gyerekekről nem is beszélve. Szóval ezek veszélyes dolgok.

Fekete Ágnes: A gyerekek mennyire érzékeltek ezeket a változásokat?

Osváth Kati: Az az igazság, hogy én akkor nem tudtam rendesen foglalkozni velük. Nem figyeltem oda arra, hogy mennyire terheli meg őket ez az egész.

Mechanikusan elláttuk őket. Azt remélem, hogy nem sok mindent vettek észre a dologból, de biztos vagyok benne, hogy a gyerekek mindent megéreznek, így azt is tudták, hogy baj van a házasságunkban. Nyugodt, kiegyensúlyozott gyerekké váltak.

Fekete Ágnes: Ahogy hallgatom a családokat: majdnem minden kapcsolatban vannak krízisek. Úgy tűnik, hogy ez elkerülhetetlen.

Osváth Zsolt: Amikor a terápiára jártam, mondta a vezető, hogy minden házasságban bekövetkezik ilyen krízis. Minden hetedik év nehéz. A helyzetenség rengeteget tud segíteni egy ilyen helyzetben. A felelősség sokkal erősebben él az emberben. Ott van három gyermek, akikért felelősek vagyunk, akiknek nem lenne jó, ha elválnánk. Beállunk azon számos ember közé, akik azt mondják, hogy a mai társadalom válságban van, ez egy súlyos probléma.

Okosan bólogatunk, közben pedig rólunk is szól a történet. Válságban van a társadalom, súlyos probléma a házasságok szétesése, mi magunk is valljuk, de közben velünk is ez történik, és nem tudjuk mit tehetnénk. Ne intézzük el azzal, hogy ilyen a világ. Szerettem azt mondani, hogy nem. Egy régi filozófiai bölcsességet szeretnék idézni: ha zavar a világ, vigyázz, hogy te magad ne légy a világ.

(A riport elhangzott a Református Egyház Félórója című műsorban 2006. augusztus 16-án.) ■

A HÁZASÉLET HÁROM HAZUGSÁGA

„(A szeretet) mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel. S a szeretet nem szűnik meg soha.” (1Kor 13,7-8a)

Ismerem a nem működő kapcsolatok szívhasogató reménytelenségét. Az egymás mellett létezés. A hangtalan feszültséget. A könnyeket.

Házasságom első öt éve nagyon nehéz volt. Összekerült két bűnös ember, ki-ki a maga hátizsákjával, irreális elvárásaival, igen erős akaratával.

Kiabáltunk egymással. De volt szó-megvonás is. Ajtócsapkodás. Keserűség. Töprengés a feladásról. Az a nyomasztó érzés, hogy soha, de soha nem lesz változás jó irányba. Na, ekkor kezdtem meghal-
lani a hazugságokat:

- Tévedés volt hozzámennem.
- Éreztetnie kéne velem, hogy szeret.
- Van valaki, aki jobban megfelel.

Elhittem a hazugságokat. Lassan körül-szótték a szívemet, és teljesen összezavartak. Csak azt láttam már, ami rossz a férjemben. Nem láttam benne a jót. És nem láttam magamban a rosszat.

És nem rösteltem megosztani mindezt a barátnőimmel.

Többen egyetértően bólogattak, s ezzel igazolva éreztem magam. De egy valaki nem bólogott. Ő ezt mondta: „Értem, hogy gondolkodsz. De mit szól a Biblia?”

Huhhh. A Biblia? Nem gondoltam, hogy jámbor javaslata segíthetne. Ám a következő napokban újra meg újra hallottam magamban az indítványát, hogy üssem fel a Bibliát.

Vonakodva és szkeptikusan megtettem egyik délután. A barátnőm több helyet is javasolt, köztük az 1Kor 13-at. Ahogy elolvastam a listát arról, milyen kéne, hogy legyen a szeretet, nagyon elcsüggedtem. Az én szeretetem

nem volt jóságos, nem volt türelmes, nem volt állhatatos. A szeretet, amit a férjem iránt éreztem, súlyosan sérült volt.

Becsuktam a Bibliát. Más nem tett, csak még rosszabbul éreztem magam. Ennyit erről.

Aztán pár nappal később hallottam egy interjút egy keresztyén rádióadón. Egy pár beszélt ugyanezekről az igeversekről. Gyor-

san tovább akartam kapcsolni egy szájbiggyesztéssel – ugyan, mit tudják ők, milyen nehéz tud lenni –, amikor egyikük mondott valamit, ami megállított: „A szeretet nem érzés, hanem elhatározás.”

Hoppá!

Amint odajutottam, felnyitottam újra az 1Korintus 13-at. Most nem úgy olvastam a listát, hogy mi az, amit érzem kellene, hanem úgy, hogy mit kell elhatároznom, milyenné kell tennem a szeretetemet. A szeretetem legyen jóságos. A szeretetem legyen állhatatos. Nem azért, mert úgy érzem, hanem azért, mert úgy akarom.

Közben Isten a férjem lelkén is munkálkodott. Együtt határoztuk el, hogy igazodunk az 1Korintus 13-hoz, szeretetdöntéseket hozunk ebbe az irányba. Lassacskán a közénk

épült kőfal kezdett lebomlani.

Nem volt könnyű. Nem történt meg egyik napról a másikra. De lassan az egymáshoz való hozzáállásunk, az egymás felé irányuló cselekedeteink átalakultak. Már nem hittem a házassélet hazugságainak, három igazsággal cseréltem fel őket:

- A jó házasság nem arról szól, hogy jó társad van, hanem inkább arról, hogy jó társ vagy.
- A szeretet elhatározás.
- A szomszéd füve nem zöldebb. A fű ott zöldebb, ahol öntözik és gondozzák.

Bizonyára te is hallottad már a házassélet hazugságait. Fáj a szívem érted, ha nehéz házasságban élsz. Hidd el, tudom, hogy a rosszul működő kapcsolatok sokkal bonyolultabbak annál, semhogy egy ilyen elmélkedés megoldhatná őket. De talán volt valami, ami egyetlen kis csomót fel tud oldani, vagy egy villanásnyi reményt sugároz a mai napodba.

*

Uram, köszönöm az igazságokat, amikre tanítasz, akkor is, ha nehéz szívvel olvasom őket. Köszönöm Neked Szentlelkedet, Aki segít elfordulnom a hazugságoktól, hogy a Te igazságodban járjak. Jézus nevében, Ámen!

Lysa TerKeurst

(Encouragement for today, 2012.04.12., www.proverbs31.org)

A KIRÁNDULÓ KÖR TÚRÁJA

Szalkó-nyereg

Az Árpád várhegy lábánál

A CSENDES TRAGÉDIA

amiről senki sem beszél, pedig a mi gyerekeinket is érinti

A mostani kor otthonaiban van jelen ez a csendes, de annál szomorúbb tragédia, mely a szemünk láttára ragadja el a nekünk legkedvesebbet: a gyermekeinket. **Gyermekeink ugyanis szörnyű mentális állapotban vannak!**

A legutóbbi 15 év statisztikájából egyértelműen kiviláglik, hogy a gyermekek pszichológiai rendellenességei egészen elképesztő mértéket öltenek:

- minden ötödik gyerek mentális rendellenességben szenved,
- a figyelemhiányos rendellenességek száma 43%-kal nőtt,
- a serdülőkori depressziós betegségek száma 37%-kal nőtt,
- a 10-14 évesek gyermekek körében az öngyilkossági arány 200%-kal nőtt.

Mit tehetünk, hogy szembenézzünk az igazsággal?

- Rossz válasz, hogy javítsuk a diagnosztikai lehetőségeket.
- Rossz válasz, hogy hát, így születtek.
- Szintén rossz válasz, hogy az iskola-rendszer a hibás.

Igen, az a valóság, hogy bár fáj ezt saját magunknak is bevallani, mi, egyedül MI szülők vagyunk a hibásak, nekünk kell segíteni a gyermekünknek.

De miben is áll ez a probléma?

A modern kor gyermekei nem élnek meg az egészséges gyermekkor élményét, amihez tartozik például:

- érzelmileg elérhető, megközelíthető szülők,
- egyértelműen meghatározott határok és erkölcsi minta,
- felelősség,
- kiegyensúlyozott étrend és megfelelő mennyiségű és minőségű alvás,
- megfelelő mennyiségű szabadban eltöltött aktív mozgás,
- kreatív játékok, a közös, önfelelt szabadidő eltöltése.

Ehelyett a gyerekek ezt látják:

- örökké elfoglalt szülők,
- a végtelenségig kényeztető szülők, akik mindent megengednek a gyermeküknek,
- az érzés, hogy „nem kellesz senkinek”,
- kiegyensúlyozatlan étrend és hiányos alvás,
- „otthonilós” életmód.

Végtelen stimuláció, technológiára alapuló szórakoztató eszközök hada, az igények azonnali kielégítése. Hogyan lenne lehetséges, hogy ilyen körülmények között egy mentálisan egészséges gyerek nőjön fel? Természetesen sehogy...

Az emberi természetet nem lehet meg-

vezetni, becsapni: a szülői nevelést nem lehet megkerülni sehogy sem. Ahogy látjuk, ennek hiánya egyszerűen szörnyűségekhez vezet. Az igazi gyermekkor elvesztéséért, vagy meg nem éléséért később hatalmas árat fizet maga az áldozat: az érzelmi jóléte kerül veszélybe.

10) Ne csomagoljuk össze, illetve hozzuk a gyermek helyett az iskolatáskát. Ne vigyük neki az iskolába az otthon hagyott ételt, házi feladatot stb. Ha elmúlt 5 éves, ne tisztítsuk meg neki a banánt se. Tanítsuk önállóságra. Tanulja meg, mi az a türelem, és adjunk neki esélyt,

Mit lehet tenni?

Ha azt szeretnénk, hogy gyermekünknek valóban egészséges és önfelelt gyermekkor legyen, akkor vissza kell térnünk egészen az alapokig. Még nem késő!

Íme, ezeket kell a szülőknek megtenni:

- 1) Állítsunk fel korlátokat, közben ne feledjük: mi a gyermekeink szülei és nem barátai vagyunk.
- 2) Azt biztosítsuk a gyermekünknek, amire szüksége van, és ne azt, amit szeretne. Nem kell félni nemet mondani az igényeire, ha azok ellentétben állnak a szükségességgel.
- 3) Biztosítsunk számára egészséges ételket és korlátozzuk a nassolást.
- 4) Naponta legalább egy órát töltsünk a természetben.
- 5) A családi, közös vacsora alatt felejtünk el az elektronikai eszközök nyomogatását.
- 6) Rendes, asztali játékokkal játsszon a gyerek.
- 7) Minden napra kapjon a gyermek valamilyen feladatot, például: beágyazás, a játékok összeszedése játék után, kitergetés, táskák elrendezése, megterítés stb.
- 8) Minden nap ugyanabban az időben fekdjön le a gyermek, és tiltsuk meg neki, hogy az ágyba vigye a különböző eszközöket, tárgyakat.
- 9) Tanítsuk meg a gyermekünknek a felelősségtudatot és az önállóságot. A kis sikertelenségektől ne védjük meg őket. Ezzel megtanítjuk megbirkózni a nehézségekkel, leküzdeni az akadályokat.

hogy a szabad idejét valóban szabadon töltsse el. Ezalatt kissé unatkozhat, mely arra sarkallja majd, hogy alkotó tevékenységet végezzen.

11) Az élet ne csak szórakozásból álljon.

12) Ne vegyük körül gyermekünket állandóan technikával, hogy addig se unatkozzon.

13) Semmilyen oda nem való tárgy se legyen az asztalon, amikor étkezésről van szó. Akkor sem, ha autóban vagy étteremben ül, vagy akár az üzletben vagyunk vele. Ezzel arra ösztönözzük a gyermek agyát, hogy gondolkodjon és kitaláljon valami unaloműzőt.

14) Legyünk ne csak fizikálisan, de emocionálisan is elérhetőek gyermekünk számára. Tanítsuk meg gyermekünknek, mik is azok a szociális készségek.

15) Ne a telefonon lógjunk, gyermekünkkel beszéljünk.

16) Tanítsuk meg gyermekünknek, hogyan birkózzon meg a haraggal és az ingerültséggel.

17) Tanítsuk meg gyermekünknek kezet fogni, helyet átadni, megosztani valamit, együttérezni, illetve megfelelően viselkedni az asztalnál, vagy beszélgetés közben.

18) Tartsuk vele az érzelmi kapcsolatot: ne vessünk rá, pusziljuk meg, csiklandozzuk meg, olvassunk neki, táncoljunk vele, ugráljunk vele, küszünk-másszunk együtt.

Változtatni kell eddigi szemléletünkön, különben az egész utánunk következő generáció pirulákon fog élni. Még nem késő, de az idő egyre csak fogy és fogy...

(Forrás: <https://bidista.com>)

Gyermekeknek

„Nem tudom, hogy imádkozzak. Nem tudom, milyen szavakat kell mondanom. Majd egyszer jól kigondolom, leírom és akkor talán fogok imádkozni.” „Nem tudom, hogy miért imádkoznék? Hiszen Isten úgyis ismeri minden gondolatomat.” „Nem akarom Istent zavarni, annyi dolga van, minek az apró-cseprő ügyeimet elé vinni?” „Imádkozni csak az tud, aki lelkes, vagy legalábbis pap.”

Szeretnék benneteket megnyugtani afelől, hogy ezek a gondolatok téves gondolatok. Isten azt szeretné, ha beszélgethetne velünk. Ő annyi mindent szeretne nekünk elmondani. S annyira örülne, ha mi annyi mindent megosztanánk Ővele.

Ő el szeretné mondani, hogy ez a világ gyönyörű. Minden a helyén van. Minden tudja a dolgát, a rendjét, az egészen kicsi egységeitől kezdve a hatalmas elefántokig. Ami él, az jól lett kitalálva. Még az ember is, csak ő elrontotta valahol régen a dolgot.

Isten el szeretné nekünk mondani, hogy az ember boldog lehetne, hogy szeretetben élhetne. Hogy társra találhatna, hogy élete céljára, feladatára találhatna, ami örömet ad az életében. Isten el szeretné mondani nekünk azt is, hogy Ő nem ellenünk van, hanem velünk és értünk. Velünk van, hogy segítsen harcainkban, vívódásainkban, küzdelmeinkben; Ő azért van, hogy megfogjuk a kezét és együtt győzzük le az akadályokat.

Isten el szeretné mondani nekünk azt is, hogy Jézus jó. Hogy Ő él. Hogy most is van. Hogy lehet Őt követve egy új, egy boldog életet élni, mert Jézus Istentől jött, és Ő tudja egyedül az utat.

Annyi mindent el szeretne mondani nekünk Isten. S arra vár, hogy mi is meg merjük osztani vele szívünk minden vágyát, reményét, bűját és baját. S persze az örömeinket is. Ezt Ő imádságnak nevezte el. Az imádság nem kötelesség. Az imádság nem köte-

lező. Soha nem az. Nem kell naponta ötször leborulva imádkoznunk. Nem előírás. Nélküle azonban szomorúbb, üresebb lenne az életünk. Nélküle megfosztanánk magunkat valami nagyon széptől, nagyon értékestől. Mert az imádság beszélgetés. S az várja, hogy szóljunk hozzá, aki a legjobban szeret bennünket, aki igaz barát: Isten.

Igen, Isten igaz barát. Nála mindig ko-

pogatsz. Őt soha nem zavarod. Ő mindig ráér. Ő soha nem mondja: most dolgom van, gyere vissza később. Ő hallja, érti, hogy beszélni akarsz vele és mindig ott van, hogy meghallgasson.

Isten igaz barát. Ő türelmesen végighallgat, nem vág a szavadba. Nem mondja, hogy ne fárassz a hülyeségeddel, és azt sem mondja, hogy ennek semmi értelme. Ő nem javít ki, nem nevet ki. Ő nem várja, hogy nagy szavakat mondj. Ő érti, mi van a szíved mélyén.

Isten igaz barát. Ő soha nem fog pletykálni rólad. Nem fog rólad rossz hírt terjeszteni. Nem fog vádolni téged, vagy kinevetni a hátad mögött. Nem fogja azt mondani, hogy csalódtott benned. Ő úgy fogad el téged, ahogy vagy.

Isten igaz barát. Ő mindig tudja, hogy mit kell neked mondania. Ő sokszor csak csendesen végighallgat, de ha szól, akkor egy szava elég, hogy kisüssön a nap és a vihar elcsituljon a szívedben.

Isten igaz barát. Ő mindig melletted van. Akkor is, ha félsz, ha rettegsz. Ő erősebb a vihamál, Ő megtölti fénnel a sötétséget és el tud oszlatni minden aggodalmat. Ő ott van és megvédelmez téged.

Isten igaz barát. Ő nem fog elfelejteni. Nem fog máshoz pártolni. Ő akkor is szeret, ha olykor vétkezel ellene. Akkor is szeret, ha te máshoz pártolsz. Ő hűséges marad.

Isten igaz barát. Ő akkor is vár rád, ha te nem kerested Őt már ezer éve. Akkor is reméli, hogy jössz és bekopogsz hozzá, ha nagyon régen, vagy még soha nem tetted ezt. Ő akkor is szeret, ha te még nem tudod Őt szeretni.

Isten igaz barát. A legigazabb barát. Aki mindig és mindenkor veled szeretne lenni, hogy te értelmesebb, teljesebb, hogy boldogabb életet élhess. Ha beszélgetni kezdesz vele, akkor kinyílik előtted egy ajtó, mely Őfelé, az Ő országa felé visz. Ha beszélgetni kezdesz vele, akkor jobban meg fogod érteni önmagadat és másokat is. Ha beszélgetni kezdesz Istennel, akkor az életed teljesebbé válik, mert megérted: soha nem vagy és soha nem leszel többet egyedül.

Az igaz baráttal eltöltött idő mindig feltöltkezés. Az imádság nem fárasztó. Az imádság éppen ellenkezőleg: feltölt erővel.

Az igaz barátra jó időt szánni: mindig többek leszünk általa. Amikor adunk magunkból: mi leszünk gazdagabbak.

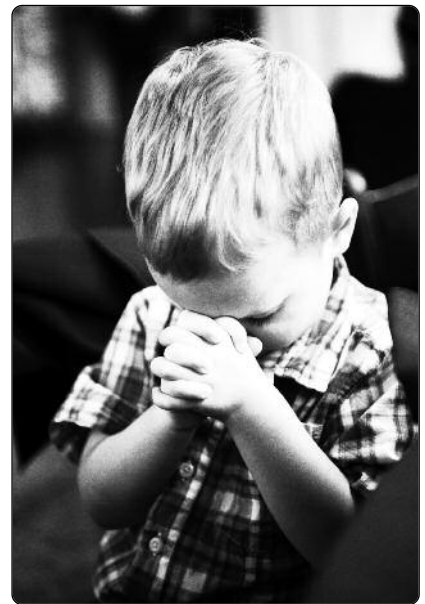
Az igaz barát meg fogja őszintén mondani azt is, amit rosszul teszünk. Nem azért, hogy fájdalmat okozzon, hanem azért, hogy segítsen jobbra válni.

Az igaz baráttal nagyszerű dolgokat lehet együtt tenni. Meg lehet változtatni az egész világot. Vagy annak egy kis szegletét. Azt, ami reánk lett bízva.

Az igaz baráttal rengeteg öröm vár ránk. S olykor könnyek is, melyeket másokért ejtünk.

Az igaz barát mindig és minden körülmény között azt fogja adni, ami nekünk a legjobb.

Erre talán a legszebb példa *Szent Rita* imádsága:

Erőt kértem az Úrtól, s Ő nehézségeket adott, melyeken megedződtem.

Bölcsességért imádkoztam, és problémákat adott, melyeket megtanultam megoldani.

Előmenetelt óhajtottam, gondolkodó agyat adott és testi erőt kaptam, hogy dolgozzam.

Kértem bátorságot, és Isten veszélyeket adott, melyeket legyőztem.

Áhítottam, hogy szeretni tudjak, és kaptam az Úrtól bajba jutott embereket, akiken segítsek.

Kegyes jóindulata helyett alkalmat kaptam a jóra, és mindent megkaptam, amire szükségem volt.

Imádságom meghallgatásra talált.

Jézus mondja: „Nem ti választottatok ki engem, hanem én választottam ki, és rendellek titeket arra, hogy elmenjetek és gyümölcsöt teremjetek és gyümölcsötök megmaradjon, hogy bármit kértek az Atyától, az én nevemben, megadja nektek. Ezeket azért parancsoltam nektek, hogy szeressétek egymást.” (Jn 15,16-17)

Isten a legjobb barát, akivel most együtt beszélgethetünk. Csöndesedjünk el egy imádságra! Ámen.

Sebestényné Jáger Orsolya lelkipásztor ■

Régi Historiák

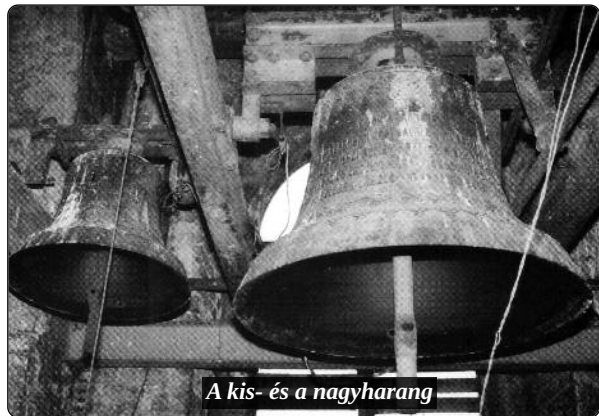
RÉGI ÉS MAI HARANGJAINK

A krónikás számára mindig élmény a régi forrásokban új adatra bukkanni. Ilyen volt rátalálni az ún. „Vegyeskönyvben” az első harangunkra vonatkozó bejegyzésre, amiről eddig egyik feldolgozásban sem esett szó. Eszerint:

„Az Ó Budai Ref. Ekklesiához köttetett Pomázi Filialis Ekklesia egy mása (mázsa) és három font Harangot a maga költségén öntetett Budán, melynek ára 75 f 79 kr. Anno 1796.dik 13. May. Haranglábra tétetett az oskola udvarán és ott állott addig, míg torony nem építetett.”

Ennek a harangnak 1817 karácsonyán – meghasadván – egy darabja letörtött, más darabja leesett, mégis ez a harang szól – még ha kicsit tompán – 1819. január 24-én, az első olyan istentiszteleten, melyet már az oratóriumban tartottak.

1825-ben, közeledvén a templom szenteléséhez, öntettek egy 339 font súlyú harangot, s a régi kisharang „abba adódott bele”. Ez lett a templom nagyharangja. 1828-ban öntettek melléje egy 135 font súlyú kisharangot Frenciskus Millner budai műhelyében, s 1828. október 17-én „az időnek mostohán fuvalló szele” közepette felszenteltetett a hajlék, melynek 30 méter magas tornyában két harang hívogatót, hirdetve Isten dicsőségét és

A kis- és a nagyharang

az emberi áldozatkészséget és akaratot, mely 14 évi nehézségekkel teli építkezés után lehetővé tette, hogy a pomázi reformátusok rendes hajlékban dicsérhessék Istent.

Néhány esztendő múlva 1835-ben – a nagyharangot Schandt András pesti műhelyében újraöntötték, mert megrepedt. Újra kellett önteni. Hasonló sorsra jutott a kisharang is 1864-ben Szánthó Ödön lelkésze idején. Ekkor önkéntes adakozásból gyűjtött pénzből 218 font súlyúra bővítették, s ez lett a középső harang, mert 1904-ben a két nagyobb mellé öntettek egy kisebbet is.

Harangjaink történetének ezzel még nincs vége, hiszen ma ezeknek egyike sincs meg. 1917. február 1-jén a 227 kg súlyú középső harangot 908 korona kártalanítás fejében hadi

Szlezák László harangöntő mester

célra be kellett szolgáltatni. A kapott összeget – gondolván annak későbbi pótlására – tartalékba helyezték. A harang pótlásának ideje a templom tatarozását követően 1926-ban jött el. Akkor az egyháztanács úgy döntött, hogy szép összhangzású harangok öntessenek, amit a meglévővel nem lehetett volna elérni, ezért azokat eladták Szlezák László harangöntő mesternek. A tartalékolt pénzt az eladási árral és az önkéntes adományokkal megtoldva három új harangot öntettek Szlezák László műhelyében. A nehéz gazdasági helyzet ellenére 150 családtól 450 kg harangércre történt jegyzés. Egy kg harangérc ebben az időben – inflációs pénzben – 80.000 koronába került.

Az új harangokat 1926. szeptember 19-én ünnepi istentiszteleten szentelték fel, s magát az eseményt az egész falu közössége ünnepelte. A harangokat az előző nap délutánján a falu határában nagy tömeg várta, s papi kísérettel örvendezve követte a templomig. Ezek közül valók mai harangjaink.

A nagyharang „H” hangú, 304,5 kg súlyú. Felirata:

HŐSŐK HARANGJA.

AZ 1914-18 IKI VILÁGHÁBORÚBAN HŐSI HALÁLT HALT EGYHÁZTAGJAINAK EMLÉKÉRE KÖZDAKOZÁSBÓL ÖNTETTE A POMÁZI REF. EGYHÁZ 1926-BAN PACZOLAY PÉTER LELKÉSZSÉGE, VEREBES LAJOS GONDNOKSÁGA ÉS ERDÉLYI KÁROLY ORGONISTA-ÉNEKVEZÉRSÉGE IDEJÉBEN.

ÖNTÖTTE SZLEZÁK LÁSZLÓ HARANGÖNTŐ BUDAPESTEN

Díszítése: koronás címer babérágakkal.

A kisharang „G” hangú, súlya 75,5 kg. Felirata:

ISTEN DICSŐSÉGÉRE.
KÖZADAKOZÁSBÓL UJRA ÖNTETTE A POMÁZI REF. EGYHÁZ 1926-BAN.
ÖNTÖTTE SZLEZÁK LÁSZLÓ HARANGÖNTŐ BUDAPESTEN.

Díszítése: kehely. Szőlőfürtökkel gazdagon díszített.

A középső harang „E” hangú volt, 130,5 kg súlyú, a következő felirattal:

BÉKE HARANGJA.
FIGYELMEZTESSEN ARRA A BÉKÉRE, AMIT ISTEN AD.
KÖZADAKOZÁSBÓL ÖNTETTE A POMÁZI REF. EGYHÁZ 1926-BAN.

A díszítése nem ismert. Dacára a figyelmeztetésnek, elődje sorsára jutott. 1944-ben hadi célra lefoglalták, háborúba vitték, s bár Isten megadta a békét, mostanáig nem sikerült pótolni.

1973 óta harangjainkat elektromos meghajtás működteti. A templomunkkal egyidős harangunk nincs, mindkettő 1926 óta hirdeti Isten dicsőségét, hívogatója híveit.

A gyakori meghibásodásoknak a régi időkben nyilván az volt az oka, hogy az eklézsia nem tudott jó minőségű harangot megfizetni. A harangöntés nagy figyelmet és szakismeretet igénylő mesterség. Technikájának alapjai lényegében több évszázada ugyanazok. A lexikonok szerint az első leírás a 10. század végéről való. Az eljárás lényege a következő: Először egy forgatható tengely köré agyagból magot raknak, ez biztosítja a harang szabályos belső alakját. Azután bevonják viasszal olyan vastagságban, ami megfelel a harang falvastagságának. Aztán újabb agygréteg következik. A koronát is viasszal alakítják ki, s behelyezik az ütő felfüggesztésére szolgáló vashorgot, s még egy agygréteggel hagyják jól kiszáradni. Az utolsó agygréteg a köpeny. Amikor az agyag jól kiszárad, alátűzelnek, s a viaszt kiolvasztják. A mag és a köpeny közötti rést öntik ki olvasztott harangércel, melynek összetétele: 78 % vörösréz és 22 % ón, 1150-1200 C-fokra hevítve. Az ércet néhány napig hűlni hagyják, majd kivesszik az egészet az öntőgödörből, eltávolítják az agyagköpenyt, s a harangot leemelik az agyagmagról. Ezután tisztítják, csiszolják a felületét. Mindez több hónapig is eltarthat a harang megtervezésétől a kész termékig. A tervezés a harangöntő dolga, aki az általános hangmagasságú harangok paramétereit fejből ismeri.

Könczöl Dánielné

Egy „betegeknek” szóló könyvet szeretnék ezúttal ajánlani a kedves testvéreknek. Gyökössy Endre lelkipásztor könyve az Áldott Orvos rendelőjébe vezet el az olvasókat, azokat, akik gyógyulni szeretnének. Nekik ad jó tanácsokat Bandi bácsi, sok-sok példán keresztül bemutatva, hogyan találhatjuk meg a mi orvosunkat, Jézus Krisztust, aki maga az orvosság is betegségeinkre.

A szerzőről: Gyökössy Endre 1913-ban született. Előbb tanítói oklevelet szerzett, majd elvégezte Budapesten a Református Teológiát, 1939-ben lelkészé avatták. 1946-ban „a pszichológia doktora” végzettséget szerzett. 1945 után az Országos Gyermekmisszió egyik alapító tagja és egyik tanítója volt. 1942-től 1980-ig Újpest-Újváros egyházalapító, majd templomépítő lelkésze lett. Lelkigondozói szemináriumokat tartott. Előadásai, rádió- és tévészerelvényei, valamint írásai nyomán egyre szélesebb körben ismerhették meg gondolatait és hiteles, meggyőző személyiségét hívők és nem hívők egyaránt. 1990-ben a Budapesti Református Teológiai Akadémia díszdoktorává avatta, ugyanebben az évben Újpest díszpolgára lett. A főváros 1992-ben Pro Urbe díjjal tüntette ki, s 1993-ban vette át a Köztársaság Tiszti Keresztjét. 1997-ben tért haza égi és földi Gazdájához.

Számtalan könyve közül „Az Áldott Orvos rendelőjében” című kis kötete egy teljes lelki kivizsgálásra ad beutalót betegek részére, hogy a különböző vizsgálatok (vérvizsgálat, szívizsgálat, szemvizsgálat, idegvizsgálat) analízise alapján végül megszülessen a diagnózis. „Az nagy baj lenne, ha úgy gondolnád – írja a szerző –, hogy veled minden rendben van, ezért nem szorulsz különösebb segítségre. Gyakori baj, hogy túlságosan is jól és komfortosan érezzük már magunkat a magunk keresztényiségében, igaznak és kifogástalannak. Kétezer év óta ez a vallásos ember tragédiája.

Sokan vannak, akik nem tudják, hol

szorít, de szorít! Akik nem tudják, miért betegek, de tudják, hogy betegek, tudják, hogy valahol léket kapott a hajójuk, s így el fognak merülni.

Jézus mondotta „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a

betegeknek.” Ha beteg vagy, akkor máris van Orvosod!

Most pedig adjunk hálát Jézusnak azért, hogy el akarja kezdeni bennünk a gyógyítást. Valljuk be nyavalyás, beteg voltunkat, s hogy szükségünk van Rá!”

Igen, mert a mi betegségünk nem más, mint Jézus Krisztus nélküli életünk. Erről tanúskodik minden leletünk, aggasztó tüneteink: fáradékony szívünk, érzéketlenségünk, reménytelenségünk. „Amiben szenvedünk, a belső NEM: életünk, sorsunk felé, az emberek felé és Isten felé. E hármass betegségek, e hármass, mélységesen mélyen gyökerező bajnak egyetlen orvossága van. Az Oszövétségben még nem egészen ismerték ezt az

orvosságot. A zoltáríró még csak így imádkozik: „Tiszta szívet teremts bennem, ó Isten!” (51,12) Mózes ötödik könyvében a nagyparancs pedig még csak felszólít: „Szeresd Őt (az Urat) teljes szívedből!” (5Móz 10,12) Az Újszövetségben azonban már világosan, tisztán megtalálható a diagnózis után a gyógyszer is: „Lakozzék a Krisztus a hit által szívetekben!” – írja Pál (Ef 3,17). Nincs más orvosság! Nincs más megoldás, mint a régi, az ugyanaz, az egyetlen. Csak úgy gyógyulhatunk, ha a mi hármass NEMet mondó életünk központjába, belső szívünkbe bekerül a nagy IGEN! A nagy IGEN, Aki IGENt mondott Istenre.

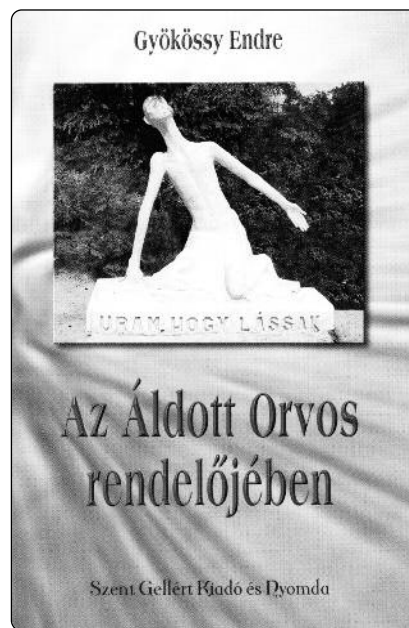
És Ő tanít meg bennünket IGENt mondani. Ő átalakít bennünket. Ő elhossa szívünkbe az egészen új életet!”

Gyökössy Endre: *Az Áldott Orvos rendelőjében – Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest, 2017*

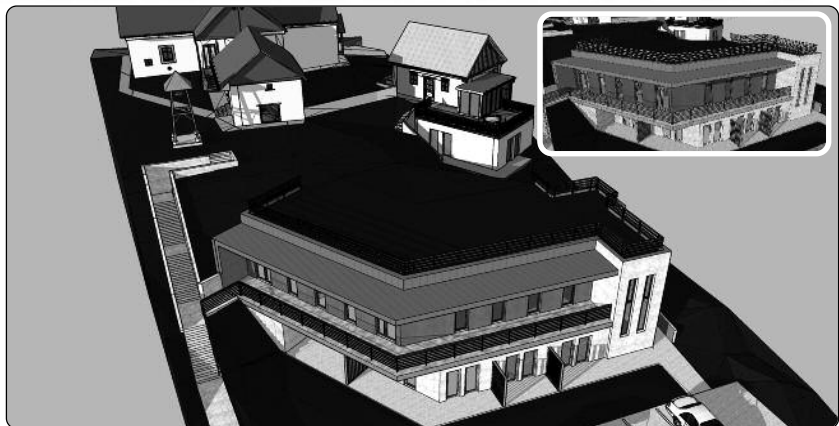
*

Gyökössy Endre kis füzetait is szeretettel ajánlom olvasásra, melyek „Kézfogás a magasból” összefoglaló címen jelentek meg, több mint száz részben. Saját magunk hit-erősítésére és ajándékozásra is nagyon hasznos, lélekelmelő írások.

Hamar Jánosné Enikő

A CSOBÁNKAI KONFERENCIA-KÖZPONT LÁTVÁNYTERVEI

NAPLÓ

ALKALMAINK VOLTAK:

2018. június 23. ■ A Kiránduló kör túrája Dobogókőre (Szalkó-nyereg, Árpádvár, Rám-hegy).
 2018. június 25-30. ■ Nyári gyermektábor Bakonybélén, a Bakonyi Kisbetyár Erdészeti Erdei Iskola vendégházában.
 2018. július 1. ■ A táboros gyermekek szolgálata a pomázi templomban.
 2018. augusztus 11. ■ A Kiránduló kör túrája Dobogókőre (Két-bükkfa nyereg, Fekete szikla).

TERVEZETT ALKALMAINK:

2018. augusztus 21-23. 18.00 ■ Bűnbánati alkalmak Pomázon és Csobánkán.
 2018. augusztus 21-24. 8.00-16.00 ■ „Állati küldetés” - állatok a Bibliában gyermektábor.
 2018. augusztus 24. 18.00 ■ „Állati küldetés” – gyermektábor záró alkalma gyülekezeti közösségben, szeretetvendégséggel.
 2018. augusztus 26. ■ Újkenyérért való hálaadó istentisztelet úrvacsorai közösségben Csobánkán és Pomázon.
 2018. augusztus 26.18.00 ■ VII. Papkerti koncert. Közöttünk szolgál a Dalinda énekegyüttes. Presbiteri gyűlés.
 2018. augusztus 27-30. ■ Ifitábor Nagybörzsöny-Kisirtápusztán.
 2018. szeptember 1. ■ Új lakópakok (SPAR mellett), társasházak (Szentendrei út) missziói látogatása.
 2018. szeptember 2. ■ Misszió istentisztelet Pomázon.
 2018. szeptember 9. ■ Tanérvnyitó istentisztelet Csobánkán és Pomázon.
 2018. szeptember 21. 19.00 ■ Praetorius kórus koncertje pomázi templomunkban (Ars Sacra hét Pomázon)

KERESZTELŐ:

2018. július 15. ■ **Duró Levente.**
 2018. augusztus 5. ■ **Maros Luca, Lábady György, Lábady Levente.**
 2018. augusztus 19. ■ **Bartha Emma Rózsa**

HÁZASSÁGKÖTÉS:

2018. június 7. ■ **Grünfeld István és Grünfeld Enikő** házasságkötésének megáldása a pomázi templomban.
 2018. június 13. ■ **Havasi Tamás és Jóni Anita** házasságkötésének megáldása a pomázi templomban.
 2018. augusztus 11. ■ **Ferencz Norbert és Ciocan Johanna Amarilla** házasságkötésének megáldása a pomázi templomban.

HALÁLOZÁS, TEMETÉSEK:

2018. május 31-én elhunyt **Tompachné Varga Ilona** (†58) testvérünk, temetése 2018. június 14-én volt a római katolikus „öreg” temetőben.
 2018. június 12-én elhunyt **Sonyák Lászlóné** (†78) testvérünk, hamvainak Dunába szórása 2018. június 22-én volt Szentendrén.
 2018. július 1-jén elhunyt **Finta László** (†84) ipari formatervező testvérünk, temetése 2018. július 12-én volt városunk ravatalozójából.
 2018. július 2-án elhunyt **Szigetvári Mihályné** (†84) testvérünk, temetése 2018. július 11-én volt városunk ravatalozójából.
 2018. július 8-án elhunyt **Deli Lajos József** (†66) testvérünk, temetése 2018. július 13-án volt a pomázi református temető kertben.
 2018. július 20-án elhunyt **Bús Sándorné** (†85) testvérünk, temetése 2018. augusztus 3-án volt a római katolikus „öreg” temetőben.

Gyülekezeti újságunk következő száma várhatóan 2018. október 21-én jelenik meg.

SEBESTÉNY-JÁGER ORSOLYA

NAGYMAMÁM EMLÉKÉRE

Úgy látom őt, mint kislánykoromban, ha hozzá messzi utakról toppantunk be, s a belvárosi utca villamos zakatolása galambszárnysuhogással fonódott össze.

Még nem tudom elhinni, hogy meghalt. Csak olykor tör rám: úr a két karomban, s akkor úgy sírok, hosszan, vigasztalanul, mint régesrég kislánykoromban.

Mert illata van az emlékeknek is, a hallban a régi bútorok hiába várnak, emlékek lapulnak minden fiók zugában s tünt idők tavának vetik meg az ágyat

Azóta nem jártam ott. Elmém tört terében otthona kilincse szinte éget. Hogy is léphetném át a küszöböt, hol ő élt kilencvenhat évet?

Hogy is léphetnék be a szobákba? Miféle lépések lennének, az árvák? Csak gondolatban bolyongok arra, hol bölcsen hallgatnak a Kálvin téri hársfák.

Álmomban egyszer galamb voltam, kitárt karral szálltam a háztetők felett, a nyitott ablakban Nagymama várt rám, most is hallok, ahogy felhőtlenül nevet,

ezt az örömet vinném el magammal, tőpörödött arca fényes derűjét, az ég közel jön, ha rá gondolok
 Ó Nálad él Uram – ennyi elég.

Annnyira szeretett s mi oly nagyon szeretttük. Hiszem mindvégig: nem élt itt hiába, s ha csöndben maradunk: meghalljuk talán: a lombok fölött angyszárny suhanása.

ÁLDÁS, BÉKESSÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja

Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – **Telefon:** 06-26-325-297

Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu

Honlapcím: http://www.pomaz.reformatus.hu

Gyülekezetünk számlaszámjai:

Pomáz: 11784009-2222253-00000000

Csobánka: 11784009-2222260-00000000

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor (e-mail: znyilas@freemail.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila

(e-mail: dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor

(e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, gyülekezeti használatra, ingyenes terjesztésben. Adományokat köszönettel elfogadjuk.

TURCSÁNY PÉTER

Látjátok-e még a fákat?

Látjátok-e
még a fákat?
Szomorú lábon
álldogálnak.

A megmaradt
pici levelek
zsugorodó,
fészek-búvó
madárszemek.

Az akácok
görcsbe rándult
apró lábú
gyerekek.

A platánfa
fényes testű
óriás-árva,
régii mesék
világfája,
átnyúlik a
túlvilágra.

A jegenye
sorban állva
sovány varjak
szállása.

A fenyőfa
és a nyárfa
régii házak
ikerpárja,
külön-külön
büszke örök,
egymást sose
megelőzők,

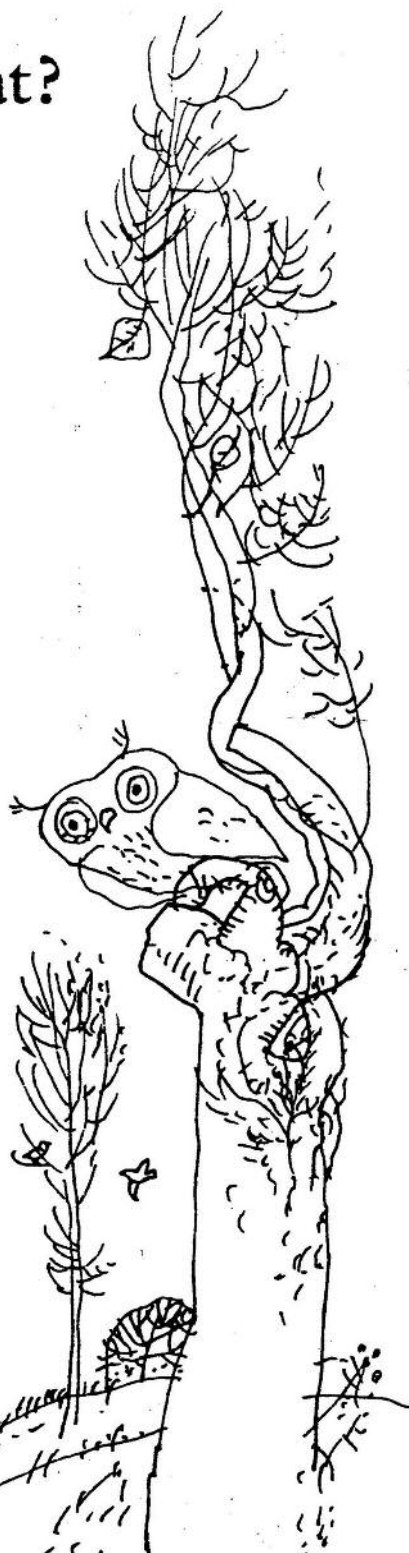
öregembert,
kisunokát
együtt őrzők.

(Bagoly telet
az egyiken,
büszke vakáció!
Veréb remeg
a másikon,
fagyot, halált
hord rá a hó!)

És gyerekfák
lombjavesztett
röntgenképe
mint a tüdő
lélegzik a
téli szélbe.

Akadnak még
villás-törzsű
fattyú-fácskák,
ott a párok
nem békélnek,
civakodva
meg nem férnek,
példái a
kevélységnek,
rágalmazó
susogások,
széllel bélelt
hazugságok,

acsarognak
kicsi ágak;
látjátok-e
még a fákat?

Göböljási látogatás emlékére — 1970.